LETO XV. ŠT. 48 (723) / TRST, GORICA
ČETRTEK, 30. DECEMBRA 2010

www.noviglas.eu

SETTIMANALE
Poste Italiane S.p.a. - Spedizione in abbonamento postale
D.L. 353/2003 (conv. in L. 27/02/2004 n. 46)
art. 1, comma 1, DCB (Padova)
ISSN 1124 - 6596

TAXE PERCUE - TASSA RISCOSSA
UFFICIO POSTALE PADOVA - ITALY

NOVI GLAS

CENA 1 EVRO

NOVI GLAS JE NASTAL Z ZDRUŽITVIJO TEDNIKOV KATOLIŠKI GLAS IN NOVI LIST 11. JANUARJA 1996

Uvodnik

Marko Tavčar

20-letnica osamosvojitve: tudi Francu Jezi naj gresta spomin in poklon!

Na začetku decembra je Slovenska tiskovna agencija objavila daljši intervju s predsednikom prve slovenske demokratično izvoljene vlade Lojzetom Peterletom. Bil je to intervju iz niza, ki so ga namenili protagonistom dogodkov izpred 20 let, da bi na ta način opozorili slovensko javnost na bližajočo se okroglo obletnico plebiscita o samostojni Sloveniji.

V tem intervjuju je Peterle med drugim ugotavljal, da *"ne potrebujemo diskusije o zaslugah, ampak jasen zgodovinski spomin. Če osamosvojitelji ne vidimo osamosvojitve kot izraza kontinuitete nekdanje totalitarne ideologije, pač pa kot prelom z njo, imamo za to vso pravico. Danes poskuša vladajoča elita povezati osamosvojitev z OF in letom 1941. A to ne gre, na isti imenovalec lahko spravimo domoljubnost in odpor proti tuji sili, ne pa revolucionarne govorice partije, ki je monopolizirala OF in boj proti okupatorju, vse skupaj pa s tragičnimi posledicami zlorabila za prevzem oblasti. Osamosvojitev je pomenila novo politično paradigmo. Vojna leta 1991 je Slovence poenotila"*.

Ob teh Peterletovih izvajanjih nam je spomin nemudoma priklical pred oči drago lice pokojnega Franca Jeze, pisatelja, časnikarja na Radiu Trst A in pri Novem listu, predvsem pa neutrudnega borca za samostojno in neodvisno državo Slovenijo, ki je za to idejo dobesedno izgorel. To je bila misel, ki je v njem gotovo dozorela zelo zgodaj. Že leta 1959 je objavil v knjigi *Nova tlaka slovenskega naroda* in s podnaslovom *Študija o gospodarskem položaju Slovencev v Jugoslaviji* (izšla je v samozaložbi) izredno natančno in dokumentirano analizo gospodarsko-političnih razmer v Jugoslaviji in o tem, kako Beograd izžema slovensko gospodarstvo in narod. Na koncu pa že lahko ugotovimo zametek Jezovih sanj o potrebi, da se slovenski narod osamosvoji. Pri tem naj dodamo, da smo na simpoziju ob desetletnici Jezove smrti izvedeli, da je Jezi pri zbiranju gradiva za to delo pomagal njegov prijatelj Vlado Habjan.

Misel o svobodni in neodvisni državi Sloveniji je Jeza nato zagovarjal v premnogih člankih, ki jih je objavljal zlasti v listih, kot sta *Slovenska država*, ki je izhajala v Kanadi, ali v argentinskem *Smer v slovensko državo*. Pravi osnutek nekakšne ustavne listine samostojne slovenske države lahko preberemo v razčlenjenih in temeljitih Jezovih političnih spisih v znamenitih zbornikih, ki jih je izdal v samozaložbi. Tako so po vrsti izšli: Alternativa (1978), Iniciativa (1979), Demokracija (1980), Akcija (1981) in Neodvisna Slovenija (1983). Ob izidu vsakega izmed teh znamenitih zbornikov za družbena vprašanja se je njegovo krhko zdravje poslabšalo, tako da je tudi izčrpanost, ki je sledila izidu zadnjega, prispevala, da je doživel možgansko kap, kateri je niti eno leto kasneje podlegel. Bil je 20. januar 1984.

Že dobro leto po njegovi smrti je Društvo slovenskih pisateljev priredilo v Cankarjevem domu prvo odmevno srečanje, ki je bilo sicer namenjeno izrazito kulturnim vprašanjem, a je obenem odločno prišlo do izraza vprašanje slovenske identitete, s tem pa se je začel ključni premik v zavesti slovenskega naroda, ki se je naenkrat zavedel, da je edini izhod v lastni samostojni in neodvisni državi, kar je nato po nekajletnih pripravah in preizkušnjah pred dvema desetletjema omogočilo uresničitev Jezovih 'nedočakanih sanj'.

Jezi naj gresta torej naš prvi spomin in poklon ob 20-letnici osamosvojitve Slovenije!

Veličasten in prazničen dogodek!

Božični koncert v Gorici

Foto DPD

Nagovori svetega očeta ob Božiču

"Božje dete naj vam podeli blagoslov!"

Papež Benedikt XVI. je minuli petek zvečer v baziliki sv. Petra v Vatikanu daroval tradicionalno božično polnočno mašo, ki je potekala ob strogih varnostnih ukrepih. Papež je med polnočnico prosil Boga, naj kaznuje "zatiralce" po svetu in prinese "resnično bratstvo" med ljudi. "Gospod, naj se tvoja obljuba končno uresniči. Zlomi palice zatiralcev. Zažgi teptajoče čevlje. Naj se čas oblačil, namočenih v kri, konča", je dejal papež Benedikt XVI. med polnočnico, ki se je je udeležilo okoli 10.000 vernikov. "Ta otrok je prižgal luč dobrote v ljudeh in jim dal moč, da premagajo tiranijo moči", se je papež spomnil rojstva Jezusa Kristusa, ki ga kristjani praznujemo ob Božiču. "Hvaležni smo za tvojo dobroto, a te prosimo tudi, da pokažeš svojo moč", je še dejal papež Benedikt XVI. Sveti oče Benedikt XVI. je v božičnem sporočilu molil tudi za "resnično bratstvo" med ljudmi: "Pomagaj nam spoznati tvoj obraz v drugih, ki potrebujejo našo pomoč, v tistih, ki trpijo ali so pozabljeni, v vseh ljudeh, in pomagaj nam živeti skupaj s teboj kot bratje in sestre, tako da bi postali ena družina, tvoja družina". Polnočnica v baziliki sv. Petra je tudi letos potekala že ob 22. uri, s čimer so v Vatikanu želeli razbremeniti 83-letnega papeža, ki ima ob Božiču številne obveznosti. Papež je v božični poslanici pozval k miru, spravi in sočutju. Sveti oče je na Božič v božični poslanici mestu in svetu (urbi et orbi) pozval k sožitju med Izraelci in Palestinci ter opozoril na težave, s katerimi se soočajo krščanski verniki na Bližnjem vzhodu in številnih drugih krajih po svetu. Pozval je tudi k sočutju s prizadetimi ljudmi na Haitiju in v drugih državah, ki so jih prizadele naravne katastrofe. V tradicionalni božični poslanici, s katero na božični dan z osrednjega balkona bazilike svetega Petra v Vatikanu nagovori vernike, je papež tudi letos nagovoril več deset tisoč ljudi. Nagovor so prenašale številne televizijske in radijske postaje po vsem svetu. Ljudi po vsem svetu, ki živijo na ogroženih območjih, je papež pozval, naj najdejo moč v tolažilnosti Božiča. Nagovoril je Izraelce in Palestince ter jim zaželel, da bi našli način za mirno sožitje. "Naj luč Božiča posveti v deželo, kjer se je rodil Jezus, ter Izraelce in Palestince navdihne za prizadevanje za pravičen in miren soobstoj", je še dejal. Nagovoril je tudi vse vernike, ki se zaradi svoje vere v domovini soočajo s težavami. Izrazil je solidarnost z verniki v Iraku in na celotnem Bližnjem vzhodu ter na Kitajskem. Poudaril je pomen varnosti in spoštovanja človekovih pravic v Afganistanu in Pakistanu. Pozval je k dialogu med Nikaragvo in Kostariko ter spravi med Severno in Južno Korejo. Papež se je spomnil tudi Haitija, ki ga je v začetku leta prizadel katastrofalni potres, v zadnjem času pa na prizadetih območjih kosi kolera. Čimprejšnje okrevanje je papež zaželel tudi prebivalcem Kolumbije, Venezuele, Gvatemale in Kostarike, ki so jih nedavno prizadele naravne katastrofe. Sveti oče Benedikt XVI. je pozval še k trajnemu premirju na nemirnih območjih Afrike; v Somaliji, sudanskem Darfurju in na Slonokoščeni obali ter izrazil željo po socialni stabilnosti na Madagaskarju. Papež je nato vernikom po vsem svetu voščil srečen Božič v 65 jezikih, med drugim tudi v slovenščini. "Božje dete naj vam podeli blagoslov"! je slovenskim vernikom zaželel papež.

Latinski patriarh Fuad Tval pa je v tradicionalni polnočnici v baziliki Jezusovega rojstva v Betlehemu pozval k miru in spravi: "Med temi božičnimi prazniki naj zvok zvonov naših cerkva preglasi hrup orožja na našem ranjenem Bližnjem vzhodu"!

Patriarh Tval je ob zastalih mirovnih pogajanjih med Izraelom in Palestinci zbranim ponudil vizijo boljše, mirnejše prihodnosti. "Naše upanje ob Božiču je, da Jeruzalem ne bi postal le prestolnica dveh narodov, temveč tudi zgled harmonije in sobivanja treh monoteističnih religij", je Tval sporočil množici, v kateri sta bila tudi palestinski predsednik Mahmud Abas in premier Salam Fajad. Patriarh je opozoril tudi na trpljenje iraških kristjanov, ki so bili v zadnjem času tarča vrste napadov. Zavzel se je za dialog in preseganje fundamentalizma na Bližnjem vzhodu ter vernike, zbrane v mestu, kjer se je rodil Jezus Kristus, pozval, naj se spravijo s svojimi sovražniki. "V svetu, raztrganem od nasilja in fundamentalizma, ki opravičuje najhujša dejanja, vključno z ubijanjem v cerkvah, nas otrok iz Betlehema spominja, da je prva zapoved ljubezen", je poudaril in dodal: "On nas uči odpuščanja in sprave, celo z našimi sovražniki"!

Pogovor

Tržaški občinski svetnik SSk Igor Švab je spregovoril o stanju v levi sredini pred upravnimi volitvami

3

Pogovor

Župan občine Šempeter-Vrtojba Milan Turk načrtuje smernice svojega prvega županskega mandata

3

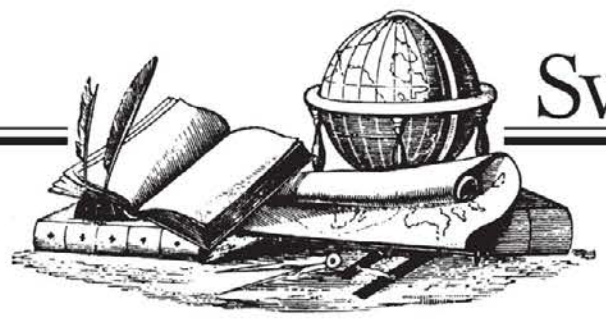

Izvršni odbor SSO: šolska problematika, skupne članice in še kaj

Zadnje zasedanje v letu 2010

Torek, 21. decembra, je bilo v Gorici zadnje zasedanje Izvršnega odbora Sveta slovenskih organizacij v iztekajočem se letu 2010. Do zasedanja bi moralo priti sicer prej, a so bile vremenske okoliščine kar dvakrat vzrok za preložitev seje. Prvič se je to zgodilo 1. decembra, ko bi moral biti gost Izvršnega odbora dr. Boštjan Žekš, minister za Slovence po svetu in v zamejstvu. Predsednik Drago Štoka je napovedal, da s kabinetom ministra potekajo dogovori za nov termin po novem letu. Predsednik Štoka je na začetku seje podal poročilo, v katerem je poudaril pozitiven razplet glede državnih sredstev za slovensko narodno skupnost. Potrebno se je zavedati, da je bil tak rezultat popolnoma nepričakovan, še posebno zaradi izkušnje v prejšnjih dveh letih. Kakor tudi gre podčrtati, da se je tokrat sprožila širša posredniška mreža, ki je obrodila pozitiven rezultat, kar lahko vzamemo za zgled uspešnega sodelovanja ključnih manjšinskih subjektov.

Foto JMP

Stanje slovenskega šolstva v Italiji je bila druga točka, ob kateri se je razvila širša razprava. Odbornica Jelka Cvelbar je poročala o zasedanju Komisije Državnega zbora RS za Slovence po svetu in v zamejstvu, ki je potekala 8. decembra pod vodstvom predsednika Mira Petka. Zasedanje je imelo na dnevnem redu ravno omenjeno šolsko problematiko. Cvelbarjeva je podčrtala dobro pripravljeno dokumentacijo, ki je na popoln način prikazala sedanje stanje slovenske šole v Italiji. Med predstavniki Slovencev iz Italije sta se sicer pokazala dva različna pogleda: eden temelji na spoštovanju obvez, ki so utemeljene tudi na podlagi mednarodnih pogodb, drugi pa na upoštevanju sedanjega stanja in potreb na območju. Pri tem je Izvršni odbor SSO ugotovil, da razlike v pogledih sicer ne predstavljajo nujno negativne točke. Slabo pa vplivajo, ko se skuša en pogled utemeljevati kot pravilnega, drugega pa kot zgrešenega ali nazadnjaškega.

Giorgio Banchig, pokrajinski predsednik SSO za Videmsko, je poročal o večnamenskem slovenskem centru v Špetru. Objekt naj bi bil dograjen do konca junija 2011; stekli so že pogovori glede vsebin, ki jih bodo razvijali v tej strukturi. Izvršni odbor SSO se je izrekel zelo pozitivno glede tega dogodka, v prepričanju, da bo to pomenilo novo pomembno pridobitev za utemeljitev slovenske zavesti v beneških dolinah.

Izvršni odbor SSO je sprejel v vednost tudi dejstvo, da ima odbor staršev dvojezične šole v Špetru novega predsednika oz. predsednico odv. Domenis. Pri tem je SSO izrekel vse priznanje Mihi Korenu, dosedanjemu predsedniku odbora staršev, ki je svojo vlogo opravljal zelo učinkovito, požrtvovalno in vestno.

Banchig je ob koncu poročila podčrtal še izredno pozitivno dejstvo ob uvedbi digitalnega oddajanja televizijskih programov. Sedaj so končno slovenski televizijski programi dostopni vsem, tako preko programov deželne ustanove RAI, kot tudi preko slovenskih televizijskih hiš. Prav gotovo predstavlja to zgodovinski trenutek za slovensko narodno skupnost v videmski pokrajini.

Walter Bandelj, pokrajinski predsednik za Goriško, je poročal o novem načrtu izdajanja pokrajinskega mesečnega glasila Posoška kronika, kjer sodelujejo SSO, SKGZ in društvo Filologica friulana.

/ stran 15

Pereče vprašanje v Evropi

Multikulturnost med retoriko in dejanskostjo

Oktobrska izjava nemške kanclerke Angele Merkel, da je načrt multikulturnosti v Nemčiji "popolnoma spodletel", je močno odjeknila po večini evropskih držav in je še vedno predmet obravnave in ocenjevanja tako v političnih kot kulturnih sredinah. Preden preidemo k stvari, pa se nam zdi, da je za širši krog bralcev, pa tudi za mnoge intelektualce, potrebno razložiti, kaj pravzaprav pojmujemo z izrazom multikulturnost in kako se je do danes uresničeval v dejanskem življenju in kakšne predstave imajo o njem povprečni ljudje, ali z drugimi besedami povedano: multikulturnost med retoriko (besedami) in dejanskostjo.

Vprašanje odnosov med raznimi kulturami je staro kot človeštvo. Sama evropska kultura kot skupek ustaljenih vrednot je mnoge univerzalne prvine prevzela od Grkov in Rimljanov ter od judovskega in krščanskega pojmovanja človeka ter duhovnega in materialnega sveta. Današnji izraz multikulturnost se je začel uporabljati v zadnjih desetletjih v zahodni Evropi v zvezi z velikimi razvojnimi spremembami po drugi svetovni vojni. V 60. letih preteklega stoletja so največje zahodne evropske države privabile desetine milijonov ekonomskih priseljencev zaradi potreb gospodarstev po delovni sili. Po podatkih Evropske unije se je samo v obdobju od l. 1997 do 2007 na njeno prvotno območje petnajstih držav priselilo dobrih 15 milijonov imigrantov iz zunanjih držav z drugačno kulturo, navadami, jezikom in veroizpovedjo. Največja jedra tujih priseljencev druge in tretje generacije so v Angliji, Franciji, Nemčiji, na Nizozemskem in v Španiji. Zato je danes v teh državah močno v ospredju vprašanje sožitja tako med samimi priseljenci kot med temi in domačim prebivalstvom. Zadnje čase se dejansko dogaja, da namesto da bi kulturna enakopravnost ali multikulturnost krepila dialog, medsebojno spoznavanje in pomagala priseljencem, da se primerno vključujejo v splošne družbene razmere v gostujoči državi ob možnosti ohranitve svojih kulturnih značilnosti, prihaja do kulturne poplitvitve, ki jo prinaša komercializacija kulture, ki je nujno zelo površna in zato ne poglablja stikov med kulturami. Tako ne prihaja do toliko pričakovanega medkulturnega dialoga in tudi ne do ustrezne družbene integracije, temveč do ločenosti v posebnih bivanjskih predelih ob robu mest. Posledica takšne dejanske prakse je hudo neznanje o drugem in iz tega neznanja izhajajoči predsodki, kar še stopnjuje nevarnost konfliktov in pojavov nestrpnosti. Skratka, če ni dialoga, različne kulture živijo druga ob drugi, prav tako ljudje živijo drug ob drugem, namesto drug z drugim, kar posledično onemogoča medsebojno kulturno bogatenje in spoštovanje.

Medkulturnost je bila prvotno mišljena kot vrednostno opredeljen politično-socialen model za urejanje položaja priseljencev v ZDA, ki ga je po drugi svetovni vojni začela uveljavljati tudi Evropa, ne da bi ga prilagodila svojim zgodovinskim danostim, to je ustaljeni prisotnosti konsolidiranih narodov s svojim jezikom in kulturo. "Vdor" številčno obsežnih skupnosti priseljencev iz drugačnih zunanjih okolij v razmeroma kratkem obdobju je začel širiti pri Evropejcih občutek potencialne ogroženosti. Dokler so gospodarske razmere dovoljevale oz. pospeševale prihajanje tuje delovne sile, si nihče ni resneje postavljal vprašanja o negativnih posledicah tujega priseljevanja v dolgoročnem obdobju. Vprašanje je nastalo po nastopu sedanje resne gospodarske krize, ki je pokazala številna nasprotja in neurejenosti, ki jih je prejšnja gospodarska rast bolj ali manj uspešno prikrivala. Evropa je tako bila po eni strani postavljena pred dilemo verodostojnosti glede spoštovanja proglašenih načel v zvezi s temeljnimi človekovimi pravicami, med katere spada tudi pravica do lastne kulture in načina življenja, po drugi strani pa je določena stopnja integracije priseljencev nujna za obstoj njenih družb in držav, ker drugače so izpostavljene nevarnosti dezintegracije. Priseljenec, ki tega koraka prilagoditve ne zmore ali noče, ga čaka segregacija (ločitev) v zaprtih predmestnih predelih.

Po drugi strani pa se je treba zavedati, da totalna integracija vodi v asimilacijo, kateri so, kot dobro vemo, izpostavljene tudi zgodovinske narodne manjšine v evropskih državah, proti kateri pa multikulturnost ne ponuja nobenega recepta. Nekateri se zato bolj ogrevajo za model interkulturnosti, ki predstavlja obvladovanje jezika in kulture pri pripadnikih obeh skupnosti, vpletenih v proces medsebojnega spoznavanja. Zato visoki evropski politiki (pa tudi oni na nižjih ravneh v posameznih državah) pojmujejo multikulturnost kot proces v končno asimilacijo, a tega javno ne povedo. Zato je potrebno dobro razčistiti pojme, kot so multikulturnost, interkulturnost, integracija in asimilacija, ter njihovo medsebojno povezanost.

Alojz Tul

Pojasnilo za zgodovinski spomin

"Prekleti Osimo"

Ob nedavni okrogli obletnici podpisa Osimskega sporazuma so vsi pisci samo hvalili njegovo zgodovinsko pomembnost.

S temi pohvalami se lahko v glavnem strinjam, a obstaja tudi senčna plat medalje. Ko sem leta 1997 v Kopru predstavil svojo knjigo Levi center in tržaški Slovenci, sem ob analizi sporazuma vzkliknil "prekleti Osimo". V diskusiji, ki je sledila predstavitvi, me je nekdo vprašal, zakaj sem ozimski sporazum tako označil. Pa sem razložil. Oktobra leta 1975 je bilo vodstvo Slovenske skupnosti povabljeno v protokolni objekt v Strunjan. Tam nam je tedanji predsednik SZDL Mitja Ribičič obrazložil vsebino sporazuma. Že pri točki, ki se tiče slovenske manjšine, smo zavihali nos, ker je bilo predvideno, da je manjšina prepuščena notranjemu pravu italijanske države, ki ga vsi dobro poznamo. A posteriori lahko rečemo, da nismo bili pesimisti, saj dobro vemo, kako daleč smo z izvajanjem zaščitnega zakona in koliko časa smo nanj čakali. Kje je vidna dvojezičnost v videmski pokrajini in kje je slovenska šola? Bili smo tudi zaskrbljeni glede industrijske cone na Krasu, kajti dovolj nam je bilo negativnih izkušenj z razlaščanjem naše zemlje v dolinski občini. In končno je ob podpisu Osimskega sporazuma nastal politični vihar Liste za Trst z vsemi negativnimi posledicami. Tako se je končalo obdobje levosredinskih koalicij, v katerih smo bili Slovenci kot odborniki enakopravno soudeleženi pri upravljanju občin in pokrajine v Trstu in Gorici. Končno naj spomnim, da smo v tistem času dosegli marsikaj pomembnega: dvojezičnost v rajonskih svetih, psihopedagoško službo, ki še danes obstaja kot edina slovenska javna struktura, postavljeni so bili slovenski cestni smerokazi in napisne table v nekaterih vaseh. V Bazovici so bile poimenovane ulice po treh slovenskih pesnikih, in so danes še edine, publicirano je bilo slovensko gledališče. Lahko torej brez skrbi trdimo, da se je z nastopom Liste za Trst glede naše manjšine kolo zgodovine zaustavilo ali celo obrnilo za dvajset let nazaj in tistega časa nismo nikoli več nadoknadili. Toliko za zgodovinski spomin.

Rafko Dolhar

Na dnu...

Povejmo na glas

Plebiscit je dar demokracije

Pred enim tednom je Slovenija praznovala 20-letnico plebiscita za samostojno in neodvisno državo, in to je dogodek, ki je pol leta kasneje omogočil resnično osamosvojitev ter tudi mednarodno priznanje. Vsekakor je še kako prav obuditi razmere pred dvema desetletjema, ko se je plebiscita udeležilo kar 93,2 odstotka volilnih upravičencev, od katerih jih je 95 odstotkov glasovalo za, kar je pomenilo 88,5 odstotka vseh tistih, ki so imeli volilno pravico. Bil je to res velik dan, poln navdušenja in jasne zavesti, da Slovenci končno lahko odločamo o svoji prihodnosti in o prostoru, v katerem bomo samostojno živeli. In bil je to dan enkratne enotnosti, čeprav ni šlo več za enoidejno družbo, ampak razvejeno demokracijo, ki je bila z različnimi političnimi strankami vzpostavljena osem mesecev prej. Plebiscit za samostojno državo Slovenijo se je torej zgodil v zgodovinskem prehodu iz komunistične enopartijske družbe v pluralno večstrankarsko demokracijo, prehod, ki je zajel vso Srednjo in Vzhodno Evropo, takšen ali drugačen odsev sovjetskega sistema. Slikoviti padec Berlinskega zidu je spodnesel ideologijo, ponovno potisnil v ospredje narodnost kot prej obledeli temelj državnosti in sprožil razmeroma zelo mirno razslojenost komunistične ureditve, za kar smo se vse premalo zahvalili Mihailu Gorbačovu. Ta se kot prvi človek vsemogočne partije ni odločil, kar se navadno dogaja, zadržati zgodovinski proces z vojno, ki bi bila katastrofalna. V Sloveniji in nemara med Slovenci nasploh se zadnje čase žal vse bolj pozablja na okvir, znotraj katerega se je plebiscit uresničil, in to je padec enoidejnih družb oziroma prelomna uveljavitev demokracije kot upoštevanja vseh obstoječih političnih in izkustvenih narodovih različnosti. Plebiscit ni bil poziv enoidejne oblasti, zaradi katere so morali prej vsi volilci na volišča z isto odločitvijo, plebiscit je bil poziv tedanje slovenske demokracije, ki so jo sestavljali Demos in predstavniki prejšnjega sistema. Med Demosovo vlado in levo opozicijo je namreč prišlo do sporazuma, kar je že bil enkraten dogodek, saj je šlo za dogovor med dvema zelo oddaljenima pogledoma, nato so sicer različno misleči Slovenci s svojo večinsko navdušeno odločitvijo dokazali, da jim je razumna politika le postavila vprašanje, na katerega so hoteli pritrdilno odgovoriti. Prav zato je plebiscit dvakratno dragocen, zaradi nastanka samostojne Slovenije in zaradi svobodne ter prepričane opredelitve vseh Slovencev, ki so po desetletjih ostre notranje razdelitve med tiste bolj in tiste manj zaslužne končno postali enakovredni, kar velja tudi za zamejstvo in zdomstvo. In ni razloga, da ne bi bili na to vrednoto naše demokracije vsi ponosni, namreč na uveljavitev enakovrednosti, ne glede na to, ali smo od te demokracije pričakovali preveč in ji celo skušamo zmanjšati ceno, kot da nam je enobarvna družba še vedno pri srcu.

Janez Povše

POGOVOR Igor Švab

Kaj naj desna sredina odgovori svojim volilcem?

Ob iztekajočem se letu smo povabili na pogovor občinskega svetnika stranke Slovenska skupnost Igorja Švaba. Pogovor se je osredotočil na bližajoče se upravne volitve in na obračun Dipiazzovega županovanja.

Kako ocenjujete izid nedavnih primarnih volitev, na katerih so merili moči Cosolini, Metz in Andolina?

Katerekoli volitve so izraz demokratičnega soočanja. Da pa so bile tovrstne volitve v levi sredini za izbiro županskega kandidata potrebne, no, to je vprašljivo. Primarne volitve naj bi bile priložnost, ko se volilci izrazijo glede kandidatov različnih nazorov. Pojasnjujem: kandidati na primarnih volitvah (Andolina, Metz in Cosolini) so bili izraz dokaj profiliranega levičarskega položaja, ne pa nekega širšega koalicijskega duha. Menda je nizka udeležba volilcev tak dvom implicitno potrdila, kljub temu da je treba poudariti nesrečno izbiro termina volitev, saj je bil določen le nekaj tednov pred Božičem. Nizka udeležba volilcev obenem potrjuje vedno večje nezaupanje civilne družbe do politike. Ljudje so nezadovoljni s podobo, ki jo politika daje tudi v opozicijskih vrstah bodisi na krajevni bodisi na vsedržavni ravni. Prvenstvena naloga opozicijskih strank je v tem trenutku ta, da ponovno vlijejo svežega upanja razočaranim. Slovenska skupnost kot sestavni del levosredinske koalicije ni podpirala nobenega kandidata na primarnih volitvah. Zmaga Roberta Cosolinija pa je po našem mnenju pozitivna. To je bil edini kandidat, ki je pokazal zanimanje za naše stranke in bil svojčas gost našega pokrajinskega sveta, kjer se je obvezal, da bo nekatere zahteve SSk tudi podprl v primeru izvolitve.

Ali ima Cosolini realne možnosti za dokončno zmago?

Vemo, da Trst načeloma ni levičarsko mesto. Preveč opredeljen kandidat iz levih vrst morda ne priteguje zato velikih simpatij. Cosolini pa je s strokovnega vidika zelo podkovana oseba: bil je dober odbornik v Illyjevi deželni upravi in ravno na teh njegovih lastnostih bi morali osnovati njegovo volilno kampanjo. Obstajala bi pa še možnost za neko ponovno 'operacijo Illy', s katero bi evidentirali osebno, ki ne izhaja iz ožjih političnih krogov in bi prav zaradi tega privabila glasove nezadovoljnih volilcev in nekaterih volilcev desne sredine.

Zakaj pa se taka osebnost v levosredinskem taboru ni pojavila?

Illy se je takrat pojavil v posebnem obdobju na prelomu iz prve v drugo republiko, ko se je izraz civilne družbe uveljavljal. Takega političnega pristopa pa se ni znalo primerno ovrednotiti. Neodločeni volilci so nameč v zadnjih časih raje ostajali doma, kot pa da bi zaupali svoj glas komurkoli, nekateri drugi pa so po sili razmišljali o najmanjšem zlu, češ boljšega kandidata ni! To se je zgodilo tudi pred petimi leti, ko marsikateri občan ni bil zadovoljen z županom Dipiazzo, je pa volil zanj, češ 'saj toliko slabega vendar ni storil'!

Kako pa se imajo v desnosredinskem taboru?

Kaže, da se tudi pri njih dogajajo primarne volitve, sicer podtalno: več je kandidatov, čakajo namreč tistega, ki bo žel največ podpore. Verjamem, da se bo v tem primeru desni tabor na koncu zedinil. Če bi moral staviti na koga, bi stavil na Antognoneja: tedaj bi bila bitka za Cosolinija težja.

Kako se stranka Slovenska skupnost pripravlja na volitve?

Foto IG

Pri stranki se dobro zavedamo, da desetletje Dipiazzovega županovanja ni ponudilo mestu nikakršnega razvoja. Razen t. i. lepotnih operacij ni bilo dejanskega načrtovanja za prihodnost. Kandidat, ki ga bo nasledil – ne glede kateremu taboru pripada –, bo imel kar nekaj dela... Dipiazza je v bistvu žel, kar je Illy sejal. Dipiazza je bil izraz tržaških lobijev, ki zagovarjajo načelo, 'češ ne da se'. Večkrat sem tudi v občinskem svetu poudarjal dejstvo, da je bil Trst nekoč – kot je škof Bonomo učil Trubarja – središče srednjeevropskega področja. Svoje vloge pa Trst v novih evropskih razsežnostih ni znal in niti hotel izkoristiti.

Kdo so člani teh lobijev, ki načrtno zavirajo razvoj Trsta v tej luči?

To so skupine ljudi, ki izhajajo iz določenih gospodarskih in političnih desničarskih krogov.

Dipiazza je z nekaterimi simbolnimi dejanji (ne nazadnje s Pahorjevo Nekropolo v gledališču Verdi) dajal vtis, da je pretežni del mesta končno spremenil odnos do slovenske narodne skupnosti. Ali so te njegove poteze odgovarjale zgolj političnim računicam?

Pri tem je treba biti zelo jasni. Nedvomno je bilo srečanje treh predsednikov v Trstu izredno simbolno dejanje, prav tako tudi uprizoritev Pahorjeve Nekropole v opernem gledališču Verdi. Občani slovenske narodne skupnosti pa nikakor ne smejo nasedati takim simbolnim gestam. Razvidno je bilo na primer, da so večino občinstva v gledališču Verdi sestavljali Slovenci: predstavnikov t. i. intelektualnega Trsta, razen nekaterih izjem, pa ni bilo, kot tudi ne naprednih italijanskih demokratov. Vemo tudi, da občinska uprava noče podeliti častnega meščanstva Borisu Pahorju zaradi njegove zahteve, naj se v utemeljitvi omeni tudi fašistično nasilje nad Slovenci. Še vedno ostaja odprto vprašanje dvojezičnih smerokazov: v Škednju na primer občina noče postaviti dvojezičnega smerokaza, ki bi usmerjal k škedenjskemu etnografskemu muzeju. Na uradnih dopisih je naziv občine Trst še vedno napisan le v italijanščini: zdrava pamet pa bi narekovala drugačen pristop.

Zdrava pamet ja, kaj pa zaščitni zakon?

V slovenskih uradnih dopisih se je že od nekdaj uveljavil dvojezični napis. Na spletnem portalu Slomedia je občina Trst v oglaševanju uporabila dvojezični napis. To še enkrat potrjuje dejstvo, da ni prave politične volje, da bi se dvojezični naziv povsod uveljavil. Če se škedenjski etnografski muzej po statutu imenuje ravno tako, zakaj italijanski smerokaz potvarja njegovo ime? Vprašamo se torej lahko, kaj doprinesejo simbolne geste, če občina dejansko ne spoštuje vsakodnevnih pravic slovenskih občanov. Omenil bi še, kako občina zanemarja mestna okoliška področja in ozemlje Vzhodno in Zahodno kraškega območja, kjer še ni povezave grezničnega omrežja. Regulacijski načrt zagotavlja zgolj špekulacije na terenu! Kaj pa sodelovanje s sosednjimi občinami? Kaj pa razvoj terminala na Fernetičih? Poudarjam še enkrat dejstvo, da so zastavljeni prioritetni načrti desne sredine, od prostorsko urbanističnega projekta do prometne ureditve mestnega osrčja, šli po vodi. Kaj naj torej desna sredina odgovori svojim volilcem?

Kakšno je trenutno stanje glede prostorskega načrta?

Zadeva je dejansko na mrtvem tiru, saj nobena uprava si ne bi upala na volitve s tako vročo in še odprto zadevo. Opozicija in SSk sta vedno trdili, da je načrt zgolj izraz špekulativnih računic v škodo ozemlja in naših ljudi.

Ali so vas koalicijski kolegi kdaj razočarali?

Kolegi v opozicijskih vrstah bi lahko včasih bili bolj bojeviti in zedinjeni. V tem predvolilnem obdobju bi kazalo izražati večjo enotnost in trdno voljo, da bi čim bolj glasno dokazali nesložnost večine in dejstvo, da uprava nima več potrebnih številk za svoje delovanje. Ko bi ubrali tako pot, bi lahko nekako že skušali pridobiti razočarane volilce desne sredine ali pa neodločneže.

V kakšno smer pa se bo stranka Slovenska skupnost premikala prihodnje leto?

SSk ima nekaj konkretnih in pomembnih prizadevanj. Najprej bi omenil upravne volitve na pokrajini in na občini, vključno z volitvami v rajonskih svetih – v primeru, da bodo na podlagi deželne zakonodaje še obstajali. Stranka lipove vejice bo obenem vedno zahtevala spoštovanje narodnih pravic in zakonodaje na šolskem področju, kljub temu da nam marsikdo – tudi na levici – streže po življenju.

Igor Gregori

POGOVOR Milan Turk, župan Občine Šempeter-Vrtojba

Trudil se bom sodelovati z vsemi ljudmi dobre volje!

Enainštiridesetletni Milan Turk je v začetku novembra po dvanajstih letih v opoziciji prevzel vajeti v Občini Šempeter -Vrtojba, potem ko je v drugem krogu lokalnih volitev prepričljivo premagal Dragana Valenčiča, ki je občino vodil prve tri mandate od njene ustanovitve leta 1998. Magister elektrotehniških znanosti, rojen v Šempetru pri Gorici, je vse do prevzema županskega mesta vodil podjetje, ki se je ukvarjalo z informatiko, pri soustvarjanju družbenega življenja v kraju pa je prisoten vse od študentskih let. Že leta 1994 je sodeloval pri ustanovitvi Kulturno umetniškega društva Šempeter. Od leta 2001 do 2009 je bil član sveta zavoda šempetrske bolnišnice, med leti 2005 in 2009 pa tudi član nadzornega sveta družbe Elektro Primorska. Izkušenj mu ne manjka, volje in želje po delovanju v dobrobit skupnosti pa tudi ne.

Marsikateri župan, da o številnih drugih niti ne govorimo, bi vam zavidal, ker hodite vsak dan v službo v ta čudoviti Coroninijev dvorec. Se tega zavedate?

Tega se zavedam, a nimam slabe vesti. Že leta '96 ali '97 sem šel namreč kot član sveta krajevne skupnosti Šempeter na zemljiško knjigo in poiskal dokumente o tem dvorcu in tudi kasneje sem se zelo trudil, da smo lahko prišli do tega objekta, in sem tudi vesel, da ga je občina obnovila.

Obnova dvorca še ni povsem končana. Kaj vas še čaka in kdaj bo to opravljeno?

Srednji del, ki ga je občina odkupila, je skoraj dokončan. Manjka le še nekaj malenkosti. Na obnovo čakata še oba kraka stavbe, za katera je treba še najti neke primerne vsebine. Veliko bo narejenega že v tem mandatu, ne bi pa si upal napovedati, da bomo prišli prav do obnove teh dveh krakov dvorca.

Od imenovanja za župana sta minila slaba dva meseca. Kako ste se ujeli na novem delovnem mestu, z novimi sodelavci, kako se soočate z novimi obveznostmi?

Kar se tiče sodelavcev v občinski upravi, lahko rečem, da sem se z vsemi normalno ujel, da se nismo takoj zapenjali z nekimi problemi, ki morda tudi so, ampak je treba najprej vzpostaviti neko stanje, da zadeve tečejo. Če je pa kaj treba popraviti in urediti, si bomo pa tudi še vzeli čas. Zagotovo so nekatere spremembe potrebne, saj smo jih tudi napovedovali in so nas ljudje najbrž zaradi tega izvolili, revolucije se pa v času od izvolitve nismo šli.

Po dvanajstih letih v opoziciji ste zdaj v novi, povsem drugačni vlogi. Kako občutite ta preklop, to spremembo?

Na to sem se pripravljal. Lahko rečem, da sem v trenutku preklopil stikalo in s tem nimam težav, vidim pa, da nekateri v tej novi situaciji tega ne zmorejo. Zdaj je čisto drugače. Upravo zdaj vodim, tako, kakršna je. Če sem jo prej včasih kritiziral, je treba zdaj, če je kaj narobe, stvari reševati drugače. Ne z javno kritiko, ampak z vzvodi, ki jih imam kot župan. In to nameravam tudi početi.

Županskо funkcijo opravljate profesionalno, se pravi, da je bilo treba praktično čez noč zamenjati službo. Kaj je zdaj z vašim podjetjem?

Podjetje je bilo ves čas zelo majhno, tako da sem imel zaposlenega enega delavca, ki sem mu tudi prepustil delo in se sam s tem ne mislim več ukvarjati. Vzdrževali smo informacijske sisteme za razna podjetja in to normalno teče naprej, le brez mene.

Politika vas spremlja od študentskih let. Zakaj, od kod ta potreba, želja, klic?

Verjetno je to v človeku samem. Najverjetnje potem to drugi prepoznajo v njem, ko ga opazujejo, in ga skušajo privabiti k političnemu delu, najprej na lokalnem nivoju, kasneje, če se izkaže, če ima človek neke uspehe, nagnjenost ali pa danost, pa lahko to postane tudi njegov poklic. Do zdaj sem to opravljal ljubiteljsko, a vedno v smislu iskanja rešitev, ki bi bile koristne za državljana. Nikoli nisem iskal samo svojega osebnega zadovoljstva ali nekih materialnih koristi. To ljudje vedo, ker v tem smislu nisem bil zelo uspešen. Na tak način razumem politiko še danes in jo mislim tudi naprej na tak način izvajati.

Kandidirali ste na listi Milana Turka. Pred tem ste zastopali Slovensko ljudsko stranko. Ste še njen član, ostajate zvesti SLS?

Še vedno sem član SLS, ker ne vidim nobenega smisla, da bi izstopil. Sicer pa se mi zdi, da je slovenska politika trenutno globoko v slepi ulici. Zagotovo je bila odločitev o neodvisni listi prava, saj je dala tudi rezultat. Ljudje so klasične strankarske politike in prerekanja med strankami siti. Tega se zavedam, kot se zavedam tudi, da ni parlamentarne demokracije brez strank. Ljudje se bodo vedno združevali. Sam se bom trudil, da bom sodeloval z vsemi ljudmi dobre volje in iskal politične povezave, saj je to normalno. Brez tega ni uspeha. Tudi za občino je dobro, da je povezana v svet, da je povezana v Slovensko okolje, tudi čezmejno. Povezovalo nas bo tisto, kar je v našem programu, in tisto, kar so potrebe občanov. Mislim, da so potrebe občanov zelo podobne, tudi če imajo drugačne svetovnonazorske poglede.

V prvih tednih po izvolitvi ste imeli veliko srečanj in pogovorov z najrazličnejšimi ljudmi. Imate vtis, da so vas dobro sprejeli, da so željni sprememb?

Ljudje so zadovoljni. Vidim, da so nam nekateri sosedje, ne bom rekel nevoščljivi, ampak občudujejo to ambicioznost našega prostora, kjer so izvolili nekaj mlajših županov. To občutim. Je pa to tudi velika obveza in odgovornost, ker so pričakovanja ljudi velika.

Je bilo v tem kratkem času vseeno že mogoče izvesti katere od obljubljenih sprememb ali narediti vsaj prve korake v tej smeri?

Dejansko ne. Prve korake že. Spremljam na primer investicijo v center za socialno delo v Vrtojbi. Opravili smo že celo vrsto sestankov. Pokazal sem, v kakšno smer bo šla občina, kakšna so pričakovanja, vidim pa, da se tega prav na lahko tudi ne da narediti. Zdaj je potrebno spremeniti nekaj občinskih odlokov. Predvsem pa je treba drugače delati. Postopke je treba peljati tako, da so bolj transparentni, da ljudi bolj seznanjamo s tem, kar se dogaja v občini. To počnemo. S sprejemom proračuna pa bomo naredili tudi prvi korak v smeri določanja prioritetnih investicij, ki so v našem programu in so ključnega pomena.

Kdaj pa pričakujete prve vidne, konkretne rezultate nove politike?

Proti koncu tega mandata. Nekaj investicij je, ki so se začele že v prejšnjem mandatu in bodo v tem mandatu dokončane, kar se bo kmalu videlo, a si zanje ne mislim pripisovati zaslug. Za nove investicije in nove dosežke pa je potrebnih nekaj let, da se to vidi. Da delamo drugače, pa bo videti že v kratkem.

Napovedali ste izboljšanje čezmejnega sodelovanja. Ali to pomeni, da do zdaj ni bilo dobro?

Na deklarativni ravni je bilo dobro. To ugotavljamo vsi, tudi partnerji čez mejo. Srečal sem se z županom Gorice. Srečal sem se tudi z obema županoma pobratenih občin Medeje in Romansa iz Furlanije. Lahko rečem, da si vsi želimo bolj konkretnega sodelovanja, bolj konkretnih akcij. Zdaj je treba to spraviti še v življenje. Sam sem se vrsto let trudil, da bi se v Gorici in bližnjih vaseh počutil domače. Vse od začetka politične poti sem imel take prijatelje, ki so me v to uvajali, če omenim samo pokojnega Marka Vuka, ki je bil pri sosedih praktično vedno doma, in sem z njim velikokrat kam šel. To nameravam gojiti tudi naprej. Kot kaže, so tudi na italijanski strani velike želje, da bi izboljšali to sodelovanje, saj nas tudi gospodarska situacija sili v to, da iščemo skupne rešitve, ki so se nam morda še pred leti zdele nezanimive. Večja koncentracija prebivalstva lahko prinese tudi večji razvoj.

Kako dobro poznate problematiko slovenske manjšine v Gorici in bližnji okolici?

Poznam kar veliko Slovencev v Gorici in njeni bližini in tudi v okolici Trsta. Mirno lahko rečem, da problematiko dobro poznam, ne upam pa si trditi, da jo odlično poznam.

/ stran 15

Nace Novak

Voščila z misijona iz severne Ugande

Oglaša se misijonar Danilo Lisjak

Dragi prijatelji in dobrotniki!
Lep misijonski pozdrav vsem iz mesta Gulu na severu Ugande, slabih 100 km od sudanske meje!
Verjetno ste mnogi od vas brali v Misijonskih obzorjih o mojem novem misijonu na severu Ugande. Dva meseca študija novega jezika je za mano in že se bere maša, spoveduje in krščuje. Katehisti so dobri pomočniki kot pred sto leti, ko so bili oni prvi oznanjevalci in pomočniki misijonarjev. 100- letnico pokristjanjevanja praznujemo prihodnjo pomlad in z Giannijem, sobratom iz Italije, sva zaorala novo misijonsko področje, vzela v oskrbo 14 podružnic in določila novo središče misijona Atede. Ko se vsako nedeljo s terencem, darom slovenske Mive, prerivam skozi blatne poti, skozi 2m visoke trave, ki domala prekrivajo celo pot, da dosežem eno od napol stoječih kapelic iz opeke ali blata za nedeljsko mašo, kjer me pričaka od 50 do 80 ljudi, premišljujem o usodi teh nesrečnih ljudi, ki so skoro četrt stoletja preživeli v taboriščih. To so ljudje Jezusovih blagrov na gori. Njim je poslan misijonar kot potrdilo njihovi vztrajnosti in vere, da iz ruševin vojne spet obnovijo slamnjače, nabrusijo srpe in motike, posadijo drevje in zasejejo njive za preživetje. Glavna cerkev sv. Petra in Pavla je v sramotnem stanju. Vsi traktorji mulcerji v Vipavski dolini bi imeli za eno leto dela, da bi spremenili našo travnato savano v lepa polja. 20 let nobene obdelave. Požig je nevaren za drevesa, redka tudi ta, saj so vse posekali za kuho v taboriščih. Trava je tako visoka, da ne vidiš nizkih okroglih slamnjač iz blata, 'zalikanih' nedaleč stran od poti. Le sonce v zenitu pripeka (33-35C), saj je ekvator prav blizu. Spet vse znova. Ko so se po končani Soški fronti vračali iz begunstva, beremo, so odkopali zakopane parizerje in začeli obnovo. Tu so vsi domovi propadli ali pa bili požgani od gverile. Plevel je prerastel polja, izbrisal mejnike in poti. Takšen je nas misijon. Delamo načrte in čakamo, da se ljudje vrnejo z vseh koncev Ugande. Mnogi nikoli več, saj so mladi, rojeni drugje ali v kampih, izgubili vsako vez pripadnosti. Proces zdravljenja se začenja. Sodelovanje prišlekov je opogumljajoče. Trpljenje jih je prekalilo. Mislimo na šole, učitelje, štipendije za šolarje, obnovo porušenih ali zanemarjenih šol, ambulante, vrtanje vodnjakov, pomoč prihajajočim družinam in ne nazadnje tudi na obnovo bogoslužnih prostorov, kapelic od 7x12m ali malo večjih. Večina ljudi je mladih, saj so starejši pomrli po taboriščih. Iz Slovenije sta prihiteli arhitektki, da vsaj nekaj načrtov spravimo na papir in preko Misijonskega središča Slovenije in Karitas predstavimo slovenski vladi in vam dobrotnikom. Upokojenca iz Slovenije sta v minulih dneh 'otipala' posledice dolgoletne vojne na terenu in naredila primerjavo s preostalo Ugando, kjer je šel razvoj nemoteno naprej. V jutranjem časopisu berem o novi nepoznani kužni bolezni, ki je v Guluju in okolici že terjala 38 življenj in 91 okuženih. Kot bi se vse trpljenje zgrnilo nanje. Pred desetimi leti je ebola vzela življenje skupini zdravnikov prav v Gulu, saj še ni bila poznana. Travme vojne in sirotišnice so na vsakem koraku. Elektrike ni v novem misijonu. Odlagališča smeti vsepovsod... Tiste, ki pridejo iz razvitega sveta, večkrat zajame strah, da jih bo izza visoke trave ob cesti kdo napadel.... Po obhajilu pri današnji jutranji nedeljski maši sta fantek in deklica pokleknila pred menojduhovnikom za blagoslov. Ker ne moreta še k obhajilu. Znamenje Jezusovega križa na čelo. Jezus je veliki Misijonar, mi le orodje. Že dokaj skrhano in obrabljeno, pa vendar potrebno kot njihove obrabljene motike! Ne bojte se pokrižati vaših otrok na čelo. Bodite misijonarji v Sloveniji. V tem 'znamenju' zmagujemo! Noben strah ne more zaustaviti te reke Ljubezni. Skupaj z Vami!

Foto DPD

Štiri sveče

Štiri sveče so počasi izgorevale.
V prostoru je bila tišina,
zato smo lahko slišali njihov pogovor.

Prva je rekla:
"JAZ SEM MIR".
Ampak ljudje me ne znajo odbržati:
zato se mi zdi, da mi ne preostane drugega,
kot da ugasnem.
Počasi, počasi je sveča ugasnila.

Druga pravi:
"JAZ SEM VERA".
"Žal ne služim nikomur.
Ljudje nočejo vedeti zame,
zato nima smisla, da gorim".
Komaj je to izgovorila,
jo je lahna sapa ugasnila.

Žalostna pravi tretja:
"JAZ SEM LJUBEZEN".
Nimam moči, da gorim.
Ljudje me ne upoštevajo,
ker se ne zavedajo mojega pomena...
Svoje drage bolj sovražijo,
kot jih ljubijo...
In sveča je ugasnila.

Nepričakovano
vstopi v sobo otrok in vidi ugasnjene sveče.
Pretresen zaradi teme pravi:
"Morale bi goreti! Strah me je"!
Ko to izreče, plane v jok.

Tedaj spregovori ČETRTA SVEČA:
"Ne obupuj, ne joči!
Dokler bom jaz gorela,
lahko še vedno prižgemo
ostale sveče"!

Jaz sem: U P A N J E
Z žarečimi objokanimi očmi otrok prime
svečo upanja in prižge ostale sveče.

Da upanje v naših srcih
ne bi nikoli ugasnilo...
in vsak od nas,
kot tisti otrok z UPANJEM
naj ponovno prižge
VERO, MIR in LJUBEZEN!

Ambrož Kodelja

Otmarjeva pot 2011

V soboto, 8. januarja 2011, bo potekalo sedmo romanje po "Otmarjevi poti", poimenovani po pokojnem duhovniku Otmarju Črnilogarju, ki se bo začelo v Podragi pri Vipavi. Zjutraj, ob 6. uri, se bodo pohodniki zbrali v cerkvici sv. Urbana, ki stoji ob cesti v Podrago, približno 200 metrov od magistralne ceste Ljubljana – Nova Gorica. Ob cerkvici je možno parkirati avtomobile. V podraški župnijski cerkvi sv. Mohorja in Fortunata bo, približno ob 6.30 uri, sveta maša za pokojnega gospoda Otmarja Črnilogarja. Pohod po Otmarjevi poti bo tudi romanje, zato se bodo pohodniki ustavili za molitev in duhovno misel pri vsaki izmed desetih cerkva ob poti. Duhovne misli bo letos pripravil profesor gospod Bogomir Trošt, ki bo predstavil, kaj piše o dobrodelnosti v Svetem pismu.

Pohod bo trajal približno pol dneva (12 ur), v Podrago se bodo udeleženci vrnili predvidoma okoli 18. ure. Otmarjeva pot je zelo prijetna za hojo, večinoma poteka po stezah in kolovozih. Zahtevna je zaradi dolžine (okoli 30 kilometrov) in zaradi vzponov ter spustov. Zahteva dobro kondicijsko pripravljenost. Pohodniki se udeležijo pohoda na lastno odgovornost. Pohod bo izveden v vsakem vremenu, odpade le v primeru izredno slabega vremena. Potrebna je planinska, pohodniška oprema, s seboj je treba imeti tudi čelno svetilko, hrano in pijačo.
Romanje organizira Planinsko društvo Vipava v sodelovanju z župnijami Podraga, Vrabče in Štjak.
Zamisel za pot, ki se danes imenuje Otmarjeva pot (OP), je predlagal pokojni gospod Otmar Črnilogar, duhovnik, profesor latinščine, grščine in filozofije, prevajalec Svetega pisma. Bil je tudi navdušen planinec, med leti 1967 in 1972 je bil predsednik Planinskega društva Vipava. V letu 2011 bodo obhajali 80-letnico njegovega rojstva (Šebrelje, 15. 11. 1931¬ Podraga, 27. 4. 1999), poleti nameravajo v počastitev obletnice ponovno peš poromati iz Vipave v Šebrelje in nato še na vrh Triglava.

POGOVOR G. Dušan Jakomin

"Potreben si nam!"

Novi glas nadaljuje pogovore z našimi dušnimi pastirji ob sklepu duhovniškega leta. Tokrat smo vprašanja postavili škedenjskemu kaplanu g. Dušanu Jakominu.

Kako ste doživljali leto duhovništva? Kako ga ocenjujete in kakšne sadove je po vašem mnenju prineslo?

Papež Benedikt XVI. je ob 150-letnici smrti arškega župnika napovedal "Leto duhovništva", da bi se pospešila notranja prenova duhovnikov z intenzivnejšim evangeljskim pričevanjem. To je bila hvalevredna pobuda, katere sadove bomo postopno preverjali. Lahko pa trdimo, da je edinstvena na tem svetu predvsem zavest, da si bil, duhovnik, deležen velikega, izrednega daru posvečanja, postavljen nekako bliže Bogu, ko ga vsak dan kličeš na oltar, ko v njegovem imenu dvigneš roko v znamenju odpuščanja.

Duhovniki so velik dar ne le za Cerkev, temveč za vse človeštvo, je povedal sveti oče Benedikt XVI. V tem letu je tudi večkrat poudaril, da je duhovnik v prvi vrsti služabnik.

Duhovnik je služabnik, to kažemo tudi z našim tekanjem. Morda je tega manj v nekaterih višjih krogih, kjer so opazna bolj napredovanje, imenovanje, upoštevanje. Osebe, vredne, da jih pošljemo... za šolsko tablo. Vesel sem "nižjega" klera.

V čem vidite "lepoto duhovništva"?

Lepota duhovništva je v samem pojmu. Deležen si izrednosti. Duhovništvo te približuje človeku, ki ti zaupa, kar nikomur ne zaupa. Kot duhovnik se dobro zavedam, da nisem duhovnik samo za vernike, ki zahajajo v cerkev, temveč tudi za tiste, ki ne zahajajo v cerkev in si želijo stika s svojim duhovnikom, kateremu prišepnejo: "Potreben si nam". To je nekaj velikega.

Foto IG

Kaj vam pomeni lik arškega župnika?

Arški župnik je zgled ponižnega, skromnega duhovnika, ki nam kaže, kje je duhovnikova veličina in skrivnost njegovega delovanja, v molitvi in delitvi zakramentov.

Kaj pa edinost med duhovniki in laiki?

Povezanost med duhovniki in laiki je, po mojem mnenju, že v statutu Cerkve, posebno po 2. vatikanskem koncilu. Sprejemamo posebno vlogo in mesto, ki ga ima v cerkvi laik. Upoštevanje in sodelovanje: samo na ta način je možno vsako pastoralno delo.

14. JANUARJA V spomin na dr. Mirka Špacapana

Božični dobrodelni večer v Podgori

Novembra letos je minilo že tretje leto, odkar nas je zapustil dr. Mirko Špacapan, otroški zdravnik, politični delavec in vodilna osebnost iz vrst stranke Slovenska skupnost, zborovski dirigent, glasbenik, športnik in odbornik AŠZ Olympia ter nekdanji načelnik in voditelj slovenskih goriških skavtov. Od svojih dragih in od slovenske zemlje, ki jo je neomajno ljubil, ga je 23. novembra 2007 odtrgala zahrbtna, neozdravljiva bolezen.
V tistih žalostnih dneh se je morda marsikomu pojavila misel na nenadomestljivo vrzel, ki je zazevala za njim. In vendar je njegova vsestranska in predvsem človeška dediščina tako bogata in zakoreninjena, da njegova prizadevanja niso usahnila. Delo in prizadevanje v prid slovenski narodni skupnosti teče dalje in spomin na pokojnega Mirka je marsikomu še vedno v spodbudo za nadaljnje delo in vztrajanje.
Še posebno je ta zavest prisotna pri vseh tistih, ki so na katerikoli način sodelovali z njim in imeli možnost videti, s kakšno skrbjo se je Mirko nesebično razdajal. Tako se je v lanskem januarju prvič udejanjila zamisel za dobrodelni božični koncert, s katerim bi ohranjali spomin na Mirka Špacapana, obenem pa pomagali osebam, ki trpijo zaradi neozdravljive bolezni in potrebujejo posebno nego za lajšanje bolečin.

Zveza slovenske katoliške prosvete, Združenje cerkvenih pevskih zborov, PD Podgora, AŠZ Olympia, Slovenska zamejska skavtska organizacija, krožek Anton Gregorčič in stranka Slovenska skupnost bodo tako tudi letos počastili spomin na Mirka Špacapana z božičnim, dobrodelnim, kulturnim večerom, ki bo v petek, 14. januarja, ob 20.30 v župnijski cerkvi sv. Justa v Podgori. Priložnostni govor bo imel dr. Bernard Spazzapan, nato bodo nastopili otroški cerkveni pevski zbor iz Štandreža pod vodstvom Lucrezie Bogaro, harfistka Tadeja Kralj, solist bariton Nikolaj Pintar, ki ga bo pri orglah spremljal Jurij Klanjšček, in Dekliška vokalna skupina Bodeča neža pod vodstvom Mateje Černic. Večer se bo končal z recitacijo Jasmin Kovic, članice dramske družine SKPD F. B. Sedej iz Števerjana.
Izkupiček dobrodelnega koncerta bo, tako kot lani, namenjen društvu "Paliativna oskrba – Mirko Špacapan ljubezen za vedno" iz Vidma, ki nudi pomoč pri negi onkoloških bolnikov. Človekoljubno ustanovo vodi dr. Manuela Quaranta Špacapan.

Praznovanje na Kostanjevici

Frančiškani iz samostana na Kostanjevici se pripravljajo na praznovanje 200-letnice prihoda OFM v svetišče, ki povezuje Novo Gorico in Gorico.
V četrtek, 6. januarja 2011, na t. i. Dan spomina, bo ob 15. uri procesija krenila od Trga sv. Antona v Gorici prek Raštela, Travnika, Gosposke ulice in ul. Cappella do svetišča; ob postankih po poti in razlagi na posameznih mestih bodo udeleženci lahko podoživljali zgodovinski dogodek in spoznavali Gorico. Ob 16. uri bo maševal goriški nadškof msgr. Dino De Antoni. **V petek, 7. januarja**, bo po večerni maši ob jaslicah prepeval dekliški pevski zbor. **Sobota, 8. januarja**, pa je posvečena enemu najuglednejših kostanjeviških frančiškanov, ki je tudi najgloblje zaznamoval slovensko kulturo, jezikoslovcu p. Stanislavu Škrabcu. Ob 15. uri bo na Erjavčevi ulici v Novi Gorici blagoslovljen spomenik akad. umetnika Mirka Bratuše p. Stanislavu Škrabcu; ob 16. uri bo spominska sv. maša. **Nedelja, 9. januarja**, bo dan zahvale. Za 200-letno služenje na Kostanjevici se bodo zahvalili z mašo ob 10. uri, ki jo bo daroval koprski škof msgr. Metod Pirih. Več informacij na: www. samostan-kostanjevica. si.

Solkanci in Štmavrci so se spet srečali

Lučka, ki združuje ljudi ob meji

Približno osemdeset ljudi iz Solkana se je v soboto, 18. decembra, odpravilo na pot do Štmavra, da bi vaščanom iz vasi na drugi strani Soče prinesli Luč miru iz Betlehema. Pot je bila tokrat prekrita z mehkim snegom, nad katerim so bili pohodniki zelo navdušeni, saj je ustvaril posebno praznično in čarobno vzdušje. Žal jih je v Štmavru, na domačiji Grad Štmaver, pričakalo manj ljudi kot navadno, a vzdušje je bilo vseeno prijetno. Srečanje so tudi letos priredili kulturno društvo Sabotin, okrožni svet za Pevmo, Štmaver in Oslavje, župnija sv. Mavra in Silvestra, turistično društvo Solkan in župnija Solkan, sodelovali pa so tudi skavti z obeh strani meje. Najprej je prisotne v imenu krajevne skupnosti pozdravil Lovrenc Peršolja, nato so skavti iz Nove Gorice in Gorice prebrali letošnjo poslanico luči v slovenskem in italijanskem jeziku, potem pa sta pozdravila tudi oba župnika, ki sta poudarila pomen luči in tega že tradicionalnega srečanja. Ker je zima ostreje pokazala zobe, je bilo prisotnih le malo pevcev, zato je otroški pevski zbor iz Štmavra, pod taktirko Nadje Kovic, v okrnjeni zasedbi zapel dve pesmici. Nazadnje pa so vsi prisotni zapeli nekaj božičnih pesmi, skupaj nazdravili in si zaželeli lepe praznike. Solkanci so se peš odpravili domov, Štmavrci pa so lahko odnesli domov luč, da bi jim gorela vse do Božiča.

Besedilo letošnje poslanice Luči miru iz Betlehema:

Zate imam Luč. Luč za ta svet. Svet, ki je velik, svet, ki je težek, svet, ki trpi.

Majhno, prav drobceno Luč. Takšno kot ti.

In zdi se res majhna, premajhna, da bi spremenila svet. Kakor ti.

A zate imam Luč. Da se odločiš zanjo. Da se odločiš za Mir, za Ljubezen, in jo neseš domov.

Luč bo že našla pot, samo če jo hoče kdo nesti.

Zate imam Luč. Ker te svet potrebuje. Jo hočeš?

SR

Madžarska kapelica pri Vižintinih

"Vrnil se je" 400 let star marmornat kip

Dne 29. maja 2009 so v naši vasi pri Vižintinih Madžari obnovili kapelico, ki so jo zgradili njihovi vojaki v prvi svetovni vojni. Veliko vaško slavje je tedaj zaznamoval prihod madžarskega predsednika države. V petek, 17. decembra 2010, pa je bilo v tej kapelici ponovno slovesno. Malokdo ve, da so vojaki na fronti, ko so zasedli kakšen kraj, tudi kaj odnesli ali - bolje povedano - pokradli. Tako imamo v Števerjanu kip Srca Jezusovega, ki ga je odnesel italijanski vojak, ko je bila cerkev porušena, in ga je pozneje vrnil. V Doberdobu sta tudi dve postaji križevega pota, poslikani na platno, iz stare cerkve, ki ju je prav tako odnesel italijanski vojak, po vojni pa ju je poslal nazaj kar po pošti in brez naslova, da se ne bi izvedelo, kdo je in kje živi.

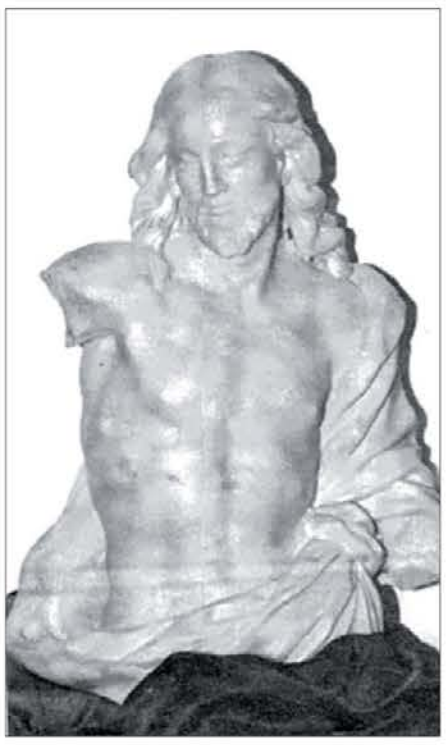

Kdo ve, koliko je še takšnih primerov! Ob takih dogodkih je v ozadju vest, ki verjetno komu ni dala, da bi mirno spal, ker je imel nekaj, kar ni njegovo, pa se je tako skušal rešiti more, ki ga je tlačila, in je predmet vrnil.

Na nekaj podobnega sem pomislil v petek, 17. decembra, ko so v madžarsko kapelico pri Vižintinih, v bližini mojega doma, prinesli štiristo let star marmornat Kristusov kip, ki ga je v prvi svetovni vojni iz naših krajev odnesel madžarski vojak. To je manjši doprsni kip, brez rok, poškodovan, iz belega kararskega marmorja. Po mnenju izvedencev naj bi bil izdelan v Firencah. Kot so poudarili, je bila želja vojakovih potomcev, da bi bil kip vrnjen tja, od koder ga je njihov prednik odnesel. Potem so ob slavju še lepo dodali, da je vrnitev tega kipa znak prijateljstva in spoštovanja med narodi. Ob vsem tem pa so tudi tu pozabili povedati, da je verjetno koga pekla vest...

Tokratno madžarsko delegacijo je vodil eden od podpredsednikov Evropskega parlamenta, Lazslo Tokes, ki je tudi kalvinski škof in zastopa madžarsko manjšino v Bolgariji. Z njim sta bila še katoliški škof msgr. Kiss Rigo iz madžarskega mesta Szeged-Csanad, nekdanji predsednik madžarskega vrhovnega sodišča Zoltan Lomnicij, celoten potek pa je posnel mlajši madžarski režiser Zoltan Deszyj. Škof Tokes je našemu doberdobskemu županu dr. Pavlu Vizintinu poklonil protestantsko Sveto pismo iz leta 1616 v znak spoštovanja in prijateljstva med narodi. Ob koncu so zapeli še madžarsko pesem o Doberdobu. Madžari imajo kar dve pesmi, ki opevata Doberdob. Tokrat so zapeli tisto, ki opeva madžarskega vojaka, kako na fronti misli na mamo in se sprašuje, ali ima tudi italijanski vojak na drugi strani fronte mamo in ali tudi on tako trpi zaradi vojne, ko misli nanjo... Vsekakor zanimiva podrobnost, o kateri malokdaj razmišljamo. V madžarski kapelici ima naš g. župnik Ambrož Kodelja redno mašo na god sv. Benedikta. Svetnikova slika je na steni, moj brat Thomas pa redno poskrbi, da na oltarju pred prazniki gori svečka v spomin na vse tiste, ki so padli na našem goriškem Krasu v prvi svetovni vojni.

Marco Peric

O pričevalcu pristne in polnokrvne vere

Zmagovita vizija Filipa Terčelja (4)

Burja v Vipavski dolini še vedno piha! Se bomo med seboj pobijali še enkrat? Bomo bitko pri Mrzli reki reinkarnirali v nedogled? Dejstvo je, da komunizmu, ki je imel nasilje in laž vgrajeno v svoje bistvo, dolgoročno ni uspelo doseči ciljev, ki jih je obljubljal. Na to kaže tudi dejstvo, da so se mnogi člani partije prelevili v največje kapitaliste in tajkune. Po drugi strani, ko prebiram papeževo okrožnico Ljubezen v resnici, v njej odkrivam ideje in misli, ki so vsekakor huda kritika divjega kapitalizma. Smo sploh še sposobni razmišljati o skupnem dobrem in integralnem razvoju človeštva?

Menim, da je Terčeljeva bitka veličastnejša od Teodozijeve. Zakaj mu tega ne priznamo?

Kaj je Filip Terčelj zagrešil, da ga je bilo potrebno najprej diskreditirati in nato še likvidirati? Zakaj je potrebno vlagati toliko energije v ohranjanje "resnice" o Filipu Terčelju? Mu lahko očitamo sodelovanje z okupatorjem? Se je zavzemal za krščanski totalitarizem? Je bil morda celo "nacifašist"? Na dan z dokazi! Predlagam, da pride do procesa, na katerem bomo preverili, kdo je bil Filip Terčelj.

Povsem razumem, da odgovornost za njegovo smrt prikrivajo naročniki likvidacije. Čudim pa se, da ga tudi kristjani še nismo prepoznali za mučenca, ki je umrl, kot žrtev za zablode zmagovalcev in poražencev. Kristjani pa smo bili med prvimi in drugimi! Kakšen nesmisel je, da mnogi skušajo na tak ali drugačen način zlorabljati Cerkev za potrjevanje in opravičevanje svojih zgrešenih odločitev.

Mar ni Filip Terčelj pred Bogom čista in nedolžna žrtev? Mu lahko očitamo, da je bil naiven, nepoučen in neopredeljen? Mar ni ob zaznavanju nesmiselnega sovraštva preprosto trpel? Morda lahko v tem okviru razumemo njegove besede: "A jaz se na bregu

ne ganem, viharju kljubujem, ostanem"! Smo kot narod, če izvzamemo osamosvojitev, sploh napredovali v zavedanju naših skupnih ciljev in v graditvi narodne skupnosti? Je naša rešitev v totalitarizmu, ki mu pravimo "nevtralnost", v cinizmu, relativizmu in nihilizmu?

Morda je v zgodbi o Filipu Terčelju in Francu Krašni stotniku iz poročila o Jezusovi smrti podobna ga. Ivanka Tomšič - mama Toneta Tomšiča, ki je po vojni redno obiskovala njun grob.

Ko bomo odprti za resnico, bomo na njun grob poromali vsi.

Takrat se bo začel proces za beatifikacijo Filipa Terčelja.

Takrat bo Filip Terčelj posmrtno prejel najvišje državno odlikovanje.

Takrat bomo za Filipa Terčelja vedeli vsi Slovenci.

Takrat bomo dosegli narodno spravo in edinost.

To bo "totalitarizem" medsebojne ljubezni in spoštovanja.

Zakaj se tako krčevito borimo proti tej zmagoviti viziji?

Bogdan Vidmar

Kratke

Škof msgr. Metod Pirih o Sveti Družini v Zavodu Sv. Družine v Gorici

Na praznik Svete Družine, 26. decembra, je koprski škof msgr. Metod Pirih tudi letos maševal pri sestrah v Zavodu Sv. Družine v Gorici, ki je letos praznoval 100-letnico delovanja.

Bog sam je začetnik zakona in družine, je dejal v homiliji. "Poklicanost v zakon je zapisana v samo naravo moža in žene, zato zakon ni le človeška ustanova. Cerkev pripisuje veliko pomembnost Jezusovi navzočnosti na svatbi v Kani. Ljubezen med ženinom in nevesto je Jezus povzdignil v zakrament in odslej je poroka-zakon znamenje Kristusove navzočnosti. Otroci, ki se rodijo v zakonu, so najodličnejši dar za starše in družino. Družina je zakon, družina je zaveza, družina je temelj, družina je osnovna celica človeške družbe.

Sodobni način življenja in dela že sam po sebi ni naklonjen družini. Zato skoraj povsod družinsko življenje zamira, družinski člani se doma le srečujejo, za skupno življenje nimajo niti možnosti niti časa. Starši nimajo časa za otroke. Osnovni stiki med družinskimi člani se rahljajo. Posledice so razbite družine in razdvojeni ter slabo vzgojeni otroci. Ob tem pa Slovenci še vedno postavljamo družino med najpomembnejše vrednote v življenju. Več kot tri četrtine mladostnikov meni, da sta oba starša za njihovo življenje zelo pomembna. Naša oblast je dolžna z ustreznimi ukrepi zaščititi družino in družinsko življenje kot temeljno celico vsake družbe, je zapisano v ustavi RS (53. člen). Potrebno je ustvariti bolj ugodne možnosti za to, da bodo starši in otroci živeli v složni družinski skupnosti, ki bo imela čas zase in za razvijanje medsebojnih odnosov. Temu so namenjene večerne ure in posebej nedelje, da člani vsaj en dan tedensko preživite skupaj. Teženje vseh mora biti usmerjeno ne le k izboljšanju blaginje ljudi, ampak tudi k boljši izobrazbi, boljšemu zdravju, večji socialni varnosti in ne nazadnje k večjemu zadovoljstvu in srečnejšemu družinskemu življenju.

Bog se je učlovečil in prišel med nas kot otrok. Proces učlovečenja pomeni ponižanje Boga. Bog se odpoveduje svoji slavi, se zapre in skrije v naročje žene, iz katere se potem rodi kot majhen otrok. Vendar je v tem otroku vsa moč, vsemogočnost, vsa luč, vsa resnica, v njem je življenje, in to življenje v obilju (prim. Jn 10, 10).

Otroci in mladi so danes tarča različnih ponudb in številnih pohlepov. Prepričan sem, da v Cerkvi lahko najdejo prostor za svoje udejstvovanje. Po župnijah in po različnih središčih imate vse mogoče ponudbe. (...) Mi se ne bomo obdržali, če bomo otrokom zapustili le avtoceste, prenosne telefone, trgovske centre ali če jih bomo naučili računalniške tehnike in angleškega jezika, pač pa, če jim bomo zapustili slovenski jezik, ljubezen do slovenske zemlje, zdrav ponos in zlasti evangeljske vrednote.

V našem času nekatere pestijo tudi različne stiske in strah za preživetje. Bolni, invalidi, nezaposleni, osamljeni najbolj potrebujejo našo pomoč in solidarnost. Tudi Marija na svatbi v Kani je bila karitativna delavka. Prva je odkrila zadrego in stisko dveh mladih, posredovala je pri Jezusu in uspeh je bil tu. Bodimo prepričani, da bo Sv. Družina posredovala tudi za naše materialne in duhovne potrebe in nam pomagala iz naših stisk in težav".

Prazniki v duhovniji sv. Ivana v Gorici

V duhovniji sv. Ivana v Gorici so verniki na sveti večer svečano praznovali Božič. Pol ure pred polnočnico je skupina birmancev s primernimi pesmimi in veznim besedilom pripravila navzoče na slovesni obred, ki se ga je udeležilo res veliko ljudi. V soboto, 1. januarja 2011, na praznik Božje Matere Marije in svetovni dan miru, bodo maše po nedeljskem urniku. Ob 15. uri bo v Zavodu Sv. Družine molitev za mir. Na praznik Svetih treh kraljev, v četrtek, 6. januarja, bodo maše po nedeljskem urniku. Blagoslov otrok bo ob jaslicah na praznik Jezusovega krsta, v nedeljo, 9. januarja, ob 10. uri. Po maši bo v bližnji dvorani ogled posnetkov jaslic in nagrajevanje tekmovanja. Vabljeni!

Nadškof Stres pri polnočnici: Božič je rojstvo luči, ki prežene vsako temo

S tem, ko so si kristjani izbrali najbolj črno temo za obhajanje Jezusovega rojstva, so hoteli reči, da ni teme, ki bi bila tako črna, da je ne bi moglo razsvetliti božično sporočilo, je pri polnočnici dejal ljubljanski nadškof Anton Stres. "To, da obhajamo Jezusovo rojstvo sredi najbolj črne teme, je dejanje z jasnim sporočilom. Luč posveti v temi. Tema, ki jo razsvetljuje Božje Dete v jaslicah, je tema našega življenja, je tema bolezni in trpljenja, tema izgub in nesreč, je tema dvomov in nevednosti, strahu in izgubljenega zaupanja, zagrenjenosti in obupa, tema stranpoti, sovraštva in nazadnje smrti. Gre za temo vsega, kar spravlja človeka ob veselje in srečo", je zbrane v ljubljanski stolnici nagovoril. Božično sporočilo po njegovih besedah pravi, da Bog tako sočustvuje z nami, da se nam je pridružil v našem življenju in trpljenju. Ob rojstvu je Jezus doživel hladen, celo sovražen sprejem. To je že napovedalo odpor in nasprotovanje, ki ga je bil deležen pozneje, ko je moral tudi umreti kot najhujši zločinec. "Ljudje pač nismo vajeni ljubezni, nesebičnosti, požrtvovalnosti, ne pri sebi ne pri drugih. Zato tako težko verujemo vanjo. Mislimo si, da je preveč lepo, da bi bilo lahko res". Tistim pa, ki jim je ta vera milostno podarjena, le-ta prinese veliko veselje. Vsakdo izmed nas prej ali slej doživi svojo temo, preizkušnje. "Toda luč je samo ena in dovolj je samo ena, če je tako močna, da ji nobena tema ni kos. Ta luč je Jezus Kristus, ta luč je neskončna Božja ljubezen in naša vera vanjo", je dejal. Gre za luč, ki je prvič zasvetila v sveti noči in je dokončno zmagala na velikonočno jutro. Luč te vere naj nikoli ne ugasne in naj bo močnejša od vsake teme, ki bi jih lahko ogrozila.

Kratki

Kulturni dom Gorica / Spirit of Christmas

V goriškem Kulturnem domu je v ponedeljek, 20. decembra, zavelo božično ozračje. Dobro obiskan večer je piredil goriški kulturni hram v sklopu prireditve Go Gospel v sodelovanju z novogoriškim Kulturnim domom ter Folk Clubom Buttrio in pod pokroviteljstvom tukajšnjih časnikov Voce Isontina, Novi glas in Primorski dnevnik.

Cadmos Ensembel

Cadmos Ensembel, ki ga sestavljajo štiri pevke, Ondina Altran, Silvia Bonesso, Manuela Marussi in Francesca Moretti, ter vokalna skupina, pravzaprav že zborovski sestav Le Pleiadi iz Koprivnega pod vodstvom Manuele Marussi sta tudi s solističnimi točkami ponudila spored angleških pesmi (gospel, spirituals an'carol) in z njim pokazala, da se pevke rade spogledujejo s črnskimi duhovnimi pesmimi. Te zahtevajo kar precejšnjo interpretacijsko moč, ki seveda najbolj učinkovito zažari iz grl temnopoltih pevcev. Vsekakor so nastopajoče tudi z recitacijo in plesnimi trenutki baletne skupine L'unl'Altro danza pod vodstvom baletnika Daniela Heulinea in ob klavirski spremljavi Giannija Del Zotta ter flavtistke Daniele Brussolo (žal je flavta mestoma popolnoma mrknila ob prekričečih glasovih pevk) ustvarile kar prijeten večer. Za konec so "zvabile" na oder samega Mozarta in s skladbo Merry Xmas Mozart ponudile priredbe J. Althousea znanih Mozartovih del. Sklepnemu, pa še tudi nekaterim drugim vmesnim točkam, so prilile nekaj hudomušnega duha in seveda prižgale iskrico odobravanja pri publiki, med katero sta sedela tudi župana Andrej Arčon iz Nove Gorice in Antonio Roversi iz Koprivnega. Občinstvo so na začetku večera pozdravili in izrekli priložnostne besede ravnatelj KD Igor Komel v slovenščini, Mauro Ungaro, urednik tednika Voce Isontina, v italijanščini, ter predsednik Folk Cluba Buttrio Marco Miconi v furlanščini. Tudi s tem so organizatorji želeli poudariti pomembnost skupnih prireditev, ki odražajo narodno raznolikost naših krajev. / IK

Posoška kronika, pokrajinski spletni mesečnik

Spletni mesečnik poroča in razkriva raznoliko pokrajinsko območje ter pri tem vključuje tudi čezmejno razsežnost. To sta vsebina in oblika spletnega mesečnika (web magazine) "Posoška kronika", ki je nastal na pobudo Sveta slovenskih organizacij, Slovenske kulturno-gospodarske zveze in društva Filologica friulana v sodelovanju s Pokrajino Gorica. Predstavitev je potekala prejšnji teden v dvorani pokrajinskega odbora ob prisotnosti pokrajinskega predsednika Enrica Gherghette. Spletni mesečnik, ki bo v kratkem tudi zaživel v papirnati obliki, je predstavil Stefano Caso, odgovorni za stike z mediji na Pokrajini Gorica, s sodelavcem Massimilianom Caom. Projekt, katerega glavni nosilec je goriška pokrajina, je zamisel in delo Okenca za manjšinske jezike, kjer delujejo Marjeta Kranner, Isa Dorigo in Anna Magaina. Pri tem je bilo odločilno, da ga je Dežela Furlanija Julijska krajina odobrila in finančno podprla na podlagi določil in sredstev iz zakona 482/99. Pri tem projektu je najpomembnejša točka ravno sestava uredniškega odbora; redno se bo sestajal na srečanjih, ki bodo vsaka dva meseca. V tem odboru so prisotni mladi publicisti, ki so jih izbrali ustanovitelji časnika. Za SSO sta to Jerica Klanjšček in Tanja Zorzut. Splet www. cronacheisontine. it je dinamičen in vsebinsko raznolik; prinaša novice v treh jezikih, veliko slik in videoposnetkov o dogodkih, zgodovini, navadah idr., ki zadevajo goriško pokrajino. Predstavljeni so vsi trije ustanovitelji, SSO, SKGZ in Filologica friulana; splet vsebuje povezavo s facebookom in drugimi informativnimi stranmi. Posebej zanimiv je prav gotovo koledar dogodkov. Pri tem spletnem mesečniku bo sodelovala tudi občina Nova Gorica, ki bo imela svojega stalnega predstavnika v uredniškem odboru. S tem ima mesečnik tudi čezmejno razsežnost in bo lahko nudil popolnejšo sliko dogajanj na širšem Goriškem. Ob koncu predstavitve je Gherghetta izrazil zadovoljstvo za dosežen rezultat, spodbudil k čim večji uporabi tega medijskega sredstva in izrazil prepričanje, da bo projekt popoln, ko bo v javnost prišla tudi papirnata verzija. Pri tem je izrabil priložnost, da je vsem prisotnim, predstavnikom treh ustanoviteljev časnika, sodelavcem in prisotnim novinarjem izrekel božična ter novoletna voščila.

Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel

Čarobno drhtenje ob skrivnosti božične noči

Lepo, toplo domače vzdušje so ob bližajočih se praznikih nežno poustvarili najmlajši in mladi gojenci Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel v torek, 21. decembra, ko so v veliki dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici, ki so jo napolnili starši, bratje, sestre, sorodniki okrog dvesto nastopajočih, pa tudi vsi, ki jim je glasba vir umetniškega užitka in radi spremljajo rast te naše glasbene šole, s petjem, skladbami, odigranimi na pisano paleto glasbil, in plesom prikazali, kako je nastala pesem Sveta noč, priljubljena Stille Nacht. Po njenem nemškem naslovu so prireditelji poimenovali letošnjo božičnico, za katero je poetično besedilo po raznih virih stkala Nataša Konc Lorenzutti, dramska igralka, v letih devetdeset nekaj let članica Primorskega dramskega gledališča Nova Gorica, sedaj pa tudi uveljavljena mladinska pisateljica in scenaristka otroških televizijskih oddaj. Ljubiteljski igralec, z diplomo StudioArt, Nikolaj Pintar, je interpretiral njeno besedilo, ki je učinkovito povezovalo harmonično si sledeče glasbene, pevske in plesne trenutke, medtem ko so se na dnu odra zvrščale idilične podobe zasnežene pokrajine in mestni izseki. Gledalci so tako izvedeli, kako so prav nič glasbene miške pregrizle meh na orglah ravno na božično noč in kako sta J. Mohr in F. Gruber spesnila oz. zložila sedaj slavno in na Božič nepogrešljivo, milo Sveto noč. Stille Nacht je bila prvič izvedena kar ob zvokih kitare, na sveti večer l. 1818. Vsebina zgodbice se je vila med rosnimi glasovi zbora učencev domisol, MGŠ in NGL pod vodstvom Damijane Čevdek Jug, plesalkami Baletne skupine SCGV E. Komel, ki jo vodita Kristina Di Dio in Nataša Sirk, ter domiselno izbranimi melodijami, ki so smiselno spremljale vezno besedilo. Z znanimi božičnimi skladbami iz evropske glasbene zakladnice so se gojenci predstavili z duom harf, trobilnim triom, trobilnim kvartetom, duom violin, kvartetom kljunastih in prečnih flavt, kvartetom prečnih flavt, klarineta in roga, s skupino kitar in šolskim godalnim orkestrom pod vodstvom Luigija Pistoreja. V dirigentovi priredbi so mladi glasbeniki zaigrali Rajske strune zadonite, Srečna si štalca in Nikar ne dremajte in s tem ustvarili čudovito domače vzdušje ter dokazali, da ima ArsAtelier že lep podmladek. Na koncu je tenkočutno zazvenela Sveta noč najprej solistično iz grl mladega Alessandra Pasija in sopranistke Alessandre Schettino (v izvirnem jeziku), potem pa jo je ob spremljavi šolskega godalnega orkestra mehko odpel zbor učencev domisol, male glasbene šole in nauka o glasbi in teoriji ter seveda ob tem doživel prisrčen aplavz občinstva.

Pohvale so res vredni vsi nastopajoči, tudi prikupna skupinica devetih mišk, ki so ljubko pridrobile na oder in v belih baletnih kostumih z okroglimi ušesci na glavi ter dolgim repkom ustvarile drobcen, prijeten 'plesno-gledališki' utrinek, tudi ko so na oder prinašale in odnašale stole ter stojala. SCGV E. Komel z enajstimi profesorji, ki so vložili veliko napora in požrtvovalnosti v pripravo božičnice (ob orglah jo je spremljal Mirko Ferlan, na kitaro pa Martina Gereon), je spet dokazal svojo živahno poustvarjalnost in vitalnost ter velik smisel za skupinsko glasbeno ustvarjanje, kar je za mlade gojence gotovo zelo pomembno.

Žal zaradi zdravstvenih težav letos prvič ni bilo zraven duše in gonilne sile Centra Komel, ravnatelja prof. Silvana Kerševana, ki v šolo že od vsega začetka vliva vso svojo ljubezen do glasbe z zmeraj novimi zamislimi za čim boljšo glasbeno ponudbo. Njegove pozdrave in voščila vsem prisotnim, "da bi doživljali ta večer kot intimen uvod v prijetno praznovanje božičnih in novoletnih praznikov", pa tudi zahvalo vsem, ki so z mislijo ali prijazno besedo z njim tudi v času njegove odsotnosti, in želje, da bi se v prihodnjem letu spet srečevali na takih prireditvah "v družbi naše pridne, nadobudne in ustvarjalne mladine", je na začetku večera prebrala Mara Černic, predsednica šolskega upravnega sveta. Poudarila je tudi, da je v teh hudih časih ne samo gospodarske krize, ampak predvsem krize vrednot zelo pomembno ne biti osamljeni. Kot skupnost lahko marsikaj napravimo in marsičemu lahko učinkovito kljubujemo. Da je to res, v svojem krogu potrjujeta delo in trud SCGV E. Komel. Pri tem se je zahvalila vsem profesorjem in osebju šole, še posebej pa Alessandri Schettino, ki ob odsotnosti prof. Kerševana zgledno usklajuje delo na šoli, ter Valentini Humar, ki ji pri tem pomaga.

IK

Slovenska skupnost: nov plakat

"Tudi Travnik je Gorica"

"Tudi Travnik je Gorica" tako se glasi nov plakat Slovenske skupnosti – zbirne stranke Slovencev v Italiji, ki je nekaj dni razobešen po Gorici in v okoliških občinah, kjer živi slovenska narodna skupnost v goriški pokrajini. Poleg gesla je na plakatu prisotna tudi navedba Splošne deklaracije o človekovih pravicah, ki jo je Generalna skupnščina Združenih narodov sprejela 10. decembra 1948.

Plakat želi opozoriti na slovensko ime glavnega mestnega trga v Gorici, ki je bil prav pred kratkim obnovljen. Obnova je trg spremenila iz splošnega parkirišča v lepo mestno središče, namenjeno srečevanju ter raznim kulturno-turističnim prireditvam. Lahko rečemo, da je s to obnovo Gorica končno dobila pravo zgodovinsko jedro. Pri tem bi bilo lepo, da bi se upoštevala zgodovinska dejstva in predvsem izročilo, po katerem je bil ta kraj poimenovan "travnik", saj je v prejšnjih stoletjih dejansko to tudi bil. Pred prvo svetovno vojno, ko je bila Gorica del avstro-ogrske monarhije, so italijanski občani mesta trg imenovali "Piazza Grande". Po prihodu Italije v Gorico pa je bil ta del mesta preimenovan v "Piazza Vittoria", kot spomin na zmago iz leta 1918. Slovensko ime "Travnik" pa se je ohranilo vse do današnjih dni in ga Slovenci v Gorici dosledno uporabljamo.

Slovenski naziv "Travnik" je tudi pokazatelj zgodovinske prisotnosti slovenske narodne skupnosti v mestu. Njegovo neupoštevanje pa kaže na bolj ali manj očitne poskuse, da se ta prisotnost čim bolj prikrije ali neupošteva. To pa je tudi kršenje dostajanstva osebe, ki je Goričan po rodu, obenem pa pripadnik slovenskega naroda.

Geslo "Tudi Travnik je Gorica" je tudi opozorilo na neizvajanje 10. člena iz zaščitnega zakona 38/2001, v katerem je omogočena raba slovenskega jezika za javne napise in krajevna imena na cestnih smerokazih. Glede na to, da je Travnik simbol celotnega mesta Gorice, se z geslom želi opozoriti, da so Slovenci zgodovinsko in ozemeljsko prisotni v celotni goriški občini.

Po drugi strani je namen plakata tudi spodbuda sami slovenski narodni skupnosti, da se bolj prepričano in dosledno poslužuje pravic, ki so bile do danes uzakonjene. Prva med temi je prav pravica do imena in priimka v izvirni obliki ter pravica do javne uporabe slovenskega jezika.

Odbor staršev osnovnih šol Gorica

Pravljični začetek delovanja

Novembra se je končal niz jezikovnih in ustvarjalnih delavnic Po slovenskih pravljičnih poteh, ki so ga priredili Odbor staršev Gorica, Študijski center Melanie Klein in Mladinski dom s prispevkom Zadružne kraške banke.

Komu se je porodila zamisel za pravljična srečanja?

"Ta srečanja so nastala na pobudo Odbora staršev. Poleg sodelovanja s šolo si je odbor zamislil tudi nekaj srečanj, na katerih bi dali otrokom možnost druženja izven šolskih prostorov, in obenem, da bi jim ob igranju in manj resnem vzdušju dali možnost se izražati v slovenščini", pravi predsednica Odbora staršev Martina Šolc.

"Pri ŠC M. Klein se posebej ukvarjam z bralnimi delavnicami, saj sem obiskovala razne izobraževalne tečaje s področja kreativnega branja za otroke kot tudi za spodbujanje bralne kulture med najmlajšimi. Zanimanje za branje naj bi prenesli domov in v to vključili tudi starše, kajti pomembno je, da odrasla oseba prebira otroku pripovedi. Tako nastane pomemben trenutek, ki poveže otroka s starši".

Kako so potekala srečanja?

"Niz je vseboval tri srečanja, ki so bila ob sobotah zjutraj v Mladinskem domu. Otroci so najprej poslušali pravljico v slovenščini. Sledila je jezikovna delavnica, ki jo je vodila Ivana Šolc, izvedenka na jezikovnem področju. Otroci so se je posebno veselili, ker so lahko sami ustvarili svojo pravljico. Po začetnem uvodu, ki ga je ponudila pravljičarka, je vsakdo izmed njih dodal svoj delček in nastala je enkratna pravljična sestavljenka. Pri tem so se na igriv in sproščen način naučili novih slovenskih besed in besednih zvez, poleg tega, da so 'javno' nastopali pred ostalimi mladimi udeleženci.

Vsako srečanje se je začelo z igro glasbe, s katero so se otroci veselo in razigrano odpravili na pot v pravljično deželo, in se končalo z ustvarjalno delavnico, med katero so otroci izdelali lutke in razna ročna dela. Otroci so se jih še posebej veselili, ker so dali duška svojemu ustvarjalnemu zagonu".

Kakšen je bil odziv staršev?

"Starši so se množično odzvali na povabilo, tako da se je na posameznih srečanjih nabralo tudi dvajset otrok. Otroci so radi prihajali in ob zadnjem srečanju so že spraševali, kdaj bo naslednje. Zato sem zelo zadovoljna, kajti uresničena zamisel je imela izjemen uspeh in prav zato bomo spet poskrbeli za še kako aktivnost.

Pri tem naj se še osebno zahvalim ustanovam, ki so omogočile ta srečanja, in sicer Zadružni kraški banki, ki je s svojim prispevkom omogočila projekt, Študijskemu centru Melanie Klein in ravnatelju Mladinskega doma Mauru Lebanu, ki je dal na razpolago prostore".

Goriška stolna cerkev

Zazvenele so mile božične melodije

Težko bi si v Gorici predstavljali praznik sv. Štefana brez že nad petdeset let zakoreninjenega Božičnega koncerta, začetnik katerega je bil prof. Mirko Filej. Božična prireditev je polagoma prerasla goriški okvir, saj na njej v zadnjih letih nastopajo tudi zbori iz bližnjih krajev Slovenije. Kot vselej je koncert priredilo Združenje cerkvenih pevskih zborov Gorica, ki mu predseduje prof. Lojzka Bratuž; žal se ga osebno ni mogla udeležiti, ker je še zmeraj na zdravljenju v goriški bolnišnici. Želimo ji čim prejšnje okrevanje!

Za uvodni nagovor so tokrat prireditelji poprosili mlado glasbenico Martino Gereon, ki je poudarila, da se vsi veselimo praznikov, a bi se vanje lahko bolje vživeli, če bi bolj natančno poznali njihovo vsebino in pomen. Prav zato je omenila legendo o Štefanovem rojstvu, ki ga je Tekli, po Marijinem posredovanju, podaril Bog iz kamna in "s kamnom" se je Štefan, prvi mučenik, tudi vrnil k Bogu. Gereonova je povabila, naj ob poslušanju ubranega petja, ki slavi in časti Božje dete, globlje premislimo smisel tega praznika in tega koncerta, ki noče biti izložba zborovskih skupin, ampak sredstvo, s katerim se lahko bolje poglobimo v verske resnice. "Božič je praznovanje rojstva - je čas otroške radosti in družinske topline, čas krščanske zbranosti in čas petja. Ko se po pevskih vajah ali koncertu vračaš domov in ti melodije še naprej odmevajo v duši, pomeni, da je glasba dosegla svoj namen". S temi besedami je končala svoje razmišljanje in prepustila, da so se srca poslušalcev, ki jih je letos bilo malo manj kot po navadi, predala lepoti in spevnosti božičnih melodij predvsem slovenskih skladateljev, polnih duhovnih biserov. Nežne pesmi o detetu, ki mu pojejo uspavanko angelci v zvezdnati noči, pa tudi o njegovem revnem rojstvu v štalici, so zapeli MePZ Rupa-Peč (zborovodja Zulejka Devetak), MePZ Podgora (Peter Pirih), MoPZ Mirko Filej (Zdravko Klanjšček), MoPZ Štmaver (Nadja Kovic), MePZ F. B. Sedej (Aleksandra Pertot, Martina Hlede, orgle), Fantovski pevski zbor Anton Klančič – Miren (Zdravko Klanjšček), MoPZ A. Klančič – Miren (Zdravko Klanjšček), Župnijska vokalna skupina iz Rupe in Peči (Damijana Čevdek, Martina Gereon, kitara), ki je nastala ob letošnjih božičnih praznikih in je prijetno presenetila s svežino glasov in dvema skladbama Martine Gereon, MePZ Jazbine – Plešivo (Zdravko Klanjšček, Eva Dolinšek, orgle). Pod baročne oboke goriške stolnice so za uvod splavale skladbe G. Candottija, F. Chopina in A. Dvoraka, ki sta jih na orgle in flavto zaigrali Eva Dolinšek in Ana Cotič. Proti koncu koncerta pa je Komorna skupina stare glasbe Nova Gorica (Eva Dolinšek, orgle, Nikolaj Štanta in Katarina Kogej, kljunasti flavti) podarila Corellijevo pastoralo.

Foto DP

Iva Koršič

ŠTANDREŽ Župnijska cerkev

Praznik miru in prijateljstva

V nedeljo, 19. decembra, se je štandreška cerkev v popoldanskih urah napolnila s starši in sorodniki otrok, ki obiskujejo domači vrtec in osnovno šolo, ter z drugimi vaščani, ki so prišli, da bi v tem predbožičnem času prisluhnili lepim božičnim melodijam, ki so še posebno očarljive, če jih pojejo otroci. Na ta dan je bil že tradicionalni praznik Miru in prijateljstva, ki ga prireja štandreški rajonski svet ob sodelovanju osnovne šole Fran Erjavec, župnije in domačih društev.

Pred oltarjem so se najprej zvrstili malčki iz štandreškega vrtca, ki so prijetno zapeli nekaj božičnih melodij in nato skupinsko voščili vsem prisotnim vesel Božič in srečno novo leto. Po ustaljenem sodelovanju z bližnjo Vrtojbo so se nato predstavili osnovnošolci šole Ivan Rob. Prezbiterij štandreške cerkve so za njimi napolnili osnovnošolci štandreške šole Fran Erjavec. Nad 80 pevcev je lepo odpelo več božičnih napevov in ustvarilo prisrčno in prijetno božično razpoloženje. Predsednik štandreškega rajonskega sveta Marjan Breščak je v nagovoru pozdravil prisotne, se zahvalil učiteljem za sodelovanje in izrekel nekaj misli o bližnjih božičnih praznikih, ki jih posebno občuteno doživljajo otroci. Prebral je nekaj želja, ki so jih štandreški otroci izrazili; v njih v veliki večini postavljajo na prvo mesto voščilo, da bi srečno živeli v krogu svojih družin. Programu v cerkvi je sledil na trgu družabni del s toplimi pijačami in prigrizkom ter voščili za prihajajoče božične in novoletne praznike. Isto nedeljo so bile na trgu tudi stojnice, na katerih so žene in dekleta ponujale lepe božične kompozicije, ki so jih same pripravile. Popoldne pa so bile na razpolago lepo izdelane voščilnice osnovnošolskih otrok in otrok iz vrtca. Na voljo so bile tudi knjige Goriške Mohorjeve družbe.

Foto DP

Posebno doživetje je bil obisk najstarejših vaščanov v četrtek, 16. decembra. Otroci 4. in 5. razreda štandreške šole so obiskali na domovih skoraj 50 sovaščanov, starih nad 85 let, in jih razveselili z lepimi božičnimi pesmimi in prijaznimi voščili.

Damjan Paulin

Zgodovinsko obarvan sprehod po središču mesta

Ekskurzija otrok pevmskega vrtca in obisk sv. Miklavža

Z odprtimi rokami: tako sta prefekt Maria Augusta Marrosu in nadškof Dino De Antoni sprejela ob koncu novembra otroke pevmskega vrtca in njihove učiteljice s sodelavkami. Za naše cicibančke je bilo tovrstno srečanje prvo uradno srečanje z institucijami in prvi sprehod skozi zgodovinsko središče mesta. Vse to je omogočilo kulturno društvo Nuovo lavoro (priložnostno je društvo predstavljal filozof in pesnik Renato Elia), v projektu Puli-amo Gorizia, ki ga finančno podpira Fundacija Cassa di Risparmio iz Gorice. Otroci so s svojim lepim, prijaznim vedenjem, naravno, pristno radovednostjo in smehljajočimi obrazki znali pritegniti pozornost mnogih mimoidočih, ki so se takoj nalezli njihovega veselega vzdušja. V tem bogatem dopoldnevu so se jim na široko odprla vrata na vrt prefekture, videli so nadškofov dom in obiskali društvo Nuovo lavoro. Sprehodili pa so se tudi po obnovljenem Raštelu, se dotaknili novega kipa Carla Michelstaedterja, se odžejali z vodo, ki priteka iz vodnjaka " Življenja", si ogledali Travnik, kapelo Poveličanja sv. Križa in razne podrobnosti, ki krasijo ta del mesta. Preplavljeni z zgodovinsko-kulturnimi občutki in z novo pridobljeno vizijo o Gorici so se zares navdušeni vrnili v svoje gnezdece. Poleg nadškofa so malčki spoznali še eno pomembno cerkveno osebnost, in sicer sv. Miklavža. V ponedeljek, 6. decembra, se je namreč pripeljal v vrtec. Njegov prihod je bil seveda navdušeno sprejet. Po kratkem nagovoru in poizvedovanju, kdo se je lepo obnašal in kdo malo manj, po obljubi, da bodo vsako leto bolj pridni in ubogljivi, je sv. Miklavž otroke obdaril s flomastri, čokoladami in igračami. Za tem pa je povedal, da mora pač nadaljevati pot, saj ga pričakuje še veliko otrok. Prisrčno se je poslovil in obljubil, da se vrne naslednje leto. Zahvala gre staršem, krajevni skupnosti Oslavje-Pevma-Štmaver in župniku Karlu Bolčini.

Sabina Grahek

Obvestila

Stranka Slovenska skupnost prireja v četrtek, 30. decembra, ob 18. uri, v lokalu Roman bar na Travniku družabnost ob koncu starega leta. Vabljeni člani pokrajinskega sveta in izvoljeni upravitelji SSk.

8. januarja 2011 bo v baru Carducci v Tržiču ob 18.30 odprtje fotografske razstave goriškega fotografa Marka Vogriča z naslovom Miška na Krasu. O fotografu in njegovem delu bo spregovoril Jurij Paljk.

Prosvetno društvo Štandrež vabi v nedeljo, 9. januarja 2011, ob 16. uri, v župnijski dom A. Gregorčiča na predzadnjo predstavo abonmaja Štandrež 2010. Igralci KD Kontrada iz Kanala bodo uprizorili komedijo Dan oddiha Valentina Katajeva v režiji Staneta Lebana.

Prosvetno društvo Rupa-Peč vabi na potovanje po Jordaniji in Sveti deželi od 22. februarja do 1. marca. Vpisnina do 15. januarja 2011. Za informacije Ivo Kovic 0481/882285.

Po zelo uspelem lanskem božičnem dobrodelnem koncertu v spomin na dr. Mirka Špacapana prireditelji, Zveza slovenske katoliške prosvete, Združenje cerkvenih pevskih zborov, PD Podgora, AŠD Olympia, Slovenska zamejska skavtska organizacija, Krožek Anton Gregorčič in Slovenska skupnost, sporočajo, da bo prireditev tudi letos, in sicer v petek, 14. januarja 2011, ob 20. uri v župnijski cerkvi sv. Justa v Podgori.

Slovensko planinsko društvo prireja v zimski sezoni 2010/2011 začetne in nadaljevalne tečaje alpskega smučanja. Potekali bodo 30. januarja ter 6., 13. in 20. februarja v kraju Forni di Sopra. Prijave bodo sprejemali na sedežu društva, Verdijev Korzo 51/int, 7., 14. in 18. januarja med 18. in 20. uro. Informacije: Marta (tel. 0481 22164), Danja (tel. 0481 536104) in Loredana (338 5068432).

Organizacija dogodkov: tečaj, ki nudi udeležencem znanja in tehnike, potrebne za organizacijo in upravljanje prireditev različnih zvrsti. Tečaj je namenjen zaposlenim in brezposelnim z univerzitetno izobrazbo in z bivališčem na območju Furlanije Julijske krajine. Trajanje: 70 ur. Brezplačen tečaj, financira ga Evropski socialni sklad. Informacije in vpisovanja na sedežu Ad formanduma v Gorici, Korzo Verdi 51; tel. 0481.81826, go@adformandum. eu

Katoliška knjigarna išče sodelavko-ca od 18. do 35. leta starosti za 6-mesečno prakso. Tel. 0481 549754.

Darovi

V spomin na Milko Černic, darujeta družini Figelj in Milocco 50 evrov za društvo krvodajalcev iz Sovodenj.

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje (od 31.12.2010 do 05.01.2011)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www. radiospazio103. it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, **razen ob četrtkih in nedeljah**, od 21.30 do 22.30. Spored:

Petek, 31. decembra (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.

Sobota, 1. januarja (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem in rezijanskem narečju.

Ponedeljek, 3. januarja (v studiu Andrej Baucon): Lahka glasba - Zanimivosti doma in po svetu - Obvestila.

Torek, 4. januarja (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 5. januarja (v studiu Danilo Čotar): Sv. trije kralji - Izbor melodij

Ko je življenja v nas vse manj in manj,
ko drug za drugim usihajo studenci,
nerad priznaš si, že v večerni senci,
da konec je poti in potovanj.
(Ciril Zlobec)

DOMINIK HVALIČ
(Nedeljko)

Žalostno vest sporoča hčerka.

Pogreb bo v petek, 31. decembra, ob 11. uri v Cerkvi v Štivanu.

Namesto cvetja darujte v dobrodelne namene.

Iskrena zahvala vsem, ki ga bodo ohranili v spominu.

Medjevas, 30. decembra 2010

Goriška Mohorjeva družba na Dunaju

Predstavitev plodnega delovanja

Torek, 21. decembra 2010, je Slovenski znanstveni inštitut – Slowenisches Wissenschaftsinstitut na Dunaju, med praznovanji 10-letnice delovanja, imel v svoji sredini predstavnike Goriške Mohorjeve družbe: predsednik dr. Oskar Simčič, urednica prof. Marija Češčut in zgodovinar dr. Branko Marušič so v Knafljevi ustanovi, v samem središču Dunaja, predstavili založbo in njeno delovanje.

Najprej so se zbrali pri sv. maši v kapeli nadškofijskega ordinariata ob stolnici sv. Štefana. Mašno daritev sta ob spremljavi orgel in zbora darovala p. Ivan Tomažič in msgr. Simčič. Sledila je predstavitev na sedežu inštituta, kjer je ob moderatorju dr. Feliksu J. Bisterju in direktorju dr. Vincencu Rajšpu najprej zgodovinar dr. Branko Marušič predstavil zgodovinski oris založbe, predsednik dr. Oskar Simčič pa je prikazal njeno delovanje. Pater Ivan Tomažič, ustanovitelj in dolgoletni upravitelj slovenskega doma Korotan, pa je gostom spregovoril o zapleteni in še ne rešeni problematiki doma.

Prijetna družabnost, ki je sledila, je nudila lepo priložnost neposrednega srečanja z dunajskimi Slovenci, ki so se na tej predstavitvi zbrali v lepem številu.

Msgr. Oskar Simčič in dr. Feliks Bister med predstavitvijo (Foto: Josef Jerko)

Spominska fotografija v nadškofijski kapeli na Dunaju (foto: Jožko Buch)

Muzej novejše zgodovine v Ljubljani

Predstavitev treh knjig Krožka A. Gregorčič

Tri novejše knjige, ki so izšle pri Krožku za družbena vprašanja Virgil Šček iz Trsta in pobliže zadevajo goriško povojno politiko, so bile predmet okrogle mize, ki je v prejšnjih dneh potekala v Viteški dvorani Muzeja novejše zgodovine Slovenije v Tivoliju v Ljubljani.

Na njej so spregovorili avtorji Majda Sfiligoj, Miloš Čotar in Erika Jazbar, urednik zbirke Ivo Jevnikar pa je prisotnim ponudil vpogled v skoraj 50 knjig, ki so izšle od leta 1991 in zadevajo politično in družbeno dogajanje v zadnjem poldrugem stoletju na območju današnje dežele FJK ter vse do italijanskega in dunajskega parlamenta. Pozdravila sta tudi predsednik Krožka Rafko Dolhar in vršilka dolžnosti direktorice muzeja Monika Kokalj Kočevar.

O samem odnosu in pozornosti osrednjega slovenskega zgodovinopisja do političnih dogajanj za mejo, posebej na Goriškem, in do političnega nastopanja Slovencev v Italiji je spregovorila Nevenka Troha z Inštituta za novejšo zgodovino v Ljubljani. Med slovenskimi raziskovalci in študijami, ki bi analizirala omenjena vprašanja, jih resnici na ljubo ni veliko, ki bi se ukvarjali specifično z Goriško.

Tema okrogle mize v Ljubljani je zaobjela povojno samostojno nastopanje v vrstah SDZ in po letu 1975 SSk. Govor je bil o protagonistih in političnem delovanju goriških Slovencev, o upravnih večinah in dosežkih, pa tudi o samih osebnostih, Avgusta Sfiligoja in Mirka Špacapana, pa tudi drugih.

Foto Igor Zemljič

Popraznično razmišljanje

Vonj po smrečju

Ponovoletni dnevi hitijo kot filmski posnetki na celuloidnem traku: najprej ožarjeni s sijajem bleščeče sinjine, naslednji dan že obuti v snežke, pa spet odeti v težki kožuh žleda in ivja, zdaj oviti v dežni plašč in spet oblečeni v megleno sivino. Vsakega po malo, za enodnevni vzorec. Meterologi razglabljajo o vzrokih in posledicah podnebnih sprememb. Kaže, da smo si zemljani z neodgovornim ravnanjem sami zakuhali pogostost tako ekstremnih, večkrat nepredvidljivih vremenskih razmer, da nad vremenom še bolj tarnamo kot sicer. Božične okraske, smrečice in jaslice bomo s Svetimi tremi kralji zvečine pospravili, pri marsikom pa bodo ostali do konca božičnega časa, do svečnice na začetku februarja.

Pospravljam po dnevni sobi z vsakdanjimi gibi, z vsakdanjo voljo, z vsakdanjimi načrti. Košaro orehov krasijo storži, že malce uvele smrekove in omelne vejice. V roko dvignem smrečje, ki bi lahko z vsakdanjim gibom romalo v smetnjak, pa pridržim vejico pod nosom. Nosnice mi napolni vonj po smrečju.

In misli zadišijo po otroštvu, po časih, ko je očka okrasil kupljeno smrečico, včasih tudi bor, ki ga je v veselje otrok iztrgal gmajni. Vse do tega trenutka mi letos ni zadišalo po smrekovini niti po smolnatem vonju borovcev. Že dolgo let iz ekoloških nagibov ne kupujemo več smrečice, pa čeprav bi si jo želela; namesto te smo večkrat okrasili plastično drevesce, zdaj pa že nekaj let zapovrstjo ovesim s svetlečimi kroglicami aravkarijo na okenski polici dnevne sobe.

In to je naše božično drevesce.

Vonja pa ne čutim, ko v adventu pripravljam ikebane iz smrečja. Krasim jih po trenutnem navdihu, s trakci, ki so se nabrali skozi vse leto z darili, z rdečimi, belopikčastimi gobicami, storžki. Za darilo sorodnikom, za na očetov grob. Ob tem se spominjam gospe Slavice, pevke v openskem cerkvenem zboru, ki je vsako leto na Božič prihajala na kosilo in nas razveselila vsako leto z drugačno, izvirno namizno kreacijo. Nestrpno sem pričakovala, kakšna bo. Če bodo miniaturne jaslice v pahljači smrekovih vejic, oškropljenih z belim snegom, pripravljenim iz pralnega praška, če bo sveča rdeča ali bela, če bo ikebano krasilo več majhnih svečk. Takrat še ni bilo navade, da bi obešali na vhodna vrata božične vejice, in prav tako nismo na mizo postavljali adventnih venčkov s štirimi svečami, kar je v zadnjem desetletju zelo običajno tudi pri nas. Mislim, da sem se prav od gospe Slavice navzela želje ustvarjati namizne božične kreacije ali krasiti praznične vejice. Čeprav kdaj pa kdaj tudi kupim adventni venček. Navadno na ljubljanski tržnici.

Šele zdaj mi je zadišalo po tistem pravem Božiču, kot nekdaj. Za letos se prazniki iztekajo, vonji se spletajo v podobe minulih časov. Razbiram njihovo sporočilo, govorico vonjev in podob.

Vonj po smrečju... podoba družinske zbranosti.

Vonj po mahu... slika očetove podjetnosti.

Vonj po rumu in vanilji.... podoba maminih pridnih rok.

Vonj po potici... podoba otroške neučakanosti.

Vonj po limonini lupinici, po čaju... vonj gostoljubnosti.

Vonj po snegu... podoba vaške idile, podoba Opčin, ki jih ni več.

Vonji in podobe, podobe in vonji.

Med vonjem mastnih krofov na tržaškem Drevoredu, med smradom izpušnih plinov v mestu, med težkim vzduhom nakupovalnih središč, med parfumi nasmejanih najstnic in orokavičenih ter v kožuhe odetih starikavih gospe... ob preprostem, vsakdanjem gibu končno začutim vonj smrečja in smole. Ovila se bom vanj in stopila v njem na ulico, v trgovino, na pošto, v banko, v lekarno, v cerkev. Ohranjala in obnavljala ga bom v toplem zavetju doma, skrbno, da ne splahni.

Smolnati vonj smrečja s seboj na repu nosi dolgo vonjane in izvonjane dišave, duhove, vonje, okuse, hrapavogladke glasove mojih otroških let in praznikov. Človeška modrost je v preprostem dejanju, ko zmoreš zavrteti svoj filmski trak nazaj v mladost, v otroštvo, v čas, ko si bil, a nisi še vedel zase, nisi še vedel za vonje in podobe, za okuse in zvoke. Ko si bil postavljen na prag življenja, na prag človeških jaslic. Božja modrost je v večni skrivnosti rojevanja.

Majda Artač Sturman

Kratke

Propad, utopično satirični roman Leva Detele

V svoji najnovejši in že štiriinštirideseti leposlovni knjigi, utopično – satiričnem romanu Propad, opisuje na Dunaju živeči pisatelj Lev Detela klavrno podobo Evrope in sveta v ne več tako oddaljenih letih 2047-2049. Vsebino knjige napove že uvodni moto, povzet po stari antični modrosti: Ko se bogovi odločijo, da pogubijo človeštvo, mu vzamejo razsodnost. V razpadajoči Evropski uniji, v kateri so se vneli vojni spopadi med nekaterimi članicami, na primer med Avstrijo, Slovenijo in Hrvaško, se zaradi nesposobne politike, neurejenega gospodarstva in pretirane birokracije vrstijo delavski upori. Sredi nevarnih podnebnih sprememb se nakazuje zlom svetovne ekonomije in tehnologije. Sloveniji očitno načeljuje neki nori general, ki se je oklical za predsednika, vendar nadobudni zarotniki že načrtujejo ustanovitev monarhije, saj je tudi Francija spet postala kraljevina. Sredi popolnega kaosa delujejo s polno paro le tajne službe. Na delu so tajni agenti in dve zapeljivi lepi agentki v službi central na Dunaju in v Ljubljani.

Posebno vlogo pri neverjetnih zapletih pa dopolnilno odigra zgodovina oziroma skrivno avstro-ogrsko rušilno orožje baon 413, ki ga avstrijski cesar Franc Jožef I. iz humanitarnih razlogov kljub grozečemu porazu ni uporabil na soški fronti v prvi svetovni vojni. Baon 413, ki ga je izumil albansko-avstrijski fizik dr. Enver Hodža-Rombon, bi Avstro-Ogrski sicer omogočil kratkotrajno zmago, vendar bi zaradi nevarnih posledic povzročil tudi konec sveta. Kljub novodobni uprizoritvi Verdijeve opere Aida v slovenskem državnem atomskem bunkerju sredi kočevskih gozdov in kljub tamkajšnji aretaciji samozvanega generala pa se travmatična podoba sveta razodene kot paranoične sanje glavnega junaka naše sodobnosti, ki je "ponoči preveč popival in ga zato zdaj tlači mora".

Dvojezični pisatelj Lev Detela, ki so mu pri dunajski založbi PODIUM leta 2010 v nemščini objavili tudi zbirko izbranih pesmi, opisuje v svoji najnovejši slovenski prozni knjigi na primeru prestrašenega glavnega junaka, ki ga vznemirja spomin na težko preteklost in današnji propad človečnosti, polom osnovnih etičnih vrednot. Avtor knjige Propad svari pred globalno krizo civilizacije, če človeštvo ne bo spremenilo svojega življenjskega načina.

Literarni natečaj revije Mladika

Prvega decembra je potekel rok za prijavo na 39. literarni natečaj revije Mladika za prozo in poezijo. Po številu prejetih prispevkov je bila letošnja izvedba zelo uspešna. Komisija bo namreč morala v naslednjih tednih prebrati 97 pesniških prispevkov (večina je ciklusov) in 125 proznih del. Imena nagrajencev bodo znana prve dni februarja, nagrajevanje pa bo na Prešernovi proslavi v Peterlinovi dvorani v ponedeljek, 7. februarja 2011.

Knjižnica v hospicu

V hospicu za terminalne bolnike v Torreanu di Martignacco so v četrtek, 23. decembra, odprli bogato knjižnico, ki so jo poimenovali po pokojnem doktorju Mirku Špacapanu. S pomočjo mnogih darovalcev so knjižnico opremili s številnimi knjigami, s katerimi se bodo lahko bolniki in njihovi družinski čalni nekoliko razvedrili. V njej je zbrana tudi strokovna literatura, namenjena bolniškemu osebju in prostovoljcem, ki vsak dan pomagajo bolnikom v hospicu.

V hospicu, ki je v domu za ostarele "Zaffiro", je petnajst enoposteljnih sob, namenjenih neozdravljivim bolnikom in njihovim družinam. Za sprejem pacientov skrbi interdisciplinarna ekipa strokovnih delavcev, ki na podlagi prošnje družinskega zdravnika ali po odpustu iz bolnišnice preuči stanje bolnika. Povezava med hospicom in domom za ostarele je dober primer sodelovanja med javnim in privatnim sektorjem v Furlaniji. Bolniška struktura tako nudi prepotrebno pomoč hudo bolnim pacientom, ki jih je žal vedno več. Člani organizacije Onlus "Mirko Špacapan" nameravajo v hospicu organizirati tudi informacijski center, ki bi povezoval društva prostovoljcev z videmskega ozemlja, kjer bi lahko družine v stiski zaprosile za pomoč.

Kratki

Mušič v Srbiji

V srbski prestolnici je med 16. decembrom 2010 in 31. januarjem 2011 razstava del Zorana Mušiča z naslovom Iz slovenskih zasebnih zbirk IV. Galerija Zala, ki skrbi za slovenski del organizacije, je na povabilo Galerije Radio – Televizije Srbije in Galerije Arte Beograd predstavila že četrto izvedbo projekta, ki je nastal leta 2006 in se nadaljeval še v letih 2008 in 2009. Projekt je podprlo Ministrstvo za kulturo Republike Slovenije, pri organizaciji pa je sodelovala Pilonova galerija Ajdovščina.

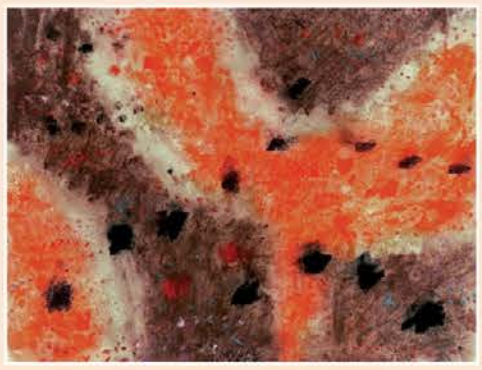

Zoran Mušič, Dalmatinska zemlja, 1958

Kustos razstave Gojko Zupan je v katalogu opisal Mušičeve življenjske in umetniške postaje ter naglasil tudi slikarjeve vezi z Beogradom, kjer je večkrat razstavljal. Na tokratni razstavi je predstavljen izbor 52 slik, grafik in risb, ki so nastale med leti 1931 in 2000, vendar niso vezane na prepoznavne Mušičeve serije. Izbor vzpostavlja povezavo med prvimi razstavami v Beogradu in zadnjimi deli. Pilonova galerija Ajdovščina je na razstavo poslala dve sliki, Dalmatinsko zemljo (1958, pastel) in nedavno pridobitev Mariborski kolodvor (1938, olje).

120-letnica rojstva in 30-letnica smrti istrskega duhovnika Boža Milanovića

Letos so se Hrvati spomnili 120-letnice rojstva (10. oktober 1880) in 30-letnice smrti (29. december 1980) znanega istrskega duhovnika in javnega delavca msgr. dr. Boža Milanovića. Sredi novembra so v Pazinu organizirali bogat znanstveni posvet o njegovem življenju in delu, v njegovem rodnem mestu Kringi v Istri pa so mu odkrili bronasti doprsni kip.

Skoraj ves čas med svetovnima vojnama je Milanović deloval v Trstu ter skrbel tudi za slovenske vernike kar 15 let v župniji pri Sv. Ivanu in nato pri Novem sv. Antonu. Med vojno je bil več kot 2 leti in pol konfiniran v Bergamu. Dobro leto in pol po vojni se je vrnil v Istro in postal v Pazinu ravnatelj semeniške gimnazije in profesor filozofije.

V času svojega delovanja na Tržaškem je bil v krščanskosocialni organizaciji tesni sodelavec Besednjaka in Biteznika pa tudi duhovnikov Ščeka, Gabrovška in Šorlija. Po koncu vojne se je kljub škofovi prepovedi udeležil kot član delegacije Julijske krajine mirovne konference v Parizu, na kateri se je vneto zavzemal za priključitev Istre Jugoslaviji. Kot daljnovidna osebnost je namreč zagovarjal stališče, da državne meje ostanejo stoletja, režimi pa se menjajo. Zgodovinsko dogajanje mu daje prav. / (mab)

Kulturni center Lojze Bratuž / Božični koncert

Veličastno in praznično!

Napovedi prirediteljev so se uresničile: Božični koncert, ki sta ga v Gorici organizirala Kulturni center Lojze Bratuž in Združenje cerkvenih pevskih zborov, je bil pravi podvig, in to iz več razlogov.

Najprej seveda z estetskega vidika, saj so ga - v premierni izvedbi v ponedeljek, 20. decembra, kot ponovitev dva dni kasneje - oblikovali pevci dveh izmed najboljših goriških (in zamejskih) mešanih zborov (MePZ Hrast in MePZ Lojze Bratuž, ki ju vodita Hilarij Lavrenčič in Bogdan Kralj), malčki dveh izmed najboljših otroških zborov (OPZ Emil Komel in OPZ Veseljaki, ki ju vodita Damijana Čevdek in Lucija Lavrenčič), izbrani instrumentalisti iz Goriške, Tržaške, Videmske in bližnje Slovenije, ki sestavljajo orkester ArsAtelier, pa še pet solopevcev, med katerimi so tudi taki z zavidljivo mednarodno kariero, in, ne nazadnje, dirigent Hilarij Lavrenčič, izkušen vsestranski glasbenik, čigar taktirka je v zadnjih desetletjih na zamejskih odrih že vodila marsikateri veliki projekt, ki bo v kulturni zgodovini naše skupnosti gotovo ostal zapisan z zlatimi črkami.

Koncertni spored je bil skrbno izbran in dodelan, kot se spodobi za tako priložnost. Uvedel ga je slovesni *Te Deum* francoskega baročnega skladatelja Marca Antoinea Charpentiera, katerega preludij je popularni motiv za napoved evrovizijskih tv-prenosov. Skladbo, ki je kot "zahvalna pesem" nadvse primerna ob koncu leta, so res dobro izvedli orkester, mogočni zbor in solisti (Alessandra Schettino - sopran, Mojca Milič - sopran, Elena Boscarol - alt, Dax Velenich - tenor in Aleksander Švab - bas). V drugem delu koncerta pa je zazvenelo devet slovenskih božičnih pesmi "v novi preobleki": priredbe in izvirno orkestracijo so namreč prispevali štirje skladatelji mlajše generacije iz goriškega in tržaškega prostora. Šlo je za prave umetniške predelave znanih in priljubljenih melodij, ki so na premieri doživele svoj krst. Pesmi *Kje bili ste, angelci* (ork. Aljoša Tavčar) in *Tam stoji pa hlevček* (ork. Patrick Quaggiato) je ob orkestru odpel otroški zbor, ki že po svoji naravi daje božičnim napevom poseben čar. Mešani zbor je skupno s posameznimi solisti ob ubrani igri orkestra zapel *Že počiva vsa narava* (ork. Hilarij Lavrenčič), *Zbudi se, Jeruzalem* (ork. Igor Zobin), *Rajske strune* (ork. I. Zobin), *Počivaj, milo Detece* (ork. P. Quaggiato) in *Božično noč* (ork. A. Tavčar). Pravi višek večera pa je bil veliki finale: vsi nastopajoči skupaj (več kot 150 izvajalcev!) so zapeli Tomčevo *Hitite, kristjani* (harm. in ork. A. Tavčar), ki je doživela bučno ovacijo, in pa nepogrešljivo, milo in hkrati "magično" Gruberjevo *Sveto noč* (ork. H. Lavrenčič), ki je še zlasti iz nežnih otroških grl v vsej svoji mehki toplini najmočneje pričarala božično vzdušje.

Dirigent Hilarij Lavrenčič in solisti (foto DPD)

Goriški Božični koncert je bil še en veličasten dogodek, ki priča o krepkem in vitalnem glasbenem in organizacijskem potencialu goriških kulturnikov in ustanov, ki v duhu smotrnega povezovanja in združevanja moči rojeva žlahtne sadove visoke kakovosti. / DD

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ *se iskreno zahvaljuje vsem, ki so oblikovali* ***letošnji božični koncert*** *in sodelovali na njem, še posebej zborovskim pevcem MePZ Lojze Bratuž, MePZ Hrast, OPZ Emil Komel in OPZ Veseljaki in njihovim zborovodjem, Bogdanu Kralju, Hilariju Lavrenčiču, Damijani Čevdek Jug, Luciji Lavrenčič Terpin, ter solistom in orkestrašem. Posebna zahvala naj gre dirigentu in duši letošnjega glasbenega božičnega voščila, Hilariju Lavrenčiču, in ostalim glasbenikom, Igorju Zobinu, Aljoši Tavčarju in Patricku Quaggiatu, ki so s svojo ustvarjalnostjo pričarali božično vzdušje.*

Razstava v vili Manin v Passarianu

Munch in slikarstvo na severu

V vili Manin v Passarianu (Videm) je, med 25. septembrom 2010 in 6. marcem 2011, razstava, posvečena slikarstvu na Danskem in v Skandinaviji v 19. in na začetku 20. stoletja. Razstava z naslovom *Munch e lo spirito del Nord, Scandinavia nel secondo Ottocento* (Munch in severni duh, Skandinavija v drugi polovici 19. stoletja) je drugi del širšega večletnega projekta, ki obravnava pomembnejše tokove evropske umetnosti od sredine 19. do prvega desetletja 20. stoletja. Prva razstava se je osredotočila na francosko slikarstvo druge polovice 19. stoletja in njen vpliv na sočasno umetnost srednjih in vzhodnih evropskih dežel. Sedanja pa predstavlja slikarje severnih dežel in skozi njihova dela odkriva nordijskega duha, odnos do narave, življenja. Izbor del, ki večinoma prihajajo iz skandinavskih muzejev, nekaj pa tudi iz srednjeevropskih in ameriških, je osredotočen na krajino, prikazani pa so tudi interjerji, portreti in figure. Razstava je razdeljena na pet delov, vsak je namenjen eni državi, Danski, Norveški, Švedski in Finski, zadnji pa velikemu norveškemu simbolističnemu slikarju in predhodniku ekspresionizma Edvardu Munchu. Njegovo ime je v naslovu razstave sicer bolj vaba za turiste, saj so predstavljena dela le boren prikaz njegovega opusa, kljub temu pa si jo je vredno ogledati in odkriti nekatere izvrstne slikarje teh dežel.

V prvi polovici 19. stoletja so se ustvarjalci posvečali predvsem naturalističnemu odslikavanju narave in ohranjali odnos do slikarstva, ki se je navezoval še na ideje iz 18. stoletja. Razen nekaterih velikih izjem, kot sta bila na primer Caspar David Friedrich in William Turner, so si bila dela iz raznih evropskih dežel med seboj precej podobna. Na Danskem so to obdoje poimenovali *Golden Age* (zlata doba), takrat sta tam med drugimi delovala Johan Thomas Lundbye in Peter Christian Skovgaard; na Norveškem so bili med vidnejšimi ustvarjalci Johan Christian Dahl, Peder Andersen Balke, ki je že izstopal s svojim originalnim in mogočnim slogom, in Hans Gude; na Finskem sta bila med drugimi Ferdinand von Wright in Werner Holmberg.

V drugi polovici 19. stoletja pa se je v teh deželah začel razvijati nov pogled na umetnost, nov odnos, osvobojen akademskih kanonov in ozke vezanosti na realizem. Generacija teh slikarjev je ustvarila tisti posebni pogled, intimno doživljanje severne narave, ki jo je spremenilo v duhovno krajino, prežeto z romantičnim in simbolističnim duhom. Kompozicije preveva posebna svetloba, ki prizorom daje skrivnosten občutek prvobitnosti, tihega življenja in globoke povezanosti z naravo. Človeka obdaja mogočna, neskončna pokrajina, absolutni vladar severa. Narava pa ni samo divja in neobvladljiva, v sebi nosi tudi vso veličastnost in plemenitost življenja. Takrat so bili vodilni danski slikarji Laurits Andersen Ring, Theodor Philipsen, Fritz Syberg, Albert Gottschalk in predvsem Vilhelm Hammershoi. Izvrstnim Hammershojevim delom, ki so prvič predstavljena v Italiji, je namenjena manjša dvorana. Njegove interjerje napolnjuje hladna svetloba neoprijemljive lestvice sivih odtenkov, v njih stojijo osamljene, v času zamrznjene figure, v neskončnem, melanholičnem pričakovanju. Na Norveškem so delovali Amaldus Nielsen, Harriet Backer, Frits Thaulow, Christian Krohg, Christian Skredsvig; na Švedskem Marcus Larson, Prins Eugen, August Strindberg; na Finskem pa Albert Edelfelt, Akseli Gallen-Kallela, Eero Järenfelt, Pekka Halonen, Helene Schjerfbeck in drugi.

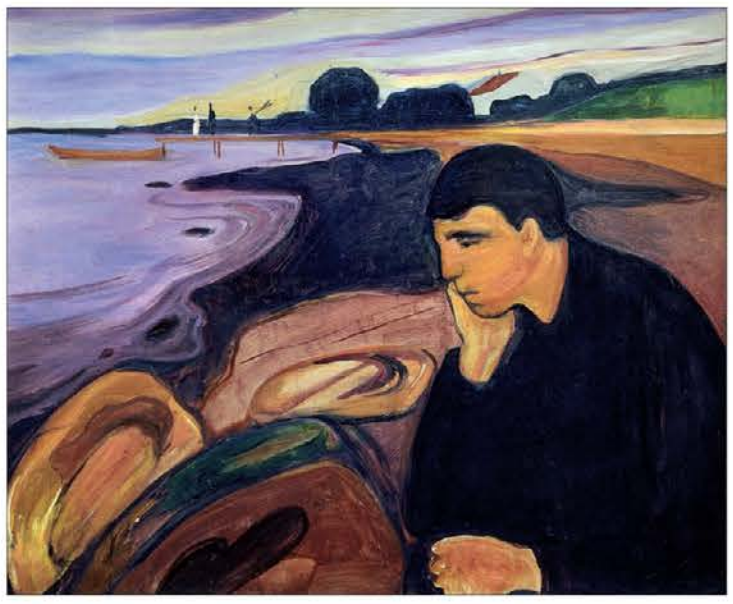

V zadnjem delu je razstavljena skupina Munchovih slik in grafik iz začetnega obdobja, ko je v letih 1882 in 1883 še sledil načelom norveškega slikarja Christiana Krohga, ter iz zadnjega desetletja 19. in prvega desetletja 20. stoletja, ko je razvil osebno likovno govorico. Munch je, v povezavi s svojimi predhodniki, predstavljen kot vrhunec tega obdobja.

inca

Umrl je učitelj Dominik Hvalič

Na zadnji dan leta se bomo na pokopališču pri Štivanu poslovili od učitelja Dominika Hvaliča, ki je umrl 23. decembra v tržaški bolnišnici v 85. letu starosti. Mnogi, ki smo ga poznali, smo cenili njegov izredni smisel za pripovedovanje in humor, tako da je bil izredno priljubljen sogovornik vse do zadnjega.

Poznali smo ga kot učitelja, ki je dejansko vso povojno dobo služboval v Medji vasi oz. v sosednjem Štivanu, čeprav je leta 1946 svoje prvo službeno mesto nastopil v Gorjnem Cerovem, že naslednje leto pa so ga premestili na Tržaško.

Rajni Dominik Hvalič je bil torej v prvi vrsti učitelj, ki je imel rad svoj poklic. Med drugim je tudi sodeloval pri sestavi učbenika Okno v svet za 3. razred, za katerega je napisal poglavja o zgodovini, zemljepisu in prirodopisu. Vendar se 'medvejski učitelj' z mladino ni ukvarjal le v šoli, ampak je z njimi pripravljal tudi razne nastope in kulturne prireditve, bil pa je za Medvejce tudi človek, na katerega so se ljudje obračali za nasvet ali pomoč.

V življenjepisu z naslovom Življenje v vrtincu, ki ga je pred kakim letom na prigovarjanje sorodnikov in prijateljev napisal in izdal v samozaložbi, je rajni Hvalič zelo lepo opisal predvsem svoje otroštvo v kmečkem okolju na Ajševici pri Gorici, kjer je odraščal. Natančno je izrisal razmere pod fašizmom in to, kako je kljub prepovedi grofica Coronini v Kromberku ob nedeljah poučevala otroke v lepi slovenščini ter tudi to, kako si je želel v šole. Veliko prostora je posvetil temu, kako se je kot 17-letni fant znašel v 'battaglione speciale' in bil torej obravnavan kot vojak-nevojak, ki so ga premeščali iz kraja v kraj, dokler ni Italija kapitulirala. Takrat se je vrnil domov in se kmalu pridružil partizanom. Te strani so zlasti zanimive, ne zaradi natančnih opisov dogodkov ali osebnosti, ki jih je srečeval, ampak ker zelo življenjsko in iskreno opisuje življenje in strahove navadnega borca, ki je skušal v tistih strašnih razmerah preživeti. Februarja leta 1945 so ga doma bolnega aretirali Nemci in odpeljali v goriške zapore ter ga nato vključili v delovne bataljone TODT. Po osvoboditvi pa so ga v isto celico zaprli partizani, a kmalu so ga osvobodili. Kot privatist je nato v jesenskem roku 1946 diplomiral na goriškem učiteljišču. Vendar njegova življenjska pot je bila vse prej kot lahka, saj so mu italijanske oblasti, ko je bil premeščen na Tržaško, odvzele državljanstvo, ki si ga je spet pridobil s tožbo.

Dominika Hvaliča smo poznali tudi kot socialno čutečega človeka, tako da ni slučajno, da se je aktivno vključil v delovanje tržaške Vincencijeve konference, za katero je večkrat kot ravnatelj in ekonom vodil otroške poletne kolonije v Karniji. Na začetku sedemdesetih let je bil tudi predsednik šolskega patronata devinsko-nabrežinske občine in dolgo let aktiven član pastoralnega sveta župnije sv. Janeza Krstnika.

Hčerki, prof. Ireni, naj gre tudi v imenu uprave in uredništva Novega glasa naše občuteno sožalje. / MT

Nov statut SSG

Zadovoljstvo predsednika Štoke

Predsednik SSO dr. Drago Štoka izraža ob sprejetju novega statuta Slovenskega stalnega gledališča izredno zadovoljstvo.

Novi statut, ki je temeljna listina vsake ustanove, predvideva polnopravno članstvo in sodelovanje javnih uprav in celovite manjšinske stvarnosti, katere SSO je pomemben in tvoren dejavnik. Z imenovanjem novega upravnega sveta bodo tako izpolnjeni vsi pogoji, da naše gledališče polno zaživi in še utrdi svoje nezamenljivo poslanstvo kulturnega glasnika Slovencev v Italiji.

DSI Božična misel g. Antona Bedenčiča

Spreobrnjenje kot odgovor času potrošništva

"Božič je obdobje, v katerem stopa Bog v odnos do ljudi, ko človeka dvigne na svojo raven in hoče, da ga sprejme, da se mu približa". Tako je o pomenu in razumevanju tega krščanskega praznika na zadnjem ponedeljkovem večeru letošnjega sončnega leta v Peterlinovi dvorani spregovoril škofov vikar Anton Bedenčič.

Foto IG

V prvem delu večera se je govornik osredotočil na dve besedili iz Stare zaveze Svetega pisma, točneje na Izaijev in Lukov evangelij, ki ju beremo štiri tedne v decembru kot pripravo na Božič. Izaija v svojem evangeliju opogumlja ljudstvo, naj se ne vda in naj sledi Bogu; iz Lukovega evangelija pa je g. Bedenčič izbral odlomek, ki napoveduje rojstvo Odrešenika. Preden je prebral navedene odlomke, je zbrane opozoril, naj se vsak zamisli nad tem, kako ga nagovarja božja beseda, ker branje Svetega pisma zahteva osebno delo.

Škofov vikar je doma iz osrednje Slovenije, saj se je rodil in je odraščal v Ljubljani. Kljub temu pa je mnenja, da slovenska prestolnica ne izžareva božične "romantike", kot jo je lahko občutiti na podeželju. Na Tabru, kjer dolgo let župnikuje, se prijetno počuti, še posebno takrat, ko ga preseneti snežna idila, ki je kot nalašč, da se poglobimo vase in se prepustimo razmišljanju.

V drugem delu večera je govornik podal svoje razmišljanje o dogodkih in podobah božičnega časa. Pristno dogajanje v naravi, med živalmi, daleč proč od mesta, je primerjal s sodobno družbo, ki nosi breme potrošništva kot potešitve človeških frustracij. "Nebo prepeva, med ljudmi pa je veliko praznega ropotanja", je Bedenčič opozoril prisotne na sprejemanje Boga: "Bog prihaja med ljudi, da bi ga vsak lahko bolje sprejel v svoji sredini". Po nizanju pozitivnih in kritičnih božičnih podob se je govornik posvetil duhovnim težavam Slovencev, saj smo kot del zahodne civilizacije vpeti v sodobno družbo. Zaradi ponujene čaše opojnosti potrošništva, iz katere bogato zajemamo, da bi potešili človeške frustracije, občutimo pomanjkanje duhovnega življenja. Vera, ki je slonela na tradiciji, je začela izgubljati tla pod nogami. Bedenčič je kritično ocenil vseprisotne "božičke", razsvetljena mesta in preobložene mize, Kristusa pa pri tem ni nikjer. Iz te miselnosti zlaganega življenja bi se morali iztrgati in se spreobrniti. Preobrazbo pa, o tem je prepričan vikar za Slovence v tržaški škofiji, moramo najprej narediti sami v sebi in začeti znova, saj se je treba vrniti k izviru.

Govornik je na koncu poudaril krizo družine v župnijskih skupnostih, saj je težišče verske kulture prav družina, ne pa verouk, kot mnogi mislijo. Škofov vikar je prisotnim zaželel, da bi si vsak pripravil prostor v sebi za prihajajoče dete, ki prinaša spremembo in je glasnik miru: "Zaupajmo Bogu in sprejmimo poslanstvo, ki nam ga ponuja".

Sin

KAVARNA SAN MARCO Založništvo

Uspešen sejem kakovostnih zamisli

"Čeprav Trst ni nikdar ponudil vrhunskih kreativnih vrednot, je vselej deloval kot harmonično telo. Bil je mesto nenavadne seizmografije: dovolj je bilo ugotavljati, kako so se knjižnice ponujale na stojnicah v judovski četrti... in širile izjemno kulturo, ki pa vendar ni sodila v t. i. uradni stan, izredno pomembne in nepoznane knjige, ki so jih ljudje iskali in zbirali z ljubeznijo, le zato, ker so potrebovali prav tisto knjigo". Tako je nekoč Bobi Bazlen prikazal tržaški literarni utrip, ki je bil zaledje njegovega izrazitega književnega čuta, zaradi katerega je postal eden najbolj dragocenih sodelavcev velikih italijanskih založb. Njemu gre namreč zasluga, da so italijanski bralci spoznali številne pisatelje Srednje in Vzhodne Evrope, po njem pa je poimenovan sejem načrtovalnega založništva, ki vrsto let poteka v Trstu v kavarni San Marco. Srž zamisli, ki jo prirejata kulturni društvi Palacinka in La Brocca Rotta, temelji na prepričanju, da se literarna politika lahko usmerja tudi v take načrte, ki se po tržnem obsegu ne morejo kosati z marketinškim razponom velikih založniških hiš, lahko pa nedvomno širijo raznoliko kulturno dogajanje na podlagi kakovostne in posamezne vsebine.

V letošnji izvedbi, ki je bila od 17. do 19. decembra, so se zvrstili knjižne predstavitve številnih manjših založb, srečanja z avtorji publikacij, prevajalci literarnih del in vsestranski kulturni delavci, tradicionalni fokus pa je bil tokrat uperjen v slovensko založništvo. Na večeru, ki so ga prireditelji organizirali v sodelovanju s Slovenskim klubom, so se predstavile Založba Mladika, Založba Apokalipsa, Založba Annales in zbirka Litterae Slovenicae.

Urednica pri Mladiki Nadia Roncelli je v uvodnem posegu obnovila preteklost založbe, ki nosi ime po istoimenski reviji in je nastala zato, da bi prvenstveno ovrednotila literarno ustvarjalnost slovenskih avtorjev iz zamejstva, ki bi si drugače težko utirali pot na osrednji slovenski trg. V času je knjižni program rastel, tako da lahko Mladika danes ponuja bralcem kar 15 publikacij letno: med temi je tudi nekaj knjig v italijanskem jeziku, kar potrjuje prizadevanje, da bi Mladika še naprej negovala vlogo mostu med tukajšnjima kulturama. Alenka Jovanovski je predstavljala Zbirko Litterae Slovenicae, ki ni prava založba, temveč edicija Društva slovenskih pisateljev. LS ni tržno zasnovana, ampak igra vlogo pospeševalca slovenske književnosti v tujini, saj sbodbuja prevajanje del sodobne slovenske literature v različne jezike. Z literarnimi in filozofskimi vsebinami ter s t. i. mejno literaturo (zlasti haiku poezijo) pa se ukvarja založba Apokalipsa, ki izdaja tudi istoimenski mesečnik. Založniške smernice je prisotnim ilustriral Primož Repar, njegova sopotnica Svetlana pa je orisala posebno ponudbo z naslovom Revija v reviji, to je mrežno sodelovanje 17 revij iz 15 evropskih držav, ki si izmenoma 'sposojajo' vsebine svojih revialnih publikacij. Jadranka Cergol je spregovorila v imenu založbe Annales, ki deluje v Znanstveno-raziskovalnem središču Univerze na Primorskem. Založba se ukvarja z znanstveno literaturo, ki obsega zgodovinske, jezikovne, geografske, antropološke, kineziološke tematike. Založba nima niti ožjega nacionalnega pridiha, saj se odpira širšemu sredozemskemu kulturnemu prostoru.

Med debato so prišle do izraza zlasti hude finančne okoliščine, v katerih so založbe primorane delovati, zlasti zato, ker so po večini odvisne od javnih prispevkov.

IG

ALPE ADRIA GREEN O plinskem terminalu

Italija naj spoštuje varnostne predpise

Pred nedavnim so iz AAG poslali Generalnemu sekretariatu Evropske komisije v Bruselj novo prijavo, ki se nanaša na predlog in projekt plinskega terminala (LNG terminal), ki ga podjetje družbe Gas Natural načrtuje v Žavljah v tržaškem industrijskem pristanišču ob meji z Republiko Slovenijo. Dejstvo je, da projekt plinskega terminala krši varnost prebivalcev, ki živijo na področju Tržaškega zaliva. Kršitve zakona Seveso in v Italiji prenesena zakonska uredba št. 21 septembra 2005 - 238, pri načtovani izgradnji plinskega terminala v Žavljah ob slovensko – italjanski meji, potrjuje popolno odsotnost kateregakoli načina preprečevanja nevarnosti, ki bi se lahko pripetile v industrijskih obratih. Glede tega je organizacija Alpe Adria Green že večkrat opozarila tudi evropske institucije.

Dosje, ki so ga pri organizaciji pripravili, prikazuje pretresljiv razpad institucij. Javne ustanove se že vrsto let trudijo, da ne bi uporabljale zakonov o varnosti državljanov v primeru nesreč v industrijskih objektih. In ravno to mogočno dezinformativno prikrivanje je pripomoglo, da je projekt plinskega terminala španske družbe Gas natural v Trstu dobil prosto pot za izgradnjo. Največjo odgovornost pri teh postopkih ima tržaška prefektura - in posledično vladni uradi -, ki je zadolžena, da opredeljuje morebitne industrijske nevarnosti tako, da koordinira krajevne javne ustanove. Prefektura pa je urejanje načrtovanja o zunanjih nevarnostih energetskih podjetij, ki so podvržene zakonu Seveso, zaupala zunanjemu sodelavcu, ki ravno odhaja v pokoj: to zaradi "pomanjkanja kadra na prefekturi". Upokojencu – kot prostovoljcu - so izročili upravljanje najbolj delikatnih nalog, ki jih mora izvrševati prefektura. Tako so pri AAG odkrili, da pri izvedbi načrtov zunanjih nevarnosti sploh niso sledili smernicam Upravne enote za javno zaščito (iz leta 2004), ampak so uporabili "ekspeditivno" metodo, ki temelji na poenostavljanju postopkov: v tem primeru se iz ekspertize izločajo bolj oddaljena tvegana območja v industrijskih obratih. V primeru, da niso namerno upoštevali nevarnih območij, ki ogrožajo največje število prebivalcev, se je "nevarnost drastično zmanjšala". Seveda je šlo za virtualno zmanjšanje, saj se resnične nevarnosti ne morejo izbrisati. Vendar pa javne ustanove niso bile zaskrbljene zaradi tega, ker so obšle zakon Seveso. Prebivalci se namreč glede tega vprašanja niso mogli pritožiti, ker o tem niso bili sploh obveščeni.

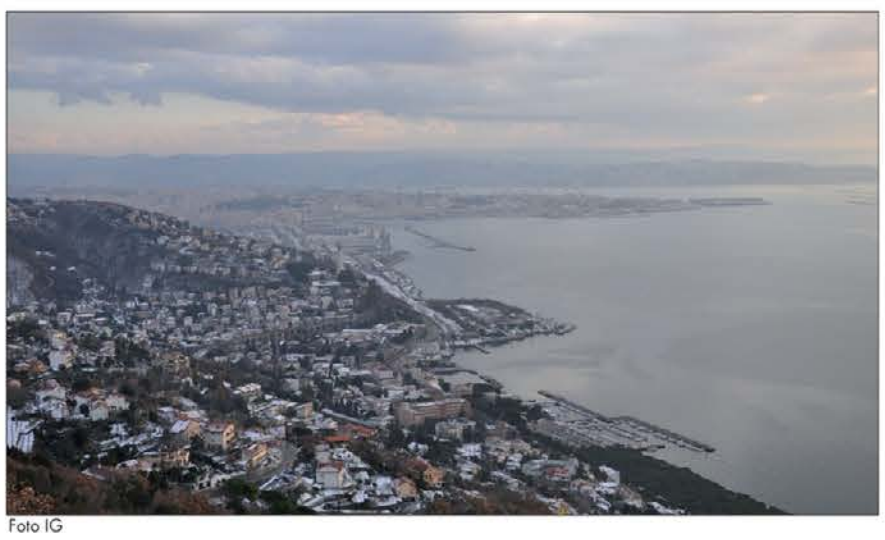

Foto IG

Uporabljena logika je brutalno učinkovita: če ne poznaš tveganja, se ne bojiš. In če bi slučajno prišlo do nesreče, lahko vedno zaupamo "samo v usodo".

AAG trdi, da se ta objekt zaradi varnosti in ogrožanja zdravja ljudi lokacijsko ne more vgraditi v tržaški prostor. Italija je najprej sklenila postopek za plinska terminala in sprejela odločitve presoje vplivov na okolje EIA. Presoje varnosti pa Italija ni upoštevala: tolmačila je namreč, da je ta presoja zaporedna določilom EIA, četudi bi po Espoo safety konvenciji morala biti varnostna presoja del le-te (Preambula, člen 1).

Šele posledično je Italija začela postopek SEA - celovite presoje vplivov na okolje - in razporedila dejavnosti tako, kot so narekovale že sprejete odločitve. Tako je delovala na način utemeljitve zbranega posega in ne na način, da zmanjša tveganja: se pravi, da ni delovala po načelu preventive; menimo, da nima izpolnjenega 12. člena direktive Seveso na primeren način, tako da bi zmanjšala tveganje.

Italija po našem mnenju ni upoštevala direktive Seveso v celoti, še posebej pa ne 12. člena, ki je preventivne narave in nalaga razporeditev dejavnosti v prostoru tako, da se že v fazi prostorskega načrtovanja razporedijo dejavnosti, da bi se nevarnost zmanjšala.

Zaradi vseh navedenih dejstev pričakujemo, da bo komisija ustavila gradnjo, saj bi v nasprotnem primeru kršila direktivo EU SAVESO in EPAH direktivo – za zdravo življenje naših otrok.

Alpe Adria Green nasprotuje tudi projektu gradnje hitre železnice, od Trsta do Divače, ker meni, da le-ta ne upošteva specifik kraškega področja: s tem načrtom bi namreč ogrožali podzemlje Krasa. Projekt predvideva 3200 predorov v železniški povezavi, ki skupno meri 12.500 m. Študija, ki bi morala biti dostavljena do konca leta 2010, z izbiro projektanta pa do julija 2011, sicer predvideva ustanovitev ekonomske skupine med Italijo in Slovenijo do junija prihodnje leto, vendar je to po našem mnenju v času recesije mrtev projekt.

Projekt tudi ne predvideva nadaljevanja hitre železniške proge do madžarske meje z med seboj povezanimi regionalnimi progami po Sloveniji, kar je z vidika Slovenije nesprejemljivo. Srednje hitrosti vlakov na teh povezavah so zaradi zastarele infrastukture približno 80 km na uro. Alpe Adria Green poziva Evropsko unijo, naj zaradi okoljskega in ekonomskega vidika raje prekliče financiranje tega projekta in razpiše projekt za posodobitev obstoječe proge, ki bi omogočala povprečne hitrosti vlakov v Italiji in Sloveniji do 120 km na uro.

Sočasno AAG poziva, naj na bilateralni ravni med Italijo in Slovenijo ustanovijo posebno ekonomsko komisijo, in to najkasneje do junija l. 2011.

KATEDRA SV. JUSTA Ettore Gotti Tedeschi

Gospodarski razvoj in demografska zima

Kako se razvija gospodarstvo v primeru, da je demografski količnik nizek, v bistvu ničen?

V odgovoru, ki ga je predsednik Inštituta za verska dejanja (Istituto per le opere religiose – IOR) Ettore Gotti Tedeschi ponudil na zadnjem zasedanju letošnje Katedre sv. Justa z naslovom Gospodarski razvoj in demografska zima, ki je bilo v sredo, 15. decembra, v Trgovinski zbornici, se zrcali usoda zahodne kapitalistične družbe v zadnjih štirih desetletjih, ki je pred dvema letoma privedla do tragičnega obračuna njene gospodarsko-finančne kulture. Kot je Tedeschi uvodoma pojasnil, njegovo izvajanje naj ne bi nikakor ciljalo v opredeljevanje moralnih izhodišč v luči cerkvenega prizadevanja za razvoj družine. Sosledje utemeljevanj njegovih prepričanj naj bi odgovarjalo zgolj logičnemu razmišljanju.

Gotti Tedeschi je navajanje osnoval na dejstvu, da je rast brutoprodukta (dejansko gospodarske rasti in posledičnega bogastva) sorazmerna z večanjem števila prebivalstva. Bruto proizvod našega 'zahodnega' sistema pa je v zadnjih desetletjih narastel zgolj zaradi povečanja porabe proizvodov, demografska rast pa se je od 70. let dalje upočasnila, v bistvu se je ustavila. Manj mladih vstopa v delovni svet, več starejših oseb pa odhaja v pokoj in z njihovim novim položajem močno bremenijo sistemsko ureditev družbe. To pomeni, da se stalni izdatki (zdravstvo in pokojnine) večajo. "To je razlog, zaradi katerega so se davki v zadnjih desetletjih večali: države so bile priseljene obdavčevati državljane, da bi ohranile storitveni standard", je dejal predavatelj in poudaril še neko drugo sredstvo (ki se je v času spremenilo v prefinjeno zvijačo), s katerim je kapitalistični sistem le navidezno ohranjal prednostno vlogo v vedno bolj globalizacijskih okoliščinah: financa in njene špekulativne dejavnosti so postale doping, ki so zlasti v zadnjem desetletju potvarjale dejanski razlog za propad sistema, se pravi pomanjkanje nove in mlade ter zdrave delovne sile, ki bi s svojim delom vlagala svežega in prav tako zdravega denarja v motor svetovnega gospodarstva.

Foto IG

Želja po golem zaslužku in po težnji, da bi evropski in ameriški porabniki ohranili vtis, da se je njihova kupna moč povečala, je bila v zadnjih 30 letih 60% proizvodne zmožnosti iz Evrope prenesene v Azijo, kjer je nižje plačana delovna sila zagotavljala lastnikom podjetij večji zaslužek, evropskim in ameriškim kupcem pa navidezno prepričanje, da so bogatejši zgolj zato, ker je bil proizvod cenejši. V tem razdobju je Azija dejansko pridobila moč, v Evropi in Ameriki pa je gospodarska strategija nazadovala. V tem je torej bistvo globalizacije, ki bo v prihodnjih desetih in dvajsetih letih dokončno spremenila razmerje moči v gospodarskih premikih. Gotti Tedeschi je poudaril, da je kriza izpred dveh let dokazala, da so bili količniki bruto proizvoda ZDA zadnjih deset let (govor je bil o porastku 3,2 % letno) dejansko sad zadolžene ameriške družbe. Ko je torej država priskočila na pomoč bankam, je dejansko nacionalizirala dolg ameriških družin, v Evropi pa – kjer večji del zadolžitev ni slonel na družinah, temveč na državi in finančnih ter idustrijskih poslih – smo bili priča privatizaciji dolga: to je privedlo do izničenja obrestnih mer ter posledično do pomanjkanja investicij v gospodarskem sektorju. Rast se je dejansko zaustavila.

Kaj pa Kitajska? Tudi v Aziji se je posledično izvozno gospodarstvo krepko zmanjšalo. Prav zato so se na Kitajskem odločili, da izvozne proizvode ponovno uvozijo: v kratkem pa bodo morali Kitajci imeti večje plače, da bodo sploh postali kupci, cena delovne sile se bo povišala, proizvodi bodo tudi za Evropejce in Američane stali več. Gotti Tedeschi je zato opozoril na to, kaj počenjajo Kitajci z Afriko: ravno to, kar smo mi zahodnjaki nekoč počenjali z njimi...

Predsednik IOR je poudaril dejstvo, da bo razvoj dogodkov prinesel poleg gospodarskega problema tudi korenit kulturni preobrat. Svet, kakršnega smo bili vajeni opazovati, je bil sad naše, zahodnjaške kulture, ki izhaja vendar iz monoteističnega izročila. "Za nas je samo po sebi umevno implicitno priznati, da nas je Bog ustvaril zaradi določenega cilja, za nas ima življenje točno določen smisel. Kaj se bo zgodilo takrat, ko bo svet preplavila neka druga filozofija, ki ne temelji na teh principih"?

Igor Gregori

Obvestila

V župnijski dvorani v Nabrežini je tradicionalna razstava jaslic na ogled od 25. decembra 2010 do 9. januarja 2011, ob četrtkih, sobotah in praznikih od 16. do 19. ure. Obiskovalci si bodo lahko ogledali tudi jaslice v cerkvi, ki so vsako leto drugačne.

Društvo slovenskih izobražencev vabi v ponedeljek, 10. januarja, na srečanje s predsednikom Slovenske škofovske konference, ljubljanskim nadškofom Antonom Stresom. V Peterlinovi dvorani, ul. Donizetti 3. Začetek ob 20.30.

SKD Barkovlje (ul. Bonafata 6) pod pokroviteljstvom ZSKD in Slovenske prosvete vabi v nedeljo, 9. januarja 2011, ob 17. uri, na Novoletni koncert Godbenega društva Prosek.

ŠC Melanie Klein obvešča, da bo urad zaprt do 7. januarja. Dosegljivi smo po telefonu ali mailu na 328 4559414, info@melanieklein. org, www. melanieklein. org

Darovi

Za Društvo Rojanski Marijin dom daruje Jadranka Sedmak 20 evrov.

VITAL
Servisi za podjetja in privatnike za tržaško in goriško pokrajino
PESEK 42, 34012 Občina Dolina
Tel. 040 226868 - Fax 040 226791
e-mail: vitalcoop@tin.it - www.vitalcoop.net

ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV - TRST
vabi na
BOŽIČNI KONCERT
nastopila bosta Mešani zbor Sv. Nikolaja pod vodstvom Helene Fojkar Zupančič in Nikolajev otroški zbor iz Litije pod vodstvom Klavdije Zupančič
sobota, 8. januarja 2011, ob 20. uri, cerkev sv. Jakoba v Trstu

DEŽELNI SEDEŽ RAI Predstavitev dokumentarca Pisane družine

Zgodbe o spoštovanju drug drugega

Družina je tam, kjer se para dviga iz loncev na štedilniku, kjer si člani ob mizi pri večerji povedo, kako so preživeli dan, kjer otroci pišejo naloge, kjer sta jok in smeh: družina je skratka tam, "kjer starši posredujejo ljubezen svojim sinovom", je dejala režiserka in scenaristka Loredana Gec ob predstavitvi zadnjega dela z naslovom Pisane družine. Dokumentarni film so predstavili v ponedeljek, 20. decembra, v veliki dvorani deželnega sedeža RAI (po televiziji so ga predvajali na Božič), ob prisotnosti ravnatelja deželne izpostave državnega radia in televizije Roberta Collinija, ki je uvodoma ponosno izjavil, da je dokumentarec, ki je nastal v sklopu Uredništva slovenskih programov Deželnega sedeža RAI za Furlanijo Julijsko krajino, izreden primer poslanstva, ki ga javna televizija ima v družbenem tkivu.

V dokumentarnem filmu so namreč opisane zgodbe devetih družin, ki so posebne zaradi prepletenosti ras, jezikov in kultur, so pokazatelj spreminjanja strukture naše slovenske narodnostne skupnosti, pa tudi dokaz, da je različnost bogastvo in zgled preseganja vseh vrst meja. Ne glede na različne izkušnje, ki jih družine Hmeljak-Sangawa, Ažman-Mbengue, Pertot-Bark, Sosič-Fan, Nibrandt-Tagliapietra-Marcon, Nadlišek, Benedetič-Diop, Gergolet-Antonutti in Obit-Gonzalez neposedno prinašajo v razmislek gledalcu, vse preveva eno in isto sporočilo: to je spoštovanje drug drugega.

Loredana Gec

Loredana Gec se je v uvodnem pozdravu zahvalila sodelavcem (snemalcu Andreju Siviniju ter tehnikoma Francescu Morosiniju in Pieru Magnoniju), posebno misel pa je namenila nedavno preminuli Mirjam Koren, ki je svojčas kot vodja programskega oddelka močno podprla uresničitev tega dokumentarnega načrta.

IG

Voščilo Sveta slovenskih organizacij

Treba je biti v skladu z zahtevami časa

Foto IG

Svet slovenskih organizacij je uslužbencem ustanov, ki delujejo pod njegovim okriljem, v Donizettijevi ulici v četrtek, 23. decembra, voščil lepe in blagoslovljene praznike ter veliko vztrajnosti in plodnega dela v novem letu 2011. Predsednik krovne organizacije Drago Štoka se srečanja ni mogel udeležiti, v njegovem imenu pa je spregovoril pokrajinski predsednik SSO Igor Švab, ki je v voščilu poudaril zlasti to, naj različne organizacije delujejo še naprej po zastavljeni poti (ki sicer ni tlakovana z zlatimi kockami, je pa kakovostna in polna prizadevanja), predvsem pa naj čim bolj suvereno izkoriščajo tehnološke pridobitve. " Tudi izvršni odbor SSO je namreč storil korak v to smer", je dejal Švab.

OPČINE Cerkev sv. Jerneja

Božični koncert prisrčno glasbeno voščilo

Najbolj znana božična pesem v Italiji je Tu scendi dalle stelle, v svetovnem merilu pa Gruberjeva Sveta noč. Slovenci nimajo svoje najljubše in najbolj razširjene pesmi, saj bi bilo naštevanje mnogih priljubljenih motivov bogatega zaklada predolgo. S to mislijo je openski župnik Franc Pohajač zapečatil božični koncert v cerkvi sv. Jerneja na Opčinah, na katerem je zelo številna publika prisluhnila prisrčnim glasbenim voščilom kar šestih pevskih skupin in zborov in treh organistov. Lepih, znanih in tudi domačih božičnih melodij je bilo veliko na koncertu, ki je za vaščane nepogrešljivo srečanje in je postal prijetna tradicija tudi za mnoge goste. Velik potencial vaških pevcev in glasbenikov vseh starosti se vsako leto izraža ob tej priložnosti v zaporedju nastopov, ki so se tokrat zvrstili nepretrgano, saj so jih namesto besed povezovale glasbene točke s kora, na katerem je s skladbami Stanka Jericija in Zorka Hareja nastopil priložnostni ženski tercet in so se orgle oglasile v izvedbah učencev celoletnega tečaja Mateja Lazarja. Poleg openskega organista Vinka Škerlavaja sta na tipke Jenkovih orgel zaigrala tudi mlada glasbenika Niko Trento in Rok Dolenc.

Najmlajši pred oltarjem pa so bili člani otroške skupine Vesela pomlad, ki se pod mentorstvom g. Pohajača temeljito pripravljajo na zborovske nastope najprej z individualnim vokalnim urjenjem in so zato pogumno nastopili solistično s skladbami Janeza Bitenca in z drugimi božičnimi motivi. Besedila Ljubke Šorli in sugestivna zvočnost harfe, na katero je igrala Eva Grahonja, pa so bili vezna nit nastopa Mlajše dekliške pevske skupine Vesela pomlad, ki jo od letošnje sezone vodi Andreja Štucin. Tudi moški zbor Tabor ima novega zborovodjo, Davida Žerjala, s katerim so pevci pripravili tri pesmi in s svojim nastopom nadaljevali nekajletno sodelovanje pri koncertu, ki je prikaz vaške glasbene dejavnosti, a tudi simbol povezovalnih sinergij. Mirko Ferlan nadaljuje uspešno sodelovanje z moškim zborom sv. Jernej, ki je tudi tokrat prepričal z ubranim zvokom in muzikalično prepričljivimi izvedbami. Harej, Bratuž in Malič so bili avtorji na sporedu mešanega zbora Sv. Jernej, ki je v prisrčnem tonu zapel pod vodstvom Janka Bana. Božična misel je bila letos zaupana Petru Suhadolcu, ki je spregovoril o bistvu vere v današnjem času, o pomenu upanja sredi kriznega obdobja, o vrednotah družine, prijateljstva in ljubezni, v katere morajo mladi zaupati. Bistvo vere ostaja nespremenjeno, način posredovanja pa se spreminja in govornik je v zvezi s tem poudaril, da bi se morala moderna Cerkev poglobiti v lastno vlogo bolj kot v politiko in znanost. Obiskovalci koncerta so se pa poglobili in vživeli v božično vzdušje, ki je v sklepnem pozdravu vse zaobjelo z lepoto svetovno najbolj znane božične pesmi; združeni pevci so jo zapeli pod vodstvom Mirka Ferlana.

Foto IG

PAL

SOLKAN Kulturni center Mostovna

Razstava Iztirjeni v galeriji Tir

V solkanski galeriji Tir v Kulturnem centru Mostovna je, med 16. decembrom 2010 in 22. januarjem 2011, razstava z naslovom *Iztirjeni*, ki je nastala v sodelovanju s Kulturno umetniškim društvom Limb in vabljenimi slovenskimi ter italijanskimi ustvarjalci. Avtorje in njihova dela je na odprtju predstavila umetnostna zgodovinarka Petra Paravan.

Petra Paravan je o skupini "Iztirjenih" povedala, da so to ustvarjalci, ki odstopajo od normalno začrtanih poti. So glasne priče duha časa, kjer se umetnost pluralizma izraža v različnih likovnih medijih s slikami, fotografijami, kipi, reliefi, instalacijami, videom in zvokom. "Iztirjeni" imajo skupno točko v različnosti. V raznolikosti pristopov, načinov in slogov. V raznolikosti predstavljenega.

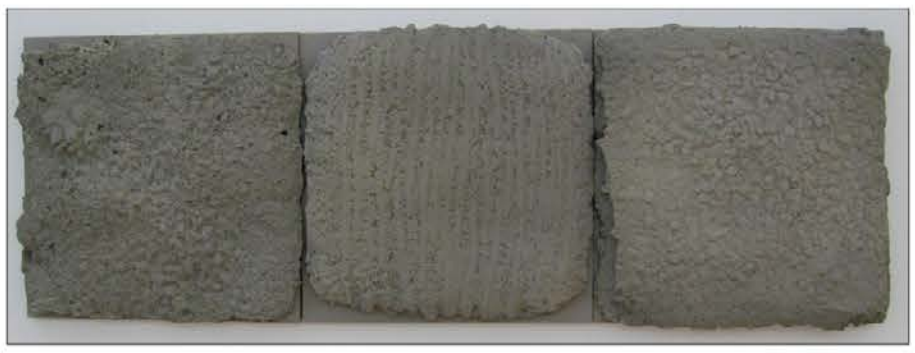

Manuel Grosso, Iz zemlje

Likovni ustvarjalci sestavljajo skupino, v kateri ni prisoten skupen koncept, pač pa se vsak izmed njih predstavlja kot posameznik s svojo likovno govorico. Razstavljalci so znani protagonisti v goriškem prostoru z obeh strani meje. Druži jih alternativni način razmišljanja in čutenja, ki jim omogoča neskončna obzorja v svetu umetnosti.

V galeriji Tir se s svojimi deli predstavljajo Francesca Adamini, ki raziskuje življenje ljudi in njihovo komunikacijo v gorah polpretekle zgodovine, Giuseppe Anello, ki se izraža v jeziku videa in interaktivne umetnosti – na razstavi je vsebinsko in estetsko zanimiv video s posnetki različnih načinov vojskovanja v zgodovini. Gigo de Brea predstavlja svoje magične ne-realistične krajine. Nina Bric, ki je v letošnji sezoni tudi samostojno razstavljala, se je skupini pridružila s svojimi prisrčno-srhljivimi in vedno dvoumnimi zgodbami. Slikar Roberto Cantarutti razmišlja o času, o odnosih z merjenjem razdalje med "mano in tabo". Slikar Miran Cencič ustvarja groteskne figure, ki prebivajo v izmišljenih pokrajinah, umetniški tandem Eclipse se z instalacijami fotografij poigrava z erotiko in prikritimi željami. Manuel Grosso se posveča konceptu LAND on eARTh, umetnosti, povezani z zemljo, naravo, in ustvarja poetične objekte z efekti vode na materiji. Vasja Kokelj, ki se večinoma ukvarja s scenografijo, se tokrat poigrava z barvo, materijo in zvokom. Igriva instalacija Matjaža Kramarja se z ironijo osredotoča na cikličnost življenjske poti. Slikar Edoardo Veneziano se z abstraktno kompozicijo prepušča gestualnosti. Alfred de Locatelli predstavlja abstraktni triptih, kjer na enobarvni osnovi platna pušča ritmične sledi, ki najbrž namigujejo na prehod drobnega življenja. Vanja Mervič se spogleduje z "akcijsko umetnostjo", pri kateri gre bolj za razmislek kot pa vzgib. Marko Stevelič s fotografijo poudarja subjekt – umetnika v prihodnosti. Nika Šimac kombinira materiale in predvsem dopušča, da snov "živi dalje". Body artist in performer Ive Tabar izpostavlja vedno aktualno temo – merjenje radioaktivnosti uranove rude v slovenskem prostoru. Ive Tabar in Vasja Kokelj sta združila moči v duu Tako in se predstavljata z videom, ki tudi opominja na nevarnosti radioaktivnih snovi.

inca

Zahodni in jugozahodni predel mesta (47)

GORICA, NJENE ZANIMIVOSTI IN NJEN ČAS

Mariza Perat

Mnogi izmed teh dečkov so bili sinovi zglednih krščanskih staršev in so že od ranih let bili deležni globoke krščanske vzgoje, kar je nudilo dobre pogoje, da se je v marsikaterem izmed njih vzbudilo nagnjenje do duhovniškega poklica. Zavod, ki bi temeljil na krščanskih in tudi narodnih vrednotah, bi tem dečkom nudil možnost, da bi svoje prirojene sposobnosti, ki bi drugače ostale neizrabljene, v največji meri razvili. Tisti med njimi, ki bi se čutili za to poklicani, bi pozneje stopili v bogoslovje in postali duhovniki. S tem bi slovenskemu ljudstvu bili zagotovljeni dobri dušni pastirji, saj bi le-ti bili vzeti "iz ljudstva in za ljudstvo".

To poslanstvo je Alojzijevišče v veliki meri uresničilo, saj se je že takoj prvo leto v zavod priglasilo 36 dečkov *(Dr. R. Klinec: Spomenica papežu Piju XI. za Slov. Alojzijevišče. - Slov. Alojzijevišče v Gorici ob 80-letnici - Izdalo vodstvo Alojzijevišča v Gorici - Gorica 1972, str. 11)*. V tem času je zavod imel svoj sedež v hiši Contavalle v grajskem naselju, že v naslednjem šolskem letu (1892-93) pa se je preselil v hišo poleg malega semenišča v ulici Vetturini. Tu je zavod ostal do leta 1895, ko je vodstvo z darovi in zapuščinami slovenskih duhovnikov kupilo lastno hišo v ulici Soškega mosta (danes ulici Don Bosco). Leta 1912 je Društvo kupilo še eno poslopje, in sicer s posojilom nadškofijskega ordinarija iz ustanove "Monte di pieta'". Za porast društvenega premoženja so prispevali mnogi slovenski duhovniki, ki so "dajali svoje borne prihranke Bogu za hišo, iz katere naj bi izšli novi delavci za božji vinograd *(Dr. R. Klinec: Spomenica papežu Piju XI. za Slov. Alojzijevišče. - Slov. Alojzijevišče v Gorici ob 80-letnici - Izdalo vodstvo Alojz. v Gorici - Gorica 1972, str. 12)*.

Pred prvo svetovno vojno zavod ni imel svoje notranje šole za pripravo na gimnazijo. V Gorici je namreč takrat delovala samostojna pripravnica za slovenske dečke, ki so želeli obiskovati nemške srednje šole. Zavod je tako v tem času najboljše gojence pripravljal za vstop v deško semenišče, vzgajal pa je tudi tiste gojence, ki so obiskovali državno gimnazijo *(Dr. R. Klinec: Spomenica papežu Piju XI. za Slov. Alojzijevišče. - Slov. Alojzijevišče v Gorici ob 80-letnici - Izdalo vodstvo Alojzijevišča v Gorici - Gorica 1972, str. 12)*.

Med prvo svetovno vojno je zavod bil zelo poškodovan; po vojni pa so v njem nastanili begunce. Zavod je svoje redno delovanje pričel šele leta 1923. Z vojno odškodnino je Društvo dokupilo še eno hišo in 15. januarja je bil zavod znova odprt. Gojencev je bilo enajst, že v naslednjem šolskem letu pa je njihovo število zraslo na 55 *(Dr. Josip Ličan: Dijaški zavod Alojzijevišče v Gorici - Koledar GMD 1925 - str. 75)*.

Slovensko Alojzijevišče v Gorici, šolsko leto 1923-24 (foto Oblak)

Tedaj je nastopil fašizem. Slovenske šole so bile ukinjene in z njimi tudi slovenska pripravnica v Gorici, ki je slovenske dijake pripravljala na nemško gimnazijo. Zato je vodstvo Alojzijevišča v zavodu odprlo zasebno šolo, v kateri bi se gojenci naučili italijanščino, da bi pozneje lahko nadaljevali šolanje v deškem semenišču oziroma na drugih srednjih šolah. Šola, pripravnica, je imela dva oddelka oziroma dva peta razreda. Na pripravnici sta poučevali učiteljici Pavla Makuc in Gita Podobnik. Šola je bila priznana od šolskega nadzorništva v Gorici, izpite pa so učenci opravljali na državni šoli *(Jožko Kragelj: Leta dozorevanja, Samozaložba, Gorica 1997)*.

/ dalje

VIDA VALENČIČ

KO SE DOTAKNEŠ OSEBE

Najti smisel za vse

Vedno sem občudovala njeno družinsko povezanost, veliko ubranost z možem, iskanje stalnega dialoga z otroki, voljo do življenja. Danes mi je razkrila nekaj, zaradi česar razumem njeno izbiro varovalnega in skrajno zanesljivega moža in predvsem njeno težnjo po varovanju vseh otrok.

"Preživela sem, morda sem tudi zaradi tega postala močnejša, a v duši nekaj ostane. Vse življenje".

Sedem let stara je na policijski izpostavi morala v albumu neštetih fotografij najti moškega, ki jo je na domači ulici dvakrat skušal zvabiti nekam drugam, in mu to le po golem naključju dvakrat ni uspelo. Osem let kasneje je tesen družinski prijatelj v zameno za lekcije angleščine pritisnil svoja stara usta na njena.

"O tistem sem molčala kot grob, preveč me je bilo sram, pomisli! Mene! Le kategorična sem bila, da ne grem več. Tako so mi doma rekli, da sem lena in se nočem učiti".

Predstavljaš si, da se vse to dogaja nekje daleč, in vendar je vse tako zelo blizu nas. *"Smešno se mi zato zdi vse današnje natolcevanje, češ da nekoč vsega tega ni bilo, kot da bi nekoč bili vsi tako zelo ljubeči, kot da bi družinski odnosi bili tako zelo topli in razumevajoči. Razlika je le v tem, da se o težavah danes hitreje spregovori".*

Danes razumem, zakaj je zrasla v žensko, ki si vse življenje prizadeva za resnično družinsko povezanost. Jasno sicer priznava, da ji težnja po varovanju vseh članov pred vsem, kar se jim lahko hudega ali nepredvidljivega dogodi, bolj škodi kot koristi.

"Dobro se zavedam, da svojo samozavest gradiš na tem, da ti družina daje možnost zanjo, vem, da si neodvisnost gradiš korak za korakom, enkrat, dvakrat, tisočkrat klecneš, pa kaj za to, pobereš se in greš dalje. Vse to dobro vem, kljub vsemu pa se tudi zavedam svoje nezavedne potrebe po varovanju. Na srečo me mož opominja nanjo, tako jo v svojih besedah in dejanjih lahko prepoznam in se znam ustaviti ter pustiti, da družinski člani lahko tudi klecnejo ali uberejo začasno napačno pot. Vse to pa sem razumela le v letih in za to spoznanje plačala tudi slan račun".

Opazujem to žensko, ki ji je družinska povezanost vedno pomenila vse, in spoznam resnico retorične misli, da ima vse svoj namen. Na srečo sta se oba šokantna prizora iz njenega otroštva in mladostništva ustavila tam, kjer sta se. Ves tisti gnus, tista neizrečena sramota, občuten strah in iskanje toplega in iskrenega naročja so jo oblikovali v žensko, ki lahko danes uvidi potrebo v otroških očeh.

Bil je pokončen in zvest domoljub

Zapustil nas je Just Brezigar, poslednji član druščine Črni bratje

Le mesec pred premiero filma Črni bratje, ki ga je pripravila ekipa RTV Slovenija po scenariju Bevkove povesti, je preminil zadnji član te druščine, Just Brezigar.

Just Brezigar, za prijatelje Justič, se je rodil 10.2.1915 v Podgori pri Gorici. Po končani osnovni šoli, prve tri razrede je opravil še v slovenskem jeziku, je nadaljeval šolanje na tehnično-trgovski šoli v Gorici. Tu so se povezovali fantje, ki jih je bolelo zaničevanje materinega jezika in nasilno poitalijančevanje. Na Jugoslavijo so gledali kot rešiteljico, saj je tja bežalo zaradi brezposelnosti, predvsem pa zaradi nasilja, ogromno mladih ljudi. Tako so se odpravili na pot proti meji tudi štirje petnajstletni mladeniči, da bi v Ljubljani preživeli počitnice. Justa in še dva tovariša so obmejni stražarji ujeli, jih za dva dni zaprli in pogojno kaznovali. Le Zorku Rejcu doma iz Grahovega je uspelo pribežati čez mejo. Ta je preživel poletje pri stricu v Ljubljani in se v jeseni vrnil domov nabit z domoljubnimi čustvi. Z mlajšim prijateljem Mirkom Brezavščkom sta si zamislila, da bi organizirala ilegalno domoljubno druščino. Na prvo srečanje sta povabila še Justa Brezigarja in Danila Pirca. V gostilni pri Maksu v Gorici so se sestali, načrtovali cilje in način delovanja. V organizacijo so pritegnili še svoje sošolce in prijatelje. Tako je nastala druščina, ki je štela najmanj 18 članov in so jo poimenovali Črni bratje. Sestajali so se v kaverni ob Soči, v manjših skupinah pa v gostilni pri Maksu. Tiskali in trosili so letake s protiitalijanskimi gesli in načrtovali demonstrativne akcije na italijanske spomenike. Karabinjerji so prišli organizaciji na sled in 16 fantov spravili v policijski zapor, kjer so jih pri zaslišavanju tako mučili, da je komaj 14-letni Mirko Brezavšček, v povesti in filmu Jerko, zaradi posledic umrl. Preživeli člani druščine, tako tudi Just Brezigar, so bili po dveh mesecih zapora spuščeni na prostost, a kazensko izključeni iz vseh šol kraljevine Italije in postavljeni najmanj za dve leti pod policijsko nadzorstvo. Just tako ni mogel nadaljevati rednega šolanja. Ko sta pretekli dve leti internacije na domu, je delal v trgovini svojih staršev in študiral kot samouk. Diplomiral je iz ekonomije in se leta 1940 zaposlil. Toda že junija istega leta so ga italijanske oblasti internirale. Zaprli so ga najprej v goriške zapore, kjer se je srečal s Francetom Bevkom in ga verjetno navdušil, da je o delovanju druščine napisal povest. Po enem mesecu so Justa internirali v provinci Potenza (Lagonegro, Lavello, Melfi), od koder se je vrnil domov, ko je italijanska vojska položila orožje.

Septembra 1943 je odšel v partizane. Tam se je enkrat slučajno srečal z organizatorjem druščine Zorkom Rejcem; krepko sta si stisnila roke.

Po končani vojni je bil Brezigar v jugoslovanski armadi oficir s činom majorja finančne službe in je služil v Karlovcu, v Ljubljani in drugod. Svoje starše je smel obiskati šele leta 1955, to je 10 let po končani vojni, ker je rojstni kraj Podgora ostal pod Italijo. V jugoslovanski armadi je bil do leta 1964, ko so ga z 49 leti starosti upokojili. Za tem je doštudiral še komercialno šolo in opravljal delo finančnega inšpektorja. Živel je s svojo družino v Mariboru in tam umrl 2. novembra, ko je dopolnil 95 let. Hvaležni smo mu za njegovo prepričljivo in objektivno pričevanje o delovanju druščine, s čimer je prispeval, da je poleg Bevkove povesti in filma o druščini Črni bratje ostala v zgodovinskem spominu slovenskega naroda tudi resnična zgodba. Posebna zahvala pa mu gre za zgled domoljubja, za veliko ljubezen do maternega jezika in za pogum, ki so ga pokazali ti enkratni fantje, ki naj bodo mlajšim rodovom spodbuda, da bodo znali varovati svoj jezik, svojo kulturo in svojo zemljo tudi v sodobnem globaliziranem svetu.

Just Brezigar, fotografiran v mladih letih pred kaverno iz 1. svetovne vojne, kjer so se zbirali črni bratje

Mira Cencič

Slovensko politično prizorišče

Slovenija naj bo pravična do vseh državljanov!

Slovenija je v teh dneh prizorišče soočanja najrazličnejših mnenj o tem, kakšne so razmere v slovenski družbi in državi dvajset let od začetka procesov za njeno osamosvojitev. Ljudje se počutijo nelagodno, ker Slovenija ni taka, kot so napovedovali na plebiscitu o samostojni in neodvisni državi. Govorci na slovesnostih v počastitev 20-letnice plebiscita so poudarjali tedanjo enotnost Slovencev, le nekaj jih je skušalo oceniti sedanji čas. Tako je prvi predsednik skupščine dr. France Bučar menil, "da politiko in druge strukture na vseh ravneh še zmeraj usmerjajo in navdihujejo vzorci iz prejšnjih časov in režima". Spomenka Hribar, "prva dama osamosvajanja Slovenije", je opozorila, "da se v politiki bolj ali manj uveljavlja sprotno mašenje lukenj brez jasne strategije, kako bomo odpravili revščino, ki je danes nezaslišana, nabavljamo pa drago opremo in oborožujemo vojake, ki jih pošiljamo v Afganistan, kjer nastopajo kot okupatorji". Dušan Plut, član predsedstva Slovenije v obdobju osamosvajanja, pravi, "da junija 1991 ni potekala osamosvojitvena vojna, ampak je bila to obrambna vojna samostojne države. V tem je bistvena razlika. Država, ki je 25. junija 1991 razglasila samostojnost, je bila napadena. Tudi zato, ker je šlo za obrambno vojno, smo bistveno hitreje dobili zunanjo podporo". Nekdanji predsednik države Milan Kučan je poudaril, "da bi se dosežkov skupne volje zdaj ob 20-letnici morali veseliti, biti nanje ponosni in na njih graditi naprej. Pa tega ne zmoremo. Dogovora o tem, kakšna družba hočemo biti, kako hočemo v tej državi živeti in kakšne vrednote hočemo udejanjati, pa nismo bili in še danes nismo sposobni izpeljati". Pretežno nestvaren je bil govor predsednika vlade Boruta Pahorja na osrednji državni slovesnosti preteklega 23. decembra v Cankarjevem domu. Bil je poln optimizma glede premostitve sedanje vsestranske krize. Premierjeva naziranja je zavrnil nekdanji Demosov minister dr. Jože Mencinger, ki se je v nekem intervjuju vprašal, "kaj pa, če se kriza sploh ne bo končala, le navadili se bomo nanjo in jo sprejeli kot normalno stanje stvari"? Pesnik in politik Ciril Zlobec opozarja, "naj se neha 'farbati' ljudi, da bo čez eno leto že vse bolje, čez tri leta pa, da bomo že popolnoma brez težav. Treba se je strezniti". Žal, pri proslavljanju 20-letnice plebiscita nihče od udeležencev iz okolij sedanje oblasti ni spomnil, da je bil med najpomembnejšimi pobudniki osamosvajanja dr. Jože Pučnik, predsednik koalicije strank z imenom Demos. Janeza Janšo, pomembnega osamosvojitelja, pa so posamezniki celo napadali, češ da je v kazenskem postopku, kot da bi to dokazovalo, da je tudi krivec. Ministrica Katarina Kresal je v pogovoru za Delo privržence SDS, ki jo vodi Janez Janša, celo označila za čredo.

Ljubljanski pomožni škof dr. Anton Jamnik

20-letnico plebiscita in druge dogodke ob osamosvajanju Slovenije so zaznamovali na dveh proslavah, državni in opozicijski. To so pripravili tudi kot protest zoper projekt z naslovom Stisni roko v pest. Z njim poskuša minister za šolstvo in šport Igor Lukšič povezati v skupno proslavo 70-letnico ustanovitve OF in 20-letnico neodvisnosti države. Janez Janša in Lojze Peterle sta zaradi take povezave obdobja nasilja in uvedbe demokracije zavrnila članstvo v častnem odboru za proslavljanje 20-letnice osamosvojitve Slovenije. Po zamisli Lojzeta Peterleta, Janeza Janše, Toneta Krkoviča in Igorja Bavčarja so ob obletnici plebiscita ustanovili tudi novo Združenje za vrednote slovenske osamosvojitve. Domnevno ima že okoli 1.500 članov, Združenje vodi nekdanji član predsedstva Slovenije Ivan Oman.

Ljubljanski pomožni škof dr. Anton Jamnik je v pogovoru v tedniku Demokracija podal novo pričevanje o deležu in zaslugah Cerkve na Slovenskem, Svetega sedeža in papeža Janeza Pavla II. za osamosvojitev Slovenije. Intervjujanec je bil tedaj tajnik ljubljanskega nadškofa dr. Alojzija Šuštarja. Pravi, "da lahko govori o milostnem trenutku slovenske zgodovine. Spomini so res lepi. Ob plebiscitu je nadškofa obiskal tedanji član predsedstva Jugoslavije dr. Janez Drnovšek, vsak dan pa se je dogajalo ogromno stvari. Nadškof je imel zelo dobre povezave po vsem svetu, poznal je tudi mnoge politike, med njimi švicarskega predsednika. Vsem je pojasnjeval nujnost naše osamosvojitve".

No, zdaj se hitro bliža konec leta. Slovenija je razsvetljena z lučmi in živi v upanju, da bo leto 2011 boljše od tega, ki mineva. V politiki imajo vsi take želje. Hvala Bogu, vsaj ob prelomu leta v Sloveniji ni delitev in razhajanj!

Marijan Drobež

Kratki

Pohod prijateljstva

Prvi pohod prijateljstva med Mirnom in Rupo so organizirali ob vstopu Slovenije v schengensko območje. Danes je to že tradicionalna prireditev v predbožičnem času.

Letošnji že četrti pohod z baklami so ob pomoči domačinov organizirali občina Miren - Kostanjevica, občina Sovodnje ob Soči, krajevna skupnost Miren in Kulturno društvo Stanko Vuk Miren - Orehovlje v nedeljo, 19. decembra 2010. Kljub zelo mrzlemu vremenu se je zbralo več kot sto navdušenih pohodnikov, ki so na startu v Mirnu pri Grabcu prižgali bakle. Od tam jih je pot vodila skozi zasneženi Miren, kjer so se na dveh kratkih postojankah malce pogreli s pijačo, in že nadaljevali ob reki Vipavi čez mejo v zamejsko Rupo. Vračali so se ob Vipavi spet h Grabcu, kjer je sledilo druženje ob glasbi, hrani in pijači. Tokrat je imel pohod poseben čar, saj je bila hoja po zasneženi poti, obsijani s svetlobo bakel in lune, za nas, ki v naših krajih nismo vajeni snega, še posebno doživetje.

Silvestrov večer v Slovenskem narodnem gledališču Nova Gorica

Če se niste še odločili, kako bi preživeli letošnji silvestrski večer, in vam je gledališka umetnost pri srcu, lahko brez obotavljanja sprejmete vabilo Slovenskega narodnega gledališča Nova Gorica, ki vam v petek, 31. decembra, ob 21. uri ponuja v pogled uspešnico iz lanske sezone, Goldonijevo komedijo Nenavadna prigoda. Avtor v njej smeši ljudi, ki se radi vpletajo v tuja življenja in pri tem tvegajo, da se prej ali slej zapletejo v lastno zanko. Z odličnimi igralci domačega ansambla se boste lahko zabavali v duhu Goldonijevih potegavščin, po predstavi s penino in prigrizkom pa nazdravili novemu letu. Cena vstopnice je 23 evrov (parter) in 19 evrov (balkon).

Naj postane
NOVI GLAS
tudi tvoj glas!

NAROČNINA ZA LETO 2011:
za Italijo 45,00 evrov
za Slovenijo 48,00 evrov
za inozemstvo 85,00 evrov

PODPORNA NAROČNINA: 100,00 evrov

Novi naročniki bodo prejeli v dar letošnjo knjižno zbirko Goriške Mohorjeve družbe, ki jo sestavljajo naslednje knjige:
- KOLEDAR GMD 2011
- Anamarija Volk Zlobec, Paola Bertolini Grudina: NA POČITNICE GREMO!
- Andrej Arko: DOM

Obiščite nas tudi na naši spletni strani: www.noviglas.eu

BRAČAN Božičnica: vrtec in osnovna šola L. Zorzut

Kako so Božič praznovali nekoč...

Otroci otroškega vrtca iz Bračana in osnovne šole Ludvika Zorzuta so nameravali prirediti božičnico že v petek, 17. decembra, toda ponagajal jim je sneg; zato so prenesli nastop na sredo, 22. decembra. Popoldne so se zbrali v šolski telovadnici, jo preuredili v dvorano in pred množičnim občinstvom so pogumno nastopili najprej malčki iz vrtca z lepimi rdečimi božičnimi kapicami na glavi. Spontano, naivno, a tako pronicljivo so znali sporočiti prisotnim, da je Božič mir in da smo v tem obdobju vsi boljši in drug do drugega prijateljski.

Učenci osnovne šole so se med šolskim letom pod vodstvom pridnih učiteljic pozanimali, kako so Božič praznovali nekoč. Izvedeli so, da je bil Božič nekoč še bolj cenjen praznik kot danes. Otroci so komaj čakali, da so lahko krasili božično jelko in peli božične pesmi. Smreke so okraševali z drobnimi jabolki, ki so jih napenjali na sukanec, z orehi, ki so jih zavijali v svetleče papirje, ter s svečkami. Spekli so domač kruh, orehove potice, piškote... Veliko so skupaj molili. Otroci so bili deležni popolnoma drugačnih, mnogo bolj skromnih daril... Vse to zbrano gradivo so učenci na svojevrsten način prikazali navzočim, ki so zelo radovedno poslušali njihove pripovedi. Vsi nastopajoči so bili ob koncu deležni velikega aplavza; mamice, tatiči, none, nonoti pa so bili izredno ponosni na svoje otroke.

Sa. G.

Božičnica v šoli Župančič

Zadnji dan pouka pred božičnimi počitnicami, 22. decembra, so otroci goriške osnovne šole Oton Župančič pripravili za starše prav posebno božičnico. Po uvodni božični melodiji, ki so jo izvedli s flavtami, klarinetom in saksofonom, so otroci petega razreda pripravili krajši nastop: v mesecu, ko smo zaradi uvedbe digitalnega signala doživeli "televizijsko revolucijo", so na oz. v ekranu prikazali svoje tv-sporede, kroniko, oglase in še kaj. S čistimi dušicami in s kančkom duhovitosti so prikazali svoj pogled na svet, v katerem živijo. Po treh pesmicah, ki so jih odpeli vsi šolarčki, in pred zadnjo, Gruberjevo Sveto nočjo, je Franka Padovan v imenu ravnateljice, učnega in neučnega osebja zaželela številnim prisotnim vesel Božič in polno doživetij v letu 2011.

Telovadna božičnica

Dne 17. decembra je v telovadnici AŠZ Olympia v Gorici potekala t. i. Telovadna božičnica, na kateri je v enournem programu nastopilo skoraj 100 pripadnikov društva; razdeljeni so bili v skupine predšolske telesne vzgoje (Gymplay), športne gimnastike, športne ritmične gimnastike, športnega plesa in mlajših odbojkarskih ekip. Prisotne je v imenu društva pozdravil športni direktor Andrej Vogrič, ki je tudi na kratko opisal delovanje skupin in poudaril nabavo nove opreme, pomembne za boljši motorični razvoj mladih. Zahvalil se je pokroviteljem in sponzorjem, pa tudi trenerjem za delo in trud in ne nazadnje staršem, ki društvu zaupajo svoje otroke. Ker bo marca 2011 AŠZ Olympia praznovala 50. obletnico ustanovitve, je bil posebne zahvale deležen pobudnik in ustanovitelj prof. Martin Kranner. Božičnico je v celoti posnela tv-postaja FVG Sport e news channel (kanal 113 in 189), na ogled je bila 26. decembra.

NOVI GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
www.noviglas.it

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Tmedia, ul. Malta 6 - Gorica, ul. Montecchi 6 - Trst. Brezplačna tel. št. 800 129452, iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.
Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 28. decembra, ob 14. uri.

V Katoliški knjigarni na goriškem Travniku

Predstavitev novosti Založništva tržaškega tiska

V Katoliški knjigarni na Travniku v Gorici je v torek, 21. decembra, Založništvo tržaškega tiska (ZTT) predstavilo svoje zadnje knjižne izdaje in napovedalo bogat program za prihodnje leto.

Knjiige sta predstavljala pesnik in urednik ZTT Ace Mermolja ter urednica ZTT Martina Kafol, ki se je razveselila tudi udeležbe italijanskih novinarjev na konferenci. Ace Mermolja je poudaril, da si prizadevajo najti neposreden stik, zato prirejajo veliko predstavitev knjig po zamejstvu in v Sloveniji. Dolgo pričakovano slovnico za italijanske študente, Fondamenti della lingua slovena (Temelji slovenskega jezika), je napisala mag. Rada Lečič, lektorica slovenščine na Univerzi v Trstu, ki je prej poučevala na številnih italijanskih univerzah.

Italijanskim bralcem je namenjen tudi prevod Kovičeve knjige Maček Muri, ki ga je napisala Jolka Milič. Književnica in prevajalka si je za življenjsko poslanstvo zadala prav posredovanje med slovensko in italijansko kulturo.

Nikar se ne hudujte nad vremenom, da je zmešano. Vsak naj najprej pomete pred svojim pragom je naslov knjige Marija Čuka. V njej se pesnik, novinar in glavni urednik slovenskega programa RAI v Trstu predstavlja v drugačni luči. Lahkotna in duhovita knjiga vsebuje kolumne iz športne priloge Primorskega dnevnika in zaključne aforizme televizijskega dnevnika.

Vsakoletni zbornik z naslovom Jadranski koledar 2011 - Sveti dnevi ohranja strukturo rokovnika, se pa še naprej razvija z novimi vsebinami in večjim številom sodelavcev. Tudi letos je na voljo v italijanski različici.

Dvojezična pesniška zbirka Preden luna izpuhti razkriva ustvarjalno pot Liliane Visintin z izborom poezij iz predhodnih pesniških zbirk in neobjavljenih pesmi. Njena lirika se dotika številnih tem, metafizična razmišljanja se v poeziji prepletajo na različnih ravneh. Poezije je v slovenščino prevedla pesnica Maja Gal Štromar.

Po dolgem premoru od izida prve knjige, Ob vodi in kruhu, Zlatka Obed nadgrajuje svoje delo in še naprej obdeluje besedo v iskanju vedno novih razsežnosti; pesniški zbirki je dala preprost naslov Ob vodi in kruhu 2. Kot je o njeni poeziji zapisal Denis Poniž, pesmi pripovedujejo eno samo zgodbo o njenem spopadu, približevanju besedam, klesanju pomenov in razkrivanju podob, ki se skrivajo za vsakdanjimi zveni besed.

Mikrofonije, izbrani govori in pogovori je naslov knjige slovenista Mirana Košute, v katerem so objavljeni avtorjevi govori ob različnih priložnostih iz obdobja med leti 1980 in 2010. V drugem delu knjige so objavljeni številni pogovori o pisanju in manjšinstvu, o Trstu, o sebi in o prostoru ob meji.

Založništvo tržaškega tiska je letos aktivno sodelovalo pri projektu Prehajanja, ki je bil posvečen sedemdesetletnici slikarja Klavdija Palčiča. Razstave so spremljali trije katalogi, ki prikazujejo umetnikovo slikarsko in kiparsko delo, delo v gledališču na področju kostumografije in scenografije ter bogato ilustratorsko produkcijo.

Za prihodnje leto pri ZTT obljubljajo vrsto novosti slovenskih avtorjev iz Italije, največja pričakovanja pa vlagajo v izid, predvidoma februarja, obsežne dvojezične zbirke poezij Srečka Kosovela, čigar pesmi je izbrala in prevedla Jolka Milič. Kafolova in Mermolja sta tudi povedala, da je največji hit založbe knjiga Alenke Rebula Blagor ženskam, ki so jo prodali v že sedem tisoč izvodih.

JUP

Vsak človek si drugače razlaga realnost

Racionalnost in magično razmišljanje

Magično razmišljanje je izredno razširjen družbeni pojav. Obstaja zato, ker je človek po naravi nagnjen k neracionalnemu načinu mišljenja, značilnemu za otroško psiho, ki nikoli popolnoma ne izgine iz psihe odrasle osebe. Človek pogosteje uporablja magično razmišljanje pri vsakdanjih izbirah, kot pa da bi zaupal logiki, čeprav "vzorci", navade, postavljanje neumestljivega v neki kontekst dajejo občutek, da imamo vse pod nadzorom. Odločitve, sprejete na osnovi logike, sledijo pravilom statistike in verjetnostnega izračuna, magično razmišljanje pa jemlje v poštev zunanje, nerealne sile.

Švicarski filozof Jean Piaget, ki se je ukvarjal s človeškim psihološkim razvojem in postavil temelje teoriji kognitivnega razvoja, je med prvimi začel preučevati magično razmišljanje tako v otroku kot v odrasli osebi. Opazil je, da v realnem življenju ne obstaja ostro nasprotje med magičnim in racionalnim razmišljanjem, pač pa se prepletata ob vsaki človekovi odločitvi.

Z magičnim razmišljanjem, ki je prirojeno in v določeni meri privzgojeno, zazna oseba odnos med določenimi pojavi, ki v realnosti ne obstaja - na dogajanje v življenju vplivajo zunanje sile, ki jih ne more nadzorovati. Funkcije te vrste razmišljanja so: obrambna, ki temelji na prepričanju, da lahko vplivamo na realnost, in nam pomaga v trenutkih stiske in negotovosti; kognitivna funkcija, s katero magično razmišljanje razlaga pojave, ki jih logika ne more; funkcija naklonjenosti, pri kateri oseba ravna na tak način, da ji bodo zunanje sile ugodne.

Razmišljanje o svetu, življenju in ljudeh kot o nečem skrivnostnem, skoraj pravljičnem, je razširjeno, večkrat pa magično mišljenje v osebi prevladuje in se izraža tudi v vraževerju in verovanju v magične obrede. Močan sprožilec magičnega razmišljanja, tudi pri sicer racionalnem posamezniku, so lahko hud pretres ali stresen dogodek, negotove razmere in nevarnost, to se pravi priložnosti, v katerih ni mogoče racionalno oceniti, kako se bo dogajanje razvilo.

Z magičnim razmišljanjem prevzamejo osebne želje nadzor nad obnašanjem: dogodke, ki so subjektivno bolj zaželeni, ocenimo kot bolj verjetne od drugih manj zaželenih. Druga, zelo pogosta oblika pojavljanja magičnega razmišljanja so dnevni obredi ali "rituali" - navade, preko katerih ima oseba občutek, da lahko nadzoruje realno dogajanje (npr. za izpite uporablja vedno isto obleko, s postelje stopi vsak dan na isti strani, s seboj nosi predmet, ki "prinaša srečo"...).

Vprašamo se lahko, ali je magično razmišljanje znak zdrave psihe ali gre le za enega od simptomov skorajšnje psihoze. Med bolj ali manj magično razmišljujočimi osebami so na eni skrajnosti skeptiki, na drugi pa shizofreniki. V vmesnih razmerah stopnja magičnega razmišljanja nikakor ni premosorazmerna s stopnjo čustvene ali psihične motenosti posameznika. Vsak dan moramo prejemati odločitve in pri tem upoštevati tako stvarne dejavnike kot tudi neotipljive, kot so naše želje, čustva ali verjetnost, da pride do določenih dogodkov. Pri tem je sposobnost opustiti vzorce in sklepati proste asociacije nekaj pozitivnega, ki jasno nakazuje tudi našo kreativnost.

Katja Ferletič

Čar Krasa kljub žalostnemu pogorišču...

Krožna pot nad Šibelji in Škrbino

Kraševci tako radi silimo v gore ali na morje, da neštetokrat pozabimo, koliko lepih, mikavnih pešpoti in razglednih točk nas čaka doma. Kras je seveda, podobno kot Istra, za izlete najbolj primeren jeseni in pozimi, ko nas vročina ne ovira pri hoji in ko je zavit v tisto tančico otožnosti, ki nam seže globoko do srca. Gorske poti nad kraško vasjo Škrbina so svoj videz spremenile julija 2006, ko je tu več kot teden dni divjal neukrotljiv gozdni požar, ki sta ga podžigala suša in močan veter. Spominjam se, da me v tistih poletnih dneh ni bilo doma, počitnikovala sem nekje v gorah, ko sem se vračala, sem sicer iz Nove Gorice opazila gost dim nad Trsteljem, a, ker je bilo najhuje mimo, si sploh nisem mogla predstavljati, kaj se je dogajalo doma.

Župnijska cerkev v Škrbini, posvečena sv. Antonu Opatu

Ob prezračevanju hiše sem sicer našla vse polno saj in pepela, tako da sem dobrohotno nagovorila sosede, češ, ste pa skozi pekli na žaru, ko nas ni bilo doma. Pa so mi povedali o požaru, ki je prizadel nekaj manj kot tisoč hektarjev gozda in grmišč, uničil 80.000 m3 lesa in povzročil ogromne težave domačinom, predvsem starejšim, ki so zaradi gostega dima in pepela v poletni vročini komaj dihali za zaprtimi okni.

No, sedaj gozda na obronkih nad Škrbino ni več, le tu pa tam gleda s požarišča žalosten, osamljen bor, robinija pa počasi zarašča poškodovana pobočja. Prizorišče je dokaj žalostno, pozitivno je le to, da je v mrzlih zimskih mesecih tu sonca na pretek, lega je dokaj zavetna, razgled z vrhov pa nima kaj zavidati Julijcem. Ena izmed najlepših poti je približno tri ure dolga krožna pot okoli Ovčjaka in Sv. Katarine. Izhodišče poti je na cesti, ki pelje iz Šibeljev skozi Železna vrata proti Dornberku. Lesena, nekoliko ostarela tabla nas opozarja, da je tu makadamski odcep za Sv. Katarino, mi bomo avto parkirali, širše makadamske ceste pa se bomo držali le nekaj sto metrov, potem bomo izbrali neprevozen odcep v levo. Krožna pot okoli same cerkvice, Lipanjskega vrha (536m) in Ovčjaka (575m), je zanimiva, ker poteka tako po južnem kot po severnem grebenu, s severnega, ki je poraščen z grmičevjem in kostanji in ga požar ni tako hudo prizadel, je enkraten razgled na Vipavsko dolino, Golake in Nanoško planoto. Pozimi so zasneženi vrhovi največkrat zakriti s sivimi kopastimi oblaki, mi, na Krasu, pa se veselo "martinčkamo" s sončnimi žarki. Pot nikoli ni naporna, čeprav se nekoliko vzpenja, tudi na severnih pobočjih je zavetna, tako da ni pretirano mraz. No, srce se nam seveda odpre, ko dosežemo najvišjo točko pod Ovčjakom in se nam na jugu odpre prečudovit razgled na naš Jadran, od Savudrije pa tja do Gradeža in Lignana, pod nami pa so še Kraška planota, Kostanjevica, Škrbina ter italijanski del Krasa z Grmado.

Cela veriga Ovčjaka, od Šumke na vzhodu do Trstelja, je žal zelo razgledna, saj je požar tu pustil samo kamenje, osat in nizko grmičevje. Puščo počasi zarašča neprijetna robinija, ki jo bo v prihodnjih letih težko iztrebiti. Zato pa dobimo enkraten občutek prostranstva, srce nam sili visoko v nebo in ne moremo si kaj, da bi se ne razveselili božanske lepote, ki nam jo podarja mati narava.

Po malici in sanjah sredi modrine in zahajajočega sonca se po makadamu počasi spustimo proti Šibeljem in do naše zadnje postojanke, Sv. Katarine.

O cerkvici vemo bore malo, vidni so le nekoliko bolje vzdrževani ostanki, z zvonom. Sklepamo, da je bila zgrajena v srednjem veku na ostankih rimskega gradišča, podobno kot cerkvica na Sv. Lenartu nad Samatorco. O tem priča tudi struktura, saj gre za manjšo cerkvico s polkrožno oblikovanim prezbiterijem ter pravokotno ladjo. Podobna cerkvica je bila še na sosednjem vrhu Sv. Martinu, domnevno sta bila oba sveta hrama uničena zaradi cerkvenih reform Jožefa II.

Dandanašnji vodi na Sv. Katarino dobro obiskovana romarska pot, večkrat na leto pa je tu tudi maša na odprtem, za Veliko noč pa križev pot.

Nazaj grede si lahko ogledamo še malo naselje Šibelji, malo, ker je Šibeljcev vsega skupaj samo enajst, ter večjo in zanimivejšo Škrbino.

Vas, kjer je ustvarjal in živel umetnik Jože Spacal, je v zgodovinskih virih prvič omenjena kot Serbin, in sicer leta 1200 v seznamu goriških grofov, pozneje se je v urbarjih uporabljalo tudi nemško ime Scorbin (opomba: nemški o s pikicami). Izmed okoliških vasi je bila Škrbina med drugo svetovno vojno še najmanj poškodovana, tako da so nekatere kraške domačije ohranile vso svojo lepoto, med njimi tudi Spacalova, za katero sedaj skrbi vnuk. Živahno je bilo tu tudi dogajanje med drugo svetovno vojno, na kar nas opozarjajo številni spomeniki in obeležja, zanimiva pa je tudi župnijska cerkev, posvečena sv. Antonu Opatu. Nastala je v samem začetku 16. stoletja, ladja je kvadratna, zvonik pa oglejskega tipa. V samem središču vasi je še pil, posvečen sv. Antonu Padovanskemu.

Pa še to: v osrčju te mirne, prelepe kraške vasi si svoj novi atelje urejuje priznana zamejska ilustratorka in slikarka Vesna Benedetič.

Suzi Pertot

Tradicionalni božični koncert devinskih zborov

Letošnji tradicionalni božični koncert devinskih zborov na Štefanovo je bil v ogrevani cerkvi Sv. Duha v Devinu. Oblikovali so ga MIPZ Ladja, ki ga je vodila Marja Feinig, ŽPZ zbor Devin pod vodstvom organista in pevovodja Hermana Antoniča in MPZ Fantje izpod Grmade, ki ga je vodil Ivo Kralj. Zbori so letošnji koncert posvetili rajnemu skladatelju Zorku Hareju, ki je za devinske zbore napisal več božičnih pesmi. Spored je povezovala Barbara Rustja, ki je med nastopi posameznih skupin umetniško podala božične pesmi Ljubke Šorli in Ludvika Zorzuta. Zbore je spremljala Petra Grassi.

Z 2. strani

Zadnje zasedanje...

Pokrajina Gorica je nosilec projekta. Mesečnik je zaživel v digitalni obliki na medmrežju, v papirnati obliki pa bo začel izhajati v novem letu. Tudi to bo imel težo pri utemeljevanju ter ovrednotenju narodnostne in jezikovne raznolikosti goriškega ozemlja. Poleg tega je bilo v uredniški odbor vključenih lepo število mladih, ki jim bo to pomembna izkušnja za publicistično delo. Pri tem je treba tudi pohvaliti pokrajinsko okence za jezikovne skupnosti, ki je opravilo pomembno delo pri zamisli in izoblikovanju tega načrta.

Odnos do skupnih članic je bila naslednja obravnavana točka dnevnega reda na Izvršnem odboru SSO. Porok za to sta obnova upravnih odborov pri SSG in NŠK. Pri tem se SSO zaveda, da predstavljajo skupne članice temeljne strukture za našo organizirano skupnost in zato opravljajo zares pomembno vlogo. Tudi zaradi tega je SSO, s SKGZ, vedno njihov glavni sogovornik, ko gre za posredovanje in reševanje različnih, predvsem upravnih vprašanj, ki se sproti pojavljajo. Zato je pomembno, da se to ohranja tudi pri oblikovanju vodstvenih organov.

Ob koncu zasedanja je predsednik Štoka izrekel vsem članom odbora ter prisotnim nadzornikom iskrena božična in novoletna voščila, v prepričanju, da bo tudi v prihodnjem letu sodelovanje in vzajemno zaupanje pripomoglo k uveljavljanju poslanstva Sveta slovenskih organizacij.

Srečno 2011!

Želje za naš šport v novem letu

Samo čisto ob koncu leta, v času voščil, družabnih večerov, daril, pa tudi luči, poduhovljenosti in dobrih namenov. Malo za šalo malo zares, v obliki danes tako aktualnih seznamov, nekaj prošenj za naš šport v novem letu 2011.

Nogomet

Da bi obdržali četrtoligaša.

Da bi spet dobili elitnega ligaša.

Da bi zaradi vremenskih težav morali odpovedati čim manj tekem in celih krogov, drugače se bodo prvenstva končala za Veliki šmaren.

Da bi prenehali štetje slovenskih igralcev znotraj slovenskih enajsteric.

Da bi slovenski šport v Italiji podprlo še sto drugih takih podjetnikov, kot so tisti, ki pomagajo Krasu.

Da bi nedelje naših ekip minevale v znamenju zmag in neodločenih izidov, torej pregovornih pozitivnih rezultatov.

Košarka

Da bi ohranili državno raven.

Da bi med mladimi zrasel kak prepotreben dvometraš.

Da bi talenti kova Boruta Bana postali prej pravilo kot izjema.

Da bi se Borut Ban uveljavil tudi na bolj odmevnih košarkarskih prizoriščih.

Da bi se polni izkupički zmag članskih moštev, ki smo se jih od oktobra že nekajkrat veselili, ponavljali čim bolj pogosto.

Odbojka

Da bi spet zlezli na državno raven.

Da bi se mlada dekleta spet zagledala v ta šport.

Da bi se ta panoga tako spremenila, da bi bilo mogoče poleg ure začetka vnaprej poznati tudi okvirno uro konca tekme.

Da bi se rodil novi Matej Černic ali vsaj novi Loris Mania' ali vsaj novi Damir Kosmina.

Da bi naša ženska odbojka spet postala prepoznavna tako na Goriškem kot na Tržaškem.

Namizni tenis

Da bi ustvarili pogoje za vrnitev Bržanove in Ridolfijeve in tako naskakovali, tako kot v starih časih, sam državni vrh z doma vzgojenimi igralkami, torej s svojo šolo.

Tenis

Da bi se ponovila zgodba družine Plesničar.

Da bi se Paola Cigui proslavila z zmagami na prestižnih mednarodnih turnirjih.

Damir Kosmina

Hokej

Da bi se ponovila zgodba družine Kokorovec.

Da bi vendarle obdržali najvišjo ligo, ki jo premoremo od same ustanovitve.

Jadranje

Da bi vedno pihalo v Jaševa in Simonova jadra.

Da bi vztrajna fanta po nedavni navdušujoči bronasti kolajni na mladinskem svetovnem prvenstvu v Dohi opravila odločilen kakovosten skok Londonu 2012 naproti.

Kotalkanje

Da bi Tanja ne posnemala prijateljice Mateje in da bi še vrsto sezon ostala naša športnica številka ena.

Ostali

Da bi opozarjali nase z uspehi in trenirali ter tekmovali sebi in svojim v zadovoljstvo.

Vsi

Da bi preživeli mirne, prijetne ter brezskrbne božične in novoletne praznike.

HC

S 3. strani

Trudil se bom sodelovati...

Kako je z vašim znanjem italijanščine?

S komunikacijo nimam težav. Ne potrebujem prevajalcev.

Kakšno pa bo odslej sodelovanje s sosednjo, novogoriško občino. Predhodna župana sta prihajala iz iste stranke, a je pri nekaterih projektih oziroma zadevah vseeno prihajalo do trenj. Bo med vama z Arčonom prevladala volja po novem zagonu, ki sta ga oba obljubljala v svojih predvolilnih programih?

O tem sem trdno prepričan. Vidim, da imava podobne poglede glede marsičesa, predvsem pa naju druži skupna odgovornost, da do tega novega zagona dejansko pride. Zavedam se, da je novogoriška občina večja in da je Nova Gorica regijski center. To se mi zdi popolnoma logično in ji je kot taki treba dati tudi ustrezno težo. Smo pa tudi vsi ostali, ki smo zraven, dolžni pomagati po svojih močeh, sodelovati.

V občini imate nekaj zelo dejavnih društev, ki se ukvarjajo s programi za mladino, mislim predvsem na Društvo za ekstremne športe, ki pri osnovni šoli trenutno končuje eno največjih umetnih plezalnih sten v Sloveniji, in Gas Vrtejba, ki organizira dogodek Gas poletje na nekdanjem mejnem prehodu v Vrtojbi. Zdi se mi, da je občina z dobrimi 6000 prebivalci ravno prav "majhna", da se še vsi mladi med sabo poznajo in so pripravljeni nekaj narediti za skupno dobro. Ste z njimi v dobrih odnosih, jih boste še naprej podpirali in na kakšen način?

Absolutno. Tudi sam sem še mlad in dejansko je treba mlade ljudi spodbujati pri njihovih dejavnostih. Sami so dobro organizirani in znajo poskrbeti zase, nekaj malega pa mora tudi občina pomagati. Vsekakor je vsaka dejavnost, ki mladim omogoča kvalitetno preživljanje prostega časa, dragocena in jo je treba spodbujati.

Majhnost gor, majhnost dol, dejstvo je, da iz Šempetra prihajata dva aktualna igralca Slovenske nogometne reprezentance, Valter Birsa in Tim Matavž. Na sprejemu na šempetrskem placu je imel nekdanji župan polna usta besed o nogometnem igrišču, o katerem se govori že zelo dolgo. Je uspeh Birse in Matavža dovolj velik razlog za to, da Šempeter dobi nogometno igrišče? Je to ena od prioritet vašega programa ali ne?

Ne, odkrito povem, da ni prioriteta. Občina Šempeter-Vrtojba ni majhna. To je bila neka sintagma na začetku, predvsem tistih, ki so bili proti njeni ustanovitvi. Po številu prebivalcev je v slovenskem povprečju. Po površini je res med manjšimi, kar pa je samo prednost v smislu potrebnih financ. Nogometnemu igrišču bi takoj prižgal zeleno luč, če bi vedel, s kakšnim programom ga lahko zapolnim. Zavedam se, da hodi naša mladina zdaj trenirat in se ljubiteljsko ukvarjat z nogometom v sosednje občine, ampak tudi na to je treba gledati realno. Če se klub tukaj ne more formirati, potem je škoda imeti igrišče zato, da se bodo po njem sprehajali psi ali kaj podobnega. Treba je najti primerno vsebino. Če bodo želje dovolj velike, da bi se vsebine razvile, potem bo občina delovala tudi v tej smeri.

Katere pa so, na kratko, te vaše prioritete, ki ste si jih zastavili?

Socialni center Vrtojba, Glasbena šola, ureditev trga v Šempetru. V Šempetru se je treba lotiti tudi pokopališča, pristopiti k urejanju trga v Vrtojbi. Tudi za prenovo kinodvorane v Šempetru imamo že projekte za gradbeno dovoljenje. Treba pa je nekatere odločitve še sprejeti, ker so investicije relativno visoke in bo treba še preveriti, koliko sredstev bomo imeli v proračunu in koliko jih lahko pridobimo še na drugih, zunanjih razpisih.

Dela vam očitno ne bo zmanjkalo. Po novem pa vam zato najbrž primanjkuje prostega časa. Kako se soočate s tem?

Dela mi zagotovo ne bo zmanjkalo, kar se prostega časa tiče, je pa res, da ga zdaj ni, oziroma ga je zelo zelo malo, pa še tisti, ki je, ga v glavnem izkoristim za počitek. Vse od volitev delam vsak dan, največkrat tudi do večera. Dobro, kakšna prosta sobota in nedelja se najde. Ob nedeljah ne delam, razen, če je kaj nujnega, če je treba kam iti, ampak v teh primerih gre itak za združevanje prijetnega s koristnim.

Boste novo leto pričakali na šempetrskem placu?

Ja, tudi za novo leto delam, ampak spet "prijetno s koristnim", na trgu, med občani.

Kaj želite občini v letu 2011?

Da bi dobila dober proračun, da nastavimo neke prioritete pri investicijah, da to poženemo, in da pridobimo tudi čim več sredstev iz drugih virov, ki nam bodo omogočila, da projekte tudi izvedemo.

Srečno novo leto 2011 vam želita

BCC ZADRUŽNA BANKA
Doberdob in Sovodnje
www.bccdos.it

ZKB
1908 credito cooperativo del carso
zadružna kraška banka